

Duna-konferencia
Komáromban

4 - 10. oldal

Hogy ne vesszenek
el a "láthatatlan"
gyermek

54 - 56. oldal

Feladat, de
rang is önkéntes
tűzoltónak lenni

57 - 59. oldal

www.onkormanyzas.sk

VI. ÉVFOLYAM 2. SZÁM, 2016. június

ÖNKORMÁNYZATI SZEMLE

20. oldal

Körkép régióink vidéki turizmusáról

AZ ÖN ADOMÁNYÁN IS MÚLIK, MILYEN NYELVEN TANUL MAJD OLVASNI

RÁKÓCZI SZÖVETSÉG

Beiratkozási Program

KÉRJÜK, TÁMOGASSA A RÁKÓCZI SZÖVETSÉG
BEIRATKOZÁSI PROGRAMJÁT!

IBAN: Hu64 1170 5008 2048 8172 0000 0000

SWIFT: OTPVHUHB Adószám: 19719029-1-41

Tartalom

Határokon innen és túl	4
Komáromi határhelyzetek	11
Új korszak küszöbén Párkány	16
Családi farm, lovas tanyával, vendéglátással	20
Búcsón vendégszerető emberek élnék	24
Egyre többen látják a turizmusban a jövőt a keleti végeken	30
Ökoturizmus önerőből a Lévai járásban	34
Az idegenforgalom terén még sok a kihasználatlan lehetőség	38
Például a horgászturizmus	41
Lovas tanya a határban	43
„Édes élet” az Ipoly mentén	46
Megépül az R7-es és a pozsonyi körgyűrű	48
A vadászparadicsom, ahol a művészet és az ökológia találkozik	50
Hogy ne vesszenek el a „láthatatlan” gyermekek	54
Feladat, de rang is önkéntes tűzoltónak lenni	57
Törvény az önkéntes tűzoltóságról	59
Erdélyi magyar lett a FÜEN új elnöke	62

Mit várhatnak az önkormányzatok?

Feladat van, több, mint elég. Az önkormányzatok érdekvédelmi szervezetének kongresszusán sok szó esett a helyi demokrácia sarkköveiről, az együttműködés fontosságáról, csak éppen az elkövetkező négy év kormányzati politikáját befolyásoló kormányprogram néma. Ha meg mégis megszólal, ennek az ellenkezőjéről beszél.

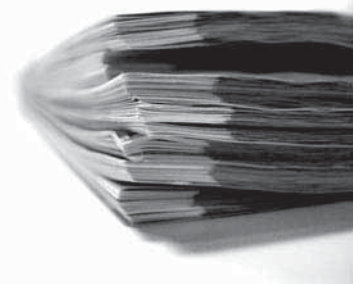
Kisebbségekkel ér fel, hogy a közigazgatási fejezetben egyszer sem szerepelnek az önkormányzatok. A 2008-as válságban megnyírbált lehetőségek és kényszerű visszafogottság után ennél jóval többet vártunk. A türelem azonban ezúttal sem termett rózsát. Jelzésértékűen sem. A kormányprogramból lényegében kimaradt a helyi és megyei önkormányzatok rendszere, így arra kell számítanunk, hogy majd menet közben születnek javaslatok-felvetések, ahogyan ennek az első jelei már mutatkoznak is. A megyerendszerről, annak átalakításáról egyelőre nincs szó, csak arról láttak napvilágot eszmefuttatások, hogy – egyszeri alkotmánytörvénnyel – azonos választási ciklust kellene kialakítani a helyi és megyei önkormányzati választásokon. No meg az egyfordulós megyeelnök-választás bevezetését rebesgetik egyesek a koalícióból, arra hivatkozva, mennyit lehetne ezzel megspórolni. Azt mondom: nem sokat, s hozzáteszem, a demokrácia bevált intézményeit talán mégsem kéne apránként leépíteni, megszüntetni, hisz jóval inkább a polgárközpontú, emberekhez közeli ügyintézészt szolgáló önkormányzati rendszer fejlesztésére lenne szükség. Önkormányzatként nem csupán arra vágyunk, hogy különböző alkalmakkor – jobb híján – elfogadjuk, tudomásul vegyük a kormány tervezett döntéseit, hanem a saját mozgásterünk bővítésére is igényt tartanánk. No meg arra, hogy a lassan húsz éve megkezdett közigazgatási reform sarkalatos kérdése, a hatáskörök tisztességes finanszírozási háttere is rendeződjön. Mert ennek semmi jele nincs a kormányprogramban.

Amire kiterjed a „mű”, az az államigazgatás. Alapvetően (mint mindig) az áttekinthető, hatékony és gyors ügyintézészt tűzi ki célul. Újdonságként két dolog olvasható a programban. Az egyik: a közigazgatási tisztségekbe történő politikai jelölések megszüntetése és a szakmai alapú jelölések bevezetése. Ma már tudjuk: ez is csak írott malaszt. A koalíció már osztogatja – politikai és koalíciós kulcs szerint – a hivatალvezetői posztokat regionális szinteken. Megbízhatósági alapon – mint a belügyminiszter kifejtette –, szakértelemről már szó sem esik. A másik újdonság: az állami hivatalok rendszerét úgy bővítik tovább, hogy a járási székhelytől 50 km-nél közelebbi, vagy tömegközlekedéssel legfeljebb egy órára fekvő városok esetében nem is tervezik ügyféllirodák kialakítását. Hát: ennyit az ügyfélbarát, emberközelit ügyintézésről...

E néhány észrevételből is világos, hogy szakmaiságot nélkülöző, összefércelt, az önkormányzatiságot figyelmen kívül hagyó program szerint kíván tevékenykedni a kormány, sok-sok rögtönzéssel, ami nem sok reményt ad az önkormányzatiság fejlődésére. Ezen a téren a „jobboldali” koalíciós partnerek semmit nem tudtak választási programjukból kormányzati célok szintjére emelni. Félő, hogy így csak növekedni fog a központi törekvés az önkormányzatiság kiüresítésére.

Óry Péter

Önkormányzati Szemle időszaki folyóirat
Megjelenik negyedévente, ingyenes kiadvány
Nyilvántartási szám: EV 4426/11, ISSN 1338-8290
Kiadja: Pro Civis Polgári Társulás, 930 40 Štvrtok na Ostrove 512, IČO 37846671
Felelős kiadó: Óry Péter (e-mail: orypeter72@gmail.com)
Főszerkesztő: N. Gyurkovits Róza
Műszaki szerkesztés: Katona Tamás
Szerkesztőségi bizottság: Kállay András, Kövesdi Károly, Neszméri Tünde, Rajkovic Péter
A jelöletlen fényképek a www.sxc.hu, <https://commons.wikimedia.org/> oldalról származnak
Lapunk kiadását támogatja: Bethlen Gábor Alap

Határokon innen és túl Duna-konferencia Révkomáromban

A Rába-Duna-Vág Európai Együtműködési Területi Társulás (RDV ETT) az egyik legnagyobb európai uniós határokon átnyúló területi együttműködési csoportosulás, amely lefedi a közös magyar-szlovák Duna-szakasz nagy részét. Nem véletlen, hogy éppen az ETT rendezte meg az első magyar-szlovák Duna-konferenciát, amelynek május 18-án a révkomáromi Selye János Egyetem adott otthont.

Az RDV ETT-nak öt tagja van, miután az alapító Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom és Nagyszombat megyéhez csatlakozott Magyarországról Pest megye, Szlovákiából pedig Pozsony megye. Az ETT célja, hogy a megyék közötti kapcsolatot oly módon erősítse, hogy az a prosperitást és a mobilitást egyaránt erősítse. A tanácskozás központi témája az együttgondolkodás és a közös cselekvési lehetőségek kihasználása volt.

Fontos tudni, hogy az Európai Unió kiemelt programként kezeli a Duna Stratégiát, amelynek célja a dunai makrorégió fenntartható fejlődésének az elősegítése, a természeti területek és tájak, kulturális értékek védelme. Ennek keretében Magyarország és Szlovákia együtt kezeli a víz minőségének témakörét, valamint a környezet- és az árvízvédelem területén is szorosan együttműködik. A Duna menti térségek pedig anyagi forrásokhoz juthatnak e célok megvalósításához.

Az első alkalommal megrendezett tanácskozáson **Kvarda József**, az RDV ETT igazgatója köszöntötte a résztvevőket, majd Észak-Komárom polgármestere és Dél-Komárom alpolgármestere mondott ünnepi köszöntőt. **Stubendek László**, Révkomárom polgármestere többek közt hangsúlyozta, hogy Komárom specifikus város, amely nemcsak gazdag történelmet jelent, hanem azt is, hogy mindenből kettő van. „Miközben természetesen tiszteletben tartjuk a határokat, egy városként gondolkodunk. Együtt tervezzük a területrendezést, együtt tartjuk az ünnepi testületi üléseket. Olyan jellemzője ez Komáromnak, ami példa nemcsak politikusaink számára, hanem a Duna-konferencia és egész Európa számára is.” **Turi Bálint**, Dél-Komárom alpolgármestere pedig egy hasonlattal példálózott: „A folyó bal partja a jobb part nélkül nem értelmezhető. Dél-komáromiként mindig úgy gondolok Észak-Komáromra, mint a kis testvér a nagyobb testvérré. A városnak van közös egyeteme, gyógyvize,

erődrendszere, amelyeket nem lehet külön értelmezni és kezelni.”

„hogyan használjuk ki közösen a Duna által biztosított lehetőségeket, hogyan segítsük kölcsönösen egymást a szakmaiságon túl a baráti, emberi kapcsolatok kialakulásában, és megerősítésében”

KERESSÜK, AMI ÖSSZEKÖT

A Nagyszombati kerület nevében **Marek Turanský** igazgató üdvözölte elsőként a Duna-konferencia résztvevőit. Bevezetőjében a Duna országokat, embereket elválasztó és összekötő szerepét állította szembe egymással, majd kiemelte, „ma azért vagyunk itt, hogy azt keressük, ami összeköt bennünket, azokra a kérdésekre keressük a választ, hogyan használjuk ki közösen a Duna által biztosított lehetőségeket, hogyan segítsük kölcsönösen egymást a szakmaiságon túl a baráti, emberi kapcsolatok kialakulásában, és megerősítésében.” **Popovics György**, a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés elnöke, a RDV ETT társelnöke a hidak és a Duna közös cselekvést generáló küldetéséről szolt köszöntőjében.

„A híd két országot és két-két várost köt össze megyénkben Komáromnál és Esztergomnál. A Duna 10 országot és négy fővárost érint mellékfolyói által. A Duna a római kor óta biztosított megélhetést, de mára a folyó igazi értékét a hajózás és a turizmus adja. Az ETT azokat a kisprojekt alapokat kezeli majd, melyekből a határ menti területek fejleszthetőek. Az új uniós ciklusban jelentős források hívhatók le, akár a kultúra, akár az oktatás, az infrastruktúra, a sport és a turizmus fejlesztésére vagy munkahelyek teremtésére. A Duna-konferencia ezen célok megvalósítását segítheti elő, bár a tényleges pályázatok benyújtását megelőzi majd a komoly projektgyűjtő munka.”

A konferencia tizenkét előadója a Duna Stratégián kívül az európai társulások szerepéről és feladatairól, a határon átnyúló turizmus fejlődéséről, többek közt a kerékpárutak építéséről, és a 2019-ig felépülő új komáromi Duna-hídról is szólt.

DUNA STRATÉGIA, MINT KERET

Joó István Duna Stratégiáért felelős miniszteri biztos kiemelte, hogy 2011-ben a magyar uniós elnökségnek az egyik legfontosabb eredménye volt a Duna Stratégiának az elindítása, ami új keretrendszeri lehetőséget kínál arra, hogy a térség új kihívásoknak tudjon megfelelni. A kihívások számosak, legyen szó akár az árvízvédelemlről, a vízgazdálkodásról, a környezetvédelemlről, közlekedésről vagy energetikai kérdésekről.

„végre a konkrét projektekről beszélhetünk, hiszen elindult a 2014/2020-as uniós fejlesztési időszak, és lehetőségünk van arra, hogy az elképzeléseinket megvalósíthassuk”

„A stratégia első éveiben alapozó munkát végeztünk – mondta a külügyi és külügyminisztérium miniszteri biztos –, és áttekintettük azokat a területeket, ahol ennek az együttműködésnek valódi hozzáadott értéke van. Most következik az izgalmasabb szakasz, ami-

kor végre a konkrét projektekről beszélhetünk, hiszen elindult a 2014/2020-as uniós fejlesztési időszak, és lehetőségünk van arra, hogy az elképzeléseinket megvalósíthassuk. Magyarországon a földrajzi adottságainál fogva kiemelkedő vízgazdálkodási tapasztalatokkal rendelkezik, s örömeinkre szolgál, hogy a stratégiának a vízminőségi területét északi szomszédunkkal, Szlovákiával együtt koordinálhatjuk. A témakörben sok a teendő. Jelenleg több szervezettel azon dolgozunk, hogy a Duna vízgyűjtő hordalékszállítását minél alaposabban megismerjük, majd elkészülhessen egy hordalékmenezsment-terv a folyóra vonatkozóan. Mindez hozzájárulhat a stabil ivóvízellátáshoz, az árvízvédelem hatékonyságának javításához, valamint a hajózás biztonságos fejlesztéséhez.”

A közös ügy érdekében a különböző országok sokszor érzékeny vízügyi adatokat kezelő kormányzati szereplői maximális bizalmat szavaztak egymásnak. Ez is egy olyan terület, amelyen Magyarország és Szlovákia kiválóan együtt tud működni.

„2017-től több mint 100 projektre lesz lehetőség a Duna transznacionális programban, ahol mintegy 200 millió eurós keret áll majd rendelkezésre”

„A vízminőség mellett ugyanolyan fontos, ha nem fontosabb, az árvízvédelem biztosítása – emelte ki Joó István. – A 2013-as extrém dunai árvizek után mind a 14 országra kiterjedő konzultációsorozatot folytattunk az árvízvédel-

mi szervek tapasztalatainak összegyűjtésére. Az eredményeket összegezve kidolgoztuk a Duna-régió operatív árvízvédelmi programját, ami beépítésre került a vízgyűjtő idén, Pozsonyban tartott miniszteri találkozón elfogadott árvízkezelési tervébe.”

A miniszteri biztos elmondta, hogy 2017-től több mint 100 projektre lesz lehetőség a Duna transznacionális programban, ahol mintegy 200 millió eurós keret áll majd rendelkezésre. Az év végén várhatóak az első kiírások. A komolyabb beruházások közt a komáromi teherforgalmi híd, vagy például a Kiliti-Dobogáz közötti kerékpárhíd említette konkrétan.

Štefan Chudoba PA7 koordinátor „Együttműködési lehetőségek a Duna Stratégián belül a tudásgazdaság témájában” c. előadásában a prioritásokról és a tágabb összefüggésekről beszélt, míg **Miroslav Veskovič** főigazgató Brüsszélből, az Európai Bizottság részéről „Tudományos támogatás a Duna Stratégia számára” címmel adott elő. Mondandójának mintegy esszenciája volt, hogy Európában éppen azok a régiók a legerősebbek, ahol érvényesül a többnyelvűség. A Brüsszélből érkezett **Alfonso Alcolea Martínez**, a Régiók Bizottsága képviselője (EGTC Platform) „Az európai területi társulások és a határon átnyúló turizmus” címmel tartott előadást.

RÁBA-DUNA-VÁG ETT

A konferencia második felében került sor a Rába-Duna-Vág Európai Területi Társulás tevékenységére. Elsőként **Ocskay Gyula** főtítkárr mutatta be magát az ETT-t és annak fejlesztési stratégi-

giáját. Kiemelte, hogy az eddigi munka inkább az együttműködésről szólt elsősorban, míg az új programozási időszakban az integráció kerül a középpontba.

Jelentős térségről van szó, hiszen a RDV ETT mintegy 19 000 km² kiterjedésű területet ölel fel, ami nagyságban és lélekszámban is megközelíti például Szlovénia méretét. Különböző okok miatt fájdalmasan érezhető a társulásban Nyitra megye hiánya, amely az aláírás előtt kilépett a társulásból. Természetesen Nyitra megye számára továbbra is nyitott a lehetőség, hogy csatlakozzék. Ez azért is lenne fontos, mert ezzel a teljes magyar-szlovák Duna-szakasz le lenne fedve.

„fájdalmasan érezhető a társulásban Nyitra megye hiánya, amely az aláírás előtt kilépett a társulásból”

A térségről tudni kell, hogy a két országnak – például a GDP-t tekintve – ez a két legfejlettebb területe. A nagyvállalatok jelenléte itt a legsűrűbb, s a foglalkoztatottsági mutatók is a legkedvezőbbek. A kis különbség a munkanélküliségi arányban mutatkozik, ami a magyar oldalon alacsonyabb. Ez a térség együttműködés nélkül is dinamikusan fejlődik. A kooperáció igénye elsősorban ott fogalmazható meg, hogy van egy közös „probléma”, ez pedig maga a Duna. „A Dunának a kezelése

mind a gazdasági, mind az ökológiai szerepét tekintve, megoldatlan probléma. Ezért amikor az ETT stratégiai tervét készítettük, elsősorban erre a problémára koncentráltunk. A területi együttműködésnek elsődleges feladata az adott térség területi, gazdasági és társadalmi kohéziójának az erősítése. Ennek legfontosabb eszköze a közlekedés, ami nemcsak kompokat, hidakat, utakat jelent, hanem a közösségi közlekedéshez kapcsolódó fejlesztéseket is. S bár Nyitra megye nincs benne az ETT-ben, világosan látható, hogy a két Komárom, illetve Esztergom és Párkány városai közösen sokkal nagyobb potenciált jelentenek, mint külön-külön. A kohézióban talán legfontosabb az autóipar jelenléte, ami világvizonylatban is kiemelt koncentrációjú. Erre érdemes közös programokat, projekteket alapozni. Ugyanakkor két mezőgazdaságilag is jelentős régióról van szó, tehát nem mellékes, hogy az itteni termőföldeket milyen technológiával lehet a jövőben is kiaknázni.

„a területi együttműködésnek elsődleges feladata az adott térség területi, gazdasági és társadalmi kohéziójának az erősítése”

A társadalmi kohézió területén három fő prioritást említett a főtitkár: a társadalmi kapcsolatok erősítését, a határon átnyúló munkaerő mobilitásának

fejlesztését, valamint a szolgáltatások fejlesztését. Kiemelkedően fontos – bár nem megyei kompetencia – a közlekedés fejlesztése. A vízgazdálkodás területén fontos a Duna és mellékfolyóinak a rehabilitációja, a közös vízgazdálkodási kockázat kezelése, a szennyező források beazonosítása és csökkentése. A mezőgazdaságra alapozva fontos célkitűzés a helyi termékek bevonása a közétkeztetésbe és a turizmusba. A turisztika területén fontos a közös desztinációkban való gondolkodás, ami segítheti a térség értékesítését. Végül a prioritások között szerepel még a kulturális partnerség, különös tekintettel a két nép hagyományaira.

„világosan látható, hogy a két Komárom, illetve Esztergom és Párkány városai közösen sokkal nagyobb potenciált jelentenek, mint külön-külön”

Az ETT-n belül természetesen vannak kisebb kiterjedésű társulások (pl. Hídverő Társulás), amelyek kisebb térségekben fejtenek ki tevékenységet, s amelyek jól kiegészítik egymást. Az ETT-nek tehát – zárta mondandóját Ocskay Gyula főtitkár – nemcsak a programozás és a szakpolitika közelítésében lehet mediátori szerepe a két ország között, hanem a kisprojektek menedzselése révén a helyi szereplők életében is megjelenhet.

„a turisztika területén fontos a közös desztinációkban való gondolkodás, ami segítheti a térség értékesítését”

KOMÁROMI DUNA-HÍD – EGY SIKERTÖRTÉNET

Mint az már köztudomású, a szlovák és a magyar kormány együttműködésével Révkomárom és Dél-Komárom között egy új Duna-híd épül. A meglévő Erzsébet híd 120 éves, teherforgalom lebonyolítására már alkalmatlan. Erről **Saltarelli Erika** tartott előadást, aki elmondta, hogy a projekt tanulmány szintű előkészítése már 2005-ben elkezdődött, majd a két Komárom közösen nyert egy Interreg-támogatást, ami a további előkészítési munkákat fedezte. Ez 2007-ben zárult le. A kiviteli tervek elkészülte után született meg a kormányközi megállapodás a híd építéséről. A hidat a két ország közösen építi, osztatlan, közös tulajdonban lesz, illetve mindkét ország saját beruházással készíti el a hídhoz kapcsolódó utakat.

A hidat a két ország közösen építi, osztatlan, közös tulajdonban lesz, illetve mindkét ország saját beruházással készíti el a hídhoz kapcsolódó utakat.

A hídnek fontos hálózati szerepe lesz az észak-déli kapcsolat megteremtésében, a közlekedési módok összekapcsolásában (vasúti, közúti illetve a hajózási kapcsolat lehetőségét teszi lehetővé). A két város ráadásul törzskikötője a nagy európai folyosóknak (Duna-Majna-Rajna folyosó, illetve az Orient-East észak-déli folyosó), tehát a két kikötő is jobb kihasználtságot kap a teherforgalomban. A 2014/20-as időszakra egyébként minden uniós tagországnak el kellett készítenie a közlekedési stratégiáját; ezeknek a stratégiáknak az összefüggésében is egyértelmű igényként mutatkozott, hogy erre a hídra szükség van.

A finanszírozás kérdésére a választ mindkét ország számára az új uniós Connecting Europe Facility program jelentette, amely az operatív programok-

Európa kék szalagja

A Duna Európa második leghosszabb folyója a maga 2850 km-ével. 10 országon folyik keresztül közvetlenül, míg további 4 állam tartozik a medencéjéhez. Ezen országok között a folyó mint egy kapocs, közös pontként jelenik meg. Ezért is fontos a kooperáció az együttműködés az országok között, nemcsak uniós szinten, hiszen az esetleges szennyezések, környezeti károk nem állnak meg sem az országhatárokon, sem az Európai Unió határai mentén. A kihívásokra közösen kell választ keresni és választ adni. Így csatlakozhattak az együttműködéshez olyan nem uniós államok, mint Moldova, Montenegró, Szerbia, Bosznia-Hercegovina és Ukrajna.

Köztudomású, hogy a stratégiát az Európai Tanács felkérésére a Bizottság dolgozta ki a Duna régió országaival, és 2011-ben a soros magyar elnökség alatt fogadták el. Ezzel az Európai Unió történetében ez a makroregionális fejlesztési stratégia a második ilyen lett, a Balti-tengeri régió fejlesztési stratégiája után.

Az EU Duna Régió Stratégiájának célja a dunai makrorégió fenntartható fejlesztésének az elősegítése, a természeti területek, tájak és kulturális értékek védelme. A részt vevő országok a következők: Németország, Ausztria, Magyarország, Csehország, Szlovákia, Románia, Bulgária, Horvátország, Szerbia, Bosznia-Hercegovina, Montenegró, Moldova és Ukrajna. A Stratégiával lehetőség nyílik a Duna régió, s ezzel Közép-Európa versenyképességének fejlesztésére, a gazdaság fellendítésére, a megvalósuló projekteken keresztül új munkahelyek megteremtésére.

A régiót érintő kihívásokra az eredményes cselekvés érdekében négy pillérré épülő akciótervet dolgoztak ki:

* A Duna-régió összekapcsolása – közlekedés, energia, turizmus és kultúra (mobilitás elősegítése, hajózási, közúti és vasúti infrastruktúra fejlesztése, fenntartható energiafogyasztás, valamint a természeti és kulturális értékek védelme).

* A Duna-régió környezetének védelme – környezetvédelem, környezetszennyezés csökkentése, víz minőségének védelme, biológiai diverzitás megőrzése, ipari és természeti kockázatok kiszűrése (árvíz, gyárak káros kibocsátása, vízszennyezése).

A jólét növelése a régióban – társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségek leküzdése szakképzett polgárok, célzott oktatás, képzési támogatások, új technológiák segítségével, versenyképes vállalatok számának növelése.

kal ellentétben közvetlen uniós pályázati lehetőség. 2015. júliusában el is nyerték a támogatást, ami az összköltség (118 millió euró) 85%-át jelenti. A projektet Magyarország koordinálja. Maga a híd 2019 szeptemberére el is készül. Szlovák oldalon a kapcsolódó utak építésére már meghirdették a közbeszerzést, a magyar oldalon ez nyárra várható. Az egy pilonos, ferdekábeles híd szerkezeti hossza 600 m, teljes szélessége 20,4 m lesz. A közúti, gyalogos és kerékpáros forgalmat is biztosítani hivatott új Duna-híd a két Komáromtól nyugatra, mintegy 200 méterre a mai vasúti hídtól épül meg.

EUROVELO 6

A Duna mentén megvalósuló közös beruházások közül természetesen nem maradhatnak ki a kerékpárutak sem. Erről a témáról **Berencsi Miklós** főmérnök (Közúti, Vasúti és Kerékpáros Infrastruktúra Fejlesztési Osztály – Magyarország), illetve **Peter Klučka** (nemzeti kerékpárügyi koordinátor, közlekedésügyi minisztérium – Szlovákia) szóltak bővebben. Berencsi Miklós elmondta, hogy Magyarországon az elmúlt tervezési időszakban kb. 1800 kilométernyi kerékpárút épült, mintegy 73 milliárd forint értékben. Szólt a hiányosságokról is, főleg a közlekedésbiztonság és a hiányzó infrastruktúra területén. Míg egy átlagos német turista akár Bécsig megszakítás nélkül le tud kerekézni, addig a mi régióinkban sok esetben megszakad az út, és Budapestig, Mohácsig már nem jut el. A tervekről szólva elmondta, hogy Magyarországon elkészült egy országos kerékpáros koncepció hálózati terv, és 2020-ig bátor becslések szerint mintegy 1500 kilométernyi vonalat szeretnének létesíteni (ami nem minden esetben építést jelent). Mindezt nagy részben európai uniós

forrásokból szeretnék megvalósítani, különböző operatív programokon keresztül. Ezek részét fogják képezni természetesen a közös, határon átnyúló programok is. Magyarország egyébként lassan kerékpáros nagyhatalomnak számít a kontinensen a harmadik helyével. Az Eurovelo 6 egyébként Magyarországon a Duna mentén három megyét és 48 települést érint többé-kevésbé. Az RDV EGTC egyébként a promócióban, a koordinációban és a fejlesztések előkészítésében is részt tud vállalni. „Ellentétben Szlovákiával, ahol továbbra sem került kinevezésre egy Eurovelo-koordinátor – fejezte be ismertetőjét Berencsi Miklós –, terveink közt szerepel, hogy a meglévő kerékpárutak kezelésének terhére az állam magára venné az önkormányzatok válláról, annak érdekében, hogy az egész országban egységes minőséggel, infrastruktúrával találkozhatnak a kerékpárosok. Fontos, hogy ezeket az útvonalakat nemzetközi szinten is propagáljuk, ebben az új turisztikai ügynökség nyújthat segítséget.”

„Míg egy átlagos német turista akár Bécsig megszakítás nélkül le tud kerekézni, addig a mi régióinkban sok esetben megszakad az út, és Budapestig, Mohácsig már nem jut el.”

Tegyük hozzá, hogy az Eurovelo 6 néven ismert európai kerékpárút (leendő és meglévő) útvonala: Nantes, Tours, Orléans, Nevers, Chalon-sur-Saône, Bâle, Passau, Ybbs an der Donau, Linz, Bécs, Pozsony, Budapest, Belgrád, Bukarest, Konstancia. Vagyis 8 államot érint (Franciaország, Svájc, Németország, Ausztria, Szlovákia, Magyarország, Szerbia, Románia).

TÁRSULÁSOK BEMUTATKOZÁSA A TANÁCSKOZÁSON

A konferencián három társulás is bemutatkozott. Elsőként **Orbán Máté Julianna**, a Kassa megye és Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén működő Via Carpatia Európai Területi Társulás igazgatója osztotta meg tapasztalatait a konferencia résztvevőivel. A Via

Carpatia társulás 2013-ban alakult meg. Ez az ETT főleg a kisprojektekre fókuszál, miközben 4-5 stratégiai célt tűztek ki maguk elé. Legnagyobb tervük az ún. keleti közlekedési folyosó kiépítése, amely hét országot érint majd. A kisprojektek főleg a történelmi-kulturális pályázatokat érinti, amelyek esetében 5-től 50 ezer euróig terjedő, egy évre igényelhető uniós támogatások elnyerésére nyújtanak lehetőséget. Ez az ún. Kisprojekt Alap egyébként 12 millió eurós forrást jelent a határ menti régiók számára. Ez hat régiót érint, 4 magyarországit és 2 szlovákiai. Az igazgató néhány példát említett: turistaösvények, kerékpárutak, pihenő zónák, többfunkciós játszóterek stb. építésére lehet pályázni.

„a Kassa megye és Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén működő Via Carpatia Európai Területi Társulás”

Másodikként a Pons Danubii Európai Területi Együttműködési Csoportosulással ismerkedhettek meg a konferencia résztvevői, melynek igazgatója, **Bara Zoltán** „Az RDV ETT és a turisztikai integráció szintjei a magyar-szlovák Duna mentén” címmel tartott előadást. Szintén önkormányzatokat tömörítő európai területi társulásról van szó, melynek tagjai Magyarországon Komárom, Tata, Kisbér, Oroszlány, Szlovákiában pedig Révkomárom, Gúta és Ógyalla. A lakosság számát tekintve az arány kiegyenlített. A 2010-es megalakulás óta rengeteg projektet dolgoztak ki, melyek közül sokat sikerült megvalósítani. Többek közt a városi televíziók együttműködésére, határon átnyúló munkaerő migrációt támogató projektekre, vagy például, ami a turizmust leginkább érinti, kerékpárutat építettek a határ mindkét oldalán. A szlovák közlekedési minisztérium által kiírt pályázaton nyertek forrást tervezésre a Komárom-Ógyalla-Martos-Érsekújvár szakasz kerékpárútra, amely a nyár végére elkészül, és 2020-ra realitássá válik.

„Pons Danubii Európai Területi Együttműködési Csoportosulás”

Nemzetközi pályázatokon is részt vesznek, s jellemző, hogy a konferencia napján az egész iroda éppen Hágában volt egy vízparti turisztikai pályázat nyitókonferenciáján, amelyet egy ír és egy litván megyével közösen nyertek. Ez a pályázat a Dunát, a Vágot, Tatát és az Által-ért érinti majd. Nyertek egy regionális turisztikai fejlesztési Post Danubii-pályázatot több ország részvételével (német, osztrák, magyar, erdélyi, szlovén, horvát és bolgár partnerek), amelyből félmillió euró a Post Danubii költségvetése. Közös nagy dunai turisztikai pályázatról van szó.

„Fontos célkitűzésünk, hogy a régiónak legyen egységes arculata. Ezerféle szervezet vagyunk, s ha a világ távoli tájáról tekintenek ide, az egész Duna mente egy turisztikai régióként számít. Ezért 2011-ben is együtt pályáztunk a győri EGTC-vel, illetve az Ister-Granum esztergomi EGTC-vel, hogy egy közös arculatot hozzunk létre. Ez a nemzetközi vásárokon való közös megjelenést is jelenti. Másrészt az egész projekt az egészséges turizmus támogatására van felfűzve. Vízisportok, kerékpáros turizmus és a helyi termékek is megjelennek e tekintetben. Mi is várunk a magyar-szlovák pályázatok kiírására. Eddig utakat aszfaltoztunk, de hogy turisztikailag ismert védjegyévé váljon a régió, sok dolgot kell még megvalósítani, rengeteg szolgáltatást kell nyújtani a kerékpárosok számára. Megállókat tervezünk az utak mentén, ahol a biciklis információt, frissítőt, higiéniai szolgáltatást kap. Határon átnyúló kerékpárkölsönző rendszereket is tervezünk, amik eddig csak nagyvárosokban működtek Budapesten Bubi a nevük, nálunk Komárom után a Kombi nevet viselik majd. Mobil applikációk már léteznek, szeretnénk ezekre a rendszerekre is rákapcsolódni.

Végül a **Szobi Többcéllű Kistérségi Társulás** mutatkozott be, melynek elnöke, **Rományik Ferenc** „Az RDV ETT és az Alsó-Ipoly menti fejlesztési partnerség projekttervei” címmel adott elő. A Társuláshoz a Börzsöny hegység és az Ipoly folyó közé ékelődő 13 település tartozik: Bernecebaráti, Ipolydamásd, Ipolytölgyes, Kemenec, Kóspallag, Letkés, Márianosztra, Nagyborzsöny, Perőcsény, Szob, Tésa, Vámosmikola, Zebegény. Találhatók köztük igazi törpefalvak (pl. Tésának

94 lakosa van) és nagyobb települések. Ám együtt sincs lehetőségük nagyobb, munkahelyteremtő beruházások megvalósítására. A határon átnyúló programok lehetősége ugyanakkor olyan potenciált jelent, amely a térség kiugrását segítheti, főleg a turisztikai fejlesztések lehetőségével. Elnök úr beszélt a Társulás projekt-elképzeléseiről, az aktív turisztikai, kulturális turisztikai elképzeléseikről, illetve a foglalkoztatói akciótervről.

„nagyon hiányzik számukra az Ipoly-híd. Jelenleg egyetlen határátkelő van a térségben, Letkésen. Az a híd a hatvanas évek elején épült, és nehézkes rajta a közlekedés. Ipolydamásdon ugyan volt egy provizorikus híd, ezt azonban 2000-ben elvitte az árvíz”

A szobi kistérség – és a szemben, az Ipoly szlovákiai oldalán fekvő községek – gondjai közül is kiemelendő, hogy nagyon hiányzik számukra az Ipoly-híd. Jelenleg egyetlen határátkelő van a térségben, Letkésen. Az a híd a hatvanas évek elején épült, és nehézkes rajta a közlekedés. Ipolydamásdon ugyan volt egy provizorikus híd, ezt azonban 2000-ben elvitte az árvíz. Az előző programozási ciklusban nyertek ugyan uniós forrást a híd megépítésére, de akkor a szlovák fél visszalépett, így a támogatás elveszett. Most újra kell pályázni a hídra, amelyhez már elkészült az új hatástanulmány, és Nyitra megye közgyűlése jóváhagyta a projekt saját oldali önrészét. Igaz, az előző 80

tonnással szemben ez másodosztályú, 40 tonna teherbírású lesz, de legalább lesz.

KERÉKPÁRHÍD A DUNÁN

A konferencia utolsó előadása a Dunakiliti-Doborgaz közötti új kerékpáros híd témájában hangzott el. Az új Duna-híd megépítésének egyik célja, hogy módot adjon a két határ menti térség, a Csallóköz és a vele egységes természetes régiót alkotó Szigetköz gazdasági és szociális kapcsolatainak elmélyítésére, és lehetőséget nyitva a helyi turizmus fejlődése számára, hozzájáruljon a munkahelyteremtéshez is.

„ezen a határszakaszon igen alacsony a határátkelési lehetőségek száma, átlagosan csaknem ötven kilométerenként van erre lehetőség, míg a teljes szlovák-magyar határon átlag 25, Nyugat-Európában pedig 7,5 kilométerenként”

A híd megépítésének terve illeszkedik a két ország kormányainak abba a hosszútávú koncepciójába, amely néhány év távlatában a magyar-szlovák határátkelők számának jelentős számú növelését tűzte ki célul. A hídépítést az is indokoltá teszi, hogy ezen a határszakaszon igen alacsony a határátkelési lehetőségek száma, átlagosan csaknem ötven kilométerenként van erre lehetőség, míg a teljes szlovák-magyar határon átlag 25, Nyugat-Európában pedig 7,5 kilométerenként.

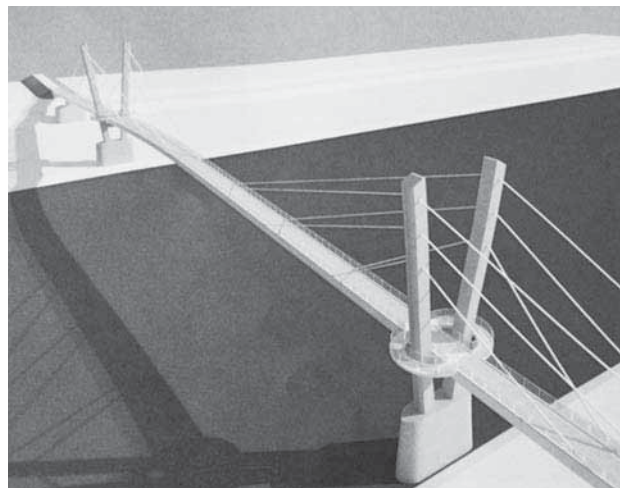
A híddal együtt néhány kilométernyi új, elsődlegesen kerékpáros-forgalom céljait szolgáló új infrastruktúra is épül majd, amely csatlakozik a határ két oldalán már meglévő kerékpárutakhoz. A Duna régi medrét átszelő, 482 méter hosszú építmény egy úgynevezett hárompólusú, legyezőszerű híd lesz, melynek fő úrszelvénye 130 méteres, a hídpályája pedig 25 méteres magasságban fut. Így még extrém körülmények esetén sem zárja ki a hajózás lehetőségét a folyó ezen szakaszán, ahol az áthidalt régi mederben normális esetben nagyon alacsony a vízállás a bőszi vízerőmű beüzemelése előtti időszakhoz képest.

Az infrastrukturális beruházás a kivitelezési tanulmány szerint 5 millió euró összköltségből készülhetne el, ennek az összegnek a túlnyomó részét a tervek szerint európai uniós forrásokból az uniós regionális fejlesztési alapjából finanszíroznák. Tervek szerint jövőre elindulhat az építkezés, és 2018-ban már el is készülhet az emberi kapcsolatokat és a turizmust segítő, szolgáló új Duna-híd.

A komáromi konferencián is többször elhangzott, hogy az európai uniós fejlesztési program a 2014-2020-as évekre vonatkozik, viszont már 2016 derekán járunk, és még meg sem jelentek a pályázati felhívások. Ez természetesen azt vonja maga után, hogy nagyon gyors tempót kell majd diktálni a projektek előkészítésében, lebonyolításában. Ez annál érdekesebb, hogy első körben a lehívható források 60 százaléka lekötésre kerülhet!

Kövesdi Károly

3D Képek: Photo: <https://www.facebook.com/nifz/>

Komáromi határhelyzetek

„Egy város két országban” – hirdeti óriásplakátjain az Erzsébet-fesztivál, amelyet május utolsó hétvégéjén idén második alkalommal rendezett meg a közös történelmi múlttal bíró Észak- és Dél-Komárom önkormányzata. A rendezvény üzenete csak egy jól csengő reklámszlogen vagy valós tartalommal bíró várospolitikai célkitűzés? Milyen lehetőségeket rejt a Duna jobb és bal partján fekvő városok együttműködése? Elegendő volt-e az uniós csatlakozás óta eltelt időszak a mozgásteretek bővítésére? Hol tartunk a határok végleges felszámolásában? Vajon igaz-e Willy Brandt sokat idézett, a német újraegyesítés kapcsán tett kijelentése: összenő, ami összetartozik? Válaszkísérletek történelmi visszatekintéssel.

Idén lesz százhusz éve, hogy a történelmi Komárom a Duna jobb partján kiépülő – akkoriban Újszónynek nevezett – települést „bekebelezte”. Az egyesülés megsokszorozhatta volna mindkét városrész lehetőségeit, ám a történelem közbeszólt: a komáromiak (a Duna északi és déli oldalán élők egyaránt) a trianoni békeszerződés óta – egy, a második világháború ideje alatt tartó rövid időszakot leszámítva – határhelyzetben élnek, nemcsak földrajzi, de szellemi-kulturális értelemben is. A határhelyzetben való lét nemcsak országok, városok eltérő fejlődési pályájára és kultúrák különbözőségeire irányíthatja rá figyelmünket, hanem az együttélésnek, Komárom és a határ két oldalán élő magyarság összekapcsolásának lehetőségét is megteremtheti – különösen Magyarország és Szlovákia 2004-es EU-csatlakozása óta.

Stübendek László

Észak- és Dél-Komárom közös történelme a 19. század végén kezdődik: 1896. július 1-jén csatolták Komárom történelmi városrészéhez a Duna jobb partján fekvő Újszónyt. A két települést ekkor már négy éve dunai vashíd kötötte össze.

„Az egyesülés mindkét félnek az előnyére szolgált. Az újszónyieknek azért, mert így bekapcsolódhattak egy tör-

ténelmi város vérkeringésébe, a történelmi Komárom lakóinak pedig azért, mert a „terjeszkedés” komoly gyáripár kiépítését tette lehetővé: a Duna jobb partján az egyesülést követően hamarosan len- és selyemfonógyár, bútorgyár és további üzemek épültek” – meséli Mácza Mihály komáromi történész.

Alig negyedszázaddal az egyesülés után, 1919. január 10-én azonban komoly trauma érte a várost. Ezen a napon vonult be Komáromba a csehszlovák légió egyik zászlóaljja, s kezdte meg a két várost kettészelő dunai határvonal kiépítését.

A sokkból nehezen ocsúdtak fel a város lakói. Az átmenet évei (vagy ahogyan Mácza Mihály fogalmaz, a „keményebb évek”) 1922-23-ig tartottak. Komáromnak több megaláztatást el kellett viselnie: megfosztották megyei jogú városi rangjától, a város élére pedig hivatalosan nem polgármestert, hanem városbíróvá neveztek ki.

„A múlt rányomja bélyegét a jelenre”

Horthy Miklós 1938. november 6-i bevonulását – a gazdasági nehézségek ellenére is – eufórikus hangulat kísérte. A hivatalosan 1939. július 15-én újra-egyesülő Észak- és Dél-Komáromban nem múltak el maradéktalanul a két világháború közötti évek. A déli városrész, amely csak a kettészakítottság után kezdte el felvenni egy hagyományos értelemben vett város képét, nagy fejlődésen esett át: templom, rendőrség, városháza és iskolák épültek.

A 2. világháború után aztán gyorsan visszaállt a 38 előtti helyzet, az ötvenes évektől kezdve pedig meglehetősen merev kapcsolat jellemezte a két országot és a két várost. Az enyhülés jelei a hatvanas-hetvenes években jelentkeztek – elsősorban az olyan, a szocialista táborot összekovácsolni szándékozó sportrendezvényeknek köszönhetően, mint a békefutás, amelyből aztán kinőtt a máig is népszerű Komárom-Komárno nemzetközi futóverseny.

Hiába igyekeztek azonban évtizedekig elhallgatni a közös múltat, Mácza Mihály szerint az együvértartozás tudata mindvégig benne maradt az emberekben. Ez még annak ellenére is így volt, hogy a két városrész társadalomszerkezete mindvégig különbözött: az északi – történelmi – városrészt zömében a polgárság és a munkásosztály, míg a délit a mezőgazdaságból élők alkották. A történész szerint Dél-Komárom, amelynek kezdetben sokkal mélyebbről kellett felállnia, gazdasági szempontból ma már jobban teljesít, ám Észak-Komárom hagyományával, páratlan hangulatával még nem veheti fel a versenyt. „Itt a múlt rányomja bélyegét a jelenre” – jegyzi meg.

Komárom, az egynapos város

A kapcsolatok újjászületését, a két város érzékelhető közeledését csak a rendszerváltás hozta meg: ekkor kötött Észak- és Dél-Komárom testvérvárosi szerződést egymással, vette kezdetét a két város közös fesztiválja, az azóta már 25. alkalommal megrendezett Komáromi Napok, valamint lépett szorosabb együttműködésre a két – immár szabadon választott – önkormányzat.

„Tiszteletben tartjuk a törvényeket, a határokat, de a Duna két partjára te-

lepült városrész egy városként kell, hogy létezzen, és egy városként kell, hogy dobogjon a szíve” – mondja **Stubendek László** polgármester, aki komoly kihívásnak tartja, hogy Komárom kettészakítottóságából előnyt tudjanak kovácsolni. Észak-Komárom vezetőjének azonban nemcsak hivatalos kommunikációjában jelenik meg a két város elválaszthatatlanságának gondolata, hanem látható módon egyre több elképzelést ez a várospolitikai célkitűzés formál.

Litomiczky Nándorral az általa tervezett Európa-udvarban találkozunk. Az észak-komáromi építész mérnök nagy eredménynek tartja, hogy a két városnak ma már van közös városfejlesztési terve, valamint azt, hogy az elmúlt években sikerült több műemlék-épületet (a bencés rendházat, a bíróság és a múzeum épületét) részben közös, uniós pályázatokból felújítani. Jelentős előrelépésnek tartja az új Dunahíd megépítését, és elismerően beszélt arról a tervről is, amely szerint a két várost kötött pályás villamosközlekedéssel kötnék össze.

Úgy látja ugyanakkor, hogy az eddigieknél sokkal tudatosabb együttműködésre kell törekedni. „Hosszú távú stratégiára van szükség. Olyan szolgáltatásokat kell létrehozni, hogy érdemes legyen ebbe a régióba eljönni. Ma ettől még távol állunk. Észak-Komárom egy félnapos város: pár óránál többet a turisták nem töltenek el nálunk. Hosszú idő, míg kialakul egy idegenforgalmi szempontból vonzó hely, ahová jó ellátogatni, és ahol jó több napot is eltölteni” – vélekedik.

Véleménye szerint a két Komáromnak a hozzá hasonló történelmi múlttal rendelkező városok jelenthetik a mintát. Például a lengyel-cseh határ két oldalán fekvő Cieszyn és Český Těšín, ahol felismerték, hogy az idegenforgalom ma már egy komoly szaktudást igénylő iparág: egy olyan terület, mely tervezést igényel, s amelyet hosszú évek munkájával lehet csak felépíteni. „Ha fel akarunk zárkózni, mindenekelőtt meg kell tudnunk fogalmazni céljainkat. Mi akarunk lenni? Fürdőváros? Ipari központ? Ezeket a kérdéseket még nem tette fel a város önmagának, így nem csoda, ha a válasszokkal adósak maradtunk” – mutat rá Litomiczky Nándor, aki szerint nagy

turisztikai beruházásokat egy olyan kisváros, mint Észak-Komárom, állami segítség nélkül nem tud végrehajtani. „Ezen a területen óriási különbség van a magyar és a szlovákiai oldal között” – teszi hozzá.

A dél-komáromiak ebből a szempontból korábban és ma is szerencsésebb helyzetben vannak. Szocialista kormányzás alatt szocialista, jobboldali kormányzás alatt jobboldali vezetése volt a városnak: nem véletlen, hogy az elmúlt évtizedben a magyar állami fejlesztésekhez sokkal könnyebben hozzájutottak. De nem csak ez az egyetlen oka annak, hogy mára Dél-Komárom számos területen megelőzi északi szomszédját.

Eltérő fejlődési pályákon

A határmenti kapcsolatok történetében jelentős változást hozott a 2006-ban megalkotott „európai területi társulások” (ETT, EGTC) létrehozásáról szóló uniós rendelet. A határozatnak köszönhetően olyan jogi személyiséggel rendelkező szervezetek jöhetnek létre, amelyek a határ mindkét oldalán tevékenykedhetnek. Magyarország elsőként építette be jogrendjébe az uniós intézményt, de Szlovákia sem késlekedett sokáig. Ma a szlovák-magyar határtérségben 13 európai területi társulás létezik, ami az unióban regisztrált ETT szervezetek több mint 20 százalékát teszi ki. Ezek egyike a komáromi székhelyű Pons Danubii EGTC. A szervezet igazgatója, Bara Zoltán azt mondja, Észak- és Dél-Komárom földrajzi elhelyezkedése rendkívül kedvező, ráadásul

mindkettő azonos távolságra fekszik saját fővárosától, ám ennek ellenére a két város eltérő fejlődési pályán mozog. „Dél-Komárom Magyarország egyik legfejlettebb térségéhez tartozik. Ipari termelésben, foglalkoztatottsági mutatókban, általános életszínvonalban ez az egyik sikerrégiója az országnak. A szlovákiai oldalon más a helyzet: Pozsony és vonzáskörzetének fejlettsége itt is jelentős, ám ennek gazdasági előnyei Észak-Komáromba már nem érnek el. Dél-Komárom része egy egységes zónának, amely együtt fejlődik, Észak-Komárom azonban kimarad Szlovákia legfejlettebb térségének áldásaiból” – hangsúlyozza.

Litomiczky Nándor szerint azonban ennek nem csupán a földrajzi távolság az oka. A komáromi építész úgy látja, politikai értelemben a Pozsony – Észak-Komárom közti távolság nehezebben küzdhető le a Budapest – Dél-Komárom útvonalnál. „Elég sok kormányt megéltünk, egy valami azonban soha nem változott Szlovákiában: a magyarokkal szembeni fenntartás” – fogalmaz, utalva arra, hogy Dél-Szlovákia régióit a mindenkori szlovák kormány tudatosan elhanyagolja. „Észak-Komáromnak azért is problematikusabb a helyzete, mert egy vegyes lakosságú városról van szó. Talán, ha majd megfordul a nemzetiségi arány, több pénz érkezik a városba” – teszi hozzá. Litomiczky Nándor ugyanakkor arra figyelmeztet, nem lehet mindent csak a kormányra fogni, hiszen Komáromhoz képest ma már Párkány és Dunaszerdahely is egy prosperáló város képét mutatja.

Az építész úgy véli, Észak- és Dél-Komárom lehetőségei egyre inkább más pályán mozognak. Az elmúlt években a déli oldal fokozatosan fejlődött és erősödött – és ezzel elhúzott testvérvárosa mellett. A 2008-as válság előtt Dél-Komárom gyarodásának csúcspontja volt, hogy egy 20 ezres város majd’ 18 ezres ipari parkkal rendelkezett. Ekkor – elsősorban a Nokiának köszönhetően – Dél-Komáromban csupán pár százalékos munkanélküliséget mértek, míg ez a szám az északi oldalon tíz és húsz százalék között mozgott – mutat rá Bara Zoltán.

Ez a helyzet a válság után sem változott, és ma már a két Komárom gazdasági szempontból eltérő szerkezetet mutat. Növekedés, alacsony munkanélküliség a déli oldalon. Stagnálás, vagy csak lassú növekedés és magas munkanélküliség az északi oldalon.

Bara Zoltán szerint ezek a kedvezőtlen folyamatok az északi oldalon is

megfordíthatók lennének, hiszen jelentős épített örökséggel és turisztikai potenciállal bír a város. Ám a gazdag történelmi múlt egyúttal hatalmas teher a város vállán. Gondoljunk csak az egykor szovjet laktanyaként működő erődrendszer épületegyüttesének teljes felújítására: ilyen nagyszabású beruházások finanszírozására a város egyedül nem képes.

Történelmi épületeit, így például a Monostori erődöt Dél-Komárom is csak jelentős állami támogatásból tudta a turisták számára vonzóvá tenni. „Amíg komoly – állami – beruházások nem érkeznek, addig az északi oldalon lényegében csak kármentés zajlik. A nagyobb volumenű projektek a szlovák állam, kulturális minisztérium hozzájárulása nélkül elképzelhetetlen” – véli a Pons Danubii EGTC elnöke.

Dél-Komárom másik nagy előnye Magyarország és Szlovákia adózási rendszerének különbözőségéből fakad: a

város önkormányzatának évekig jelentős bevételi forrást jelentett a Szlovákiában ismeretlen iparüzési adó. Bara Zoltán azt mondja, volt olyan év, amikor ebből az adónemből négy-négy és félmilliárd forint érkezett be a városi kasszába. Ebből rengeteg fejlesztést meg tudtak valósítani a dél-komáromiak – jól látszik ez a város utcáin, közterein.

„Az unió nélkül sokkal nagyobbak lennének a falak köztünk”

A határon átnyúló együttműködések terén Komárom viszonylag jól teljesít: kerékpárutak épültek, az erődrendszerben jelentős fejlesztések történtek, ipari parkokat bővítettek, munkaügyi központokat kötöttek össze.

Bara Zoltán úgy véli, ezeknek kétség-

kívül megvan a látszata, de rengeteg dolog van, amit még lehet fejleszteni. „Ott van például a komáromi kikötő. A szocializmus árnyéka, hogy az egész dunai part egy ipari zóna, amely ráadásul ma már halott. Nyugaton egy ilyen adottságot turisztikai szempontból nem hagynak kihasználatlanul. A szlovák és a magyar kormány ugyan közösen már pályázott a kikötő fejlesztésére, ám ennek megvalósulása legalább tíz-húszéves folyamat lesz” – jegyzi meg. Úgy véli, ha nem lennének az unió tagjai, még itt sem tartanánk, hiszen az unió nélkül sokkal nagyobbak lennének a falak köztünk. „Az, hogy a határok lebomlottak, jó dolog – pláne határon túli magyarként” – teszi hozzá.

Keszegh Béla, Észak-Komárom alpolgármestere a schengeni rendszerhez való csatlakozást fontos mérföldkőnek tartja Komárom történetében. Mint megjegyzi, a város kettészakítása után hosszú évtizedekig a perifériára szorult: egy határmenti települést

ugyanis – különösen a hidegháborús időkben – senki nem kívánt fejleszteni. „A csatlakozás után visszaállhattak a természetes folyamatok. Ráadásul a megnyíló határok nemcsak a szabad mozgást, hanem a szabad munkavállalást is lehetővé tették. A kétezres években a dél-komáromi ipari park, nagyon sok észak-komárominak adott munkahelyet. A munkanélküliség drasztikusan, 27 százalékról 5-6 százalékra csökkent. A Nokia ugyan távozott, de Győr és Tatabánya vonzáskörzete ma is számos munkahelyet kínál” – mondja Keszegh Béla, hozzátéve: a határok átjárhatósága az emberek hétköznapi életét is megkönnyíti, hiszen ma már természetes, hogy az emberek egy-egy szolgáltatásért (étterem, sport, szórakozás, kultúra, vásárlás) az egyik városrészről a másikba átjárnak.

Az uniós tagsággal járó előnyöket Litomerický Nándor sem tagadja, de szerinte sok pozitívum mellett számos negatívumot is hozott a térség integrációja. Azt mondja, a csatlakozás óta jelentősen megnöttek az anyagi különbségek, növekedett a munkanélküliség és rengeteg – életképes, tenni akaró – fiatal hagyta el a szülőföldjét, Szlo-

vákia ráadásul az euró bevezetésével sem járt jól. „Van azonban esély arra, hogy továbblépjünk. Nagyon egyszerű a megoldás: mindenki lehetőségeihez mérten tegyen hozzá szűkebb környezetéhez. Sokkal élhetőbb és szebb városunk lenne, ha mindenki legalább a saját portáját rendbe tenné” – hangsúlyozza.

Családi háttér, iskolázottság és kulturális kötődések – Litomerický Nándor szerint e három tényezők közül ki mennyire tartja fontosnak Észak- és Dél-Komárom összetartozását. „Számomra például csak egy Komárom van. Még csak azt sem érzékelem, hogy Szlovákiában élek, hiszen magyarul beszélek reggeltől estig. Én ebben a közegben jól érzem magam” – emeli ki.

Bara Zoltán szerint a fizikai határok felszámolása után a fejekben is szűkség van a határvonalak meghaladására: az önkormányzatok, civil szervezetek, cégek, vállalkozások szintjén ugyanis mintha ezek még mindig fennállnának. Komárom városrészei hosszú évtizedekig el voltak szakítva egymástól. Cso-da, ha hosszú évtizedekig eltart, amíg természetes módon újra összenőnek?

Langschadl Mátyás

Új korszak küszöbén Párkány

2001. október 11. Egy olyan dátum, amelyre méltán büszke lehet minden párkányi, esztergomi és környékbeli ember. Ekkor adták át a forgalomnak a felújított Mária Valéria hidat, amely a második világháború után egyedülként maradt meg csonka állapotában, évtizedeken át napról napra szomorúan emlékeztetve a két város lakóit a szétszakítottságra. Párkány és Esztergom életében tulajdonképpen korszakhatár, sőt, kisebb túlzással mondva: időszámítási határ az egykor felrobbantott híd felújítása és átadása. Minden, ami e nevezetes dátum előtt történt, nevezhető a „hídatvas előtti” időszaknak, az utána következő események pedig már a „hídatvas utáni” időszak krónikájába tartoznak. A nagy esemény és megható ünnepség tehát piros betűs napként került be a régió történelmébe, de vajon most, 2016-ban, a hídatvas utáni 15. évben mennyire változtatta meg Párkány (és Esztergom), valamint a környék lakóinak életét az a tény, hogy a Duna két partja ismét összekötődött fizikai értelemben? Mennyire követte ezt a fizikai összenövést a lelki, tehát a valóságban nem látható, közvetlenül nem tapasztalható, ám annál fontosabb egymásra találás? Sikert-e Párkánynak növekedési pályára állnia a híd felújítása óta, és egyáltalán: mit hozott magával ez az új helyzet a Duna-parti kisvárosnak?

Határtalanul

Talán érdemes egy kis visszatekintéssel kezdeni, és számba venni, hogy mi minden történt Párkányban 2001 óta. Természetesen Esztergomra is ki kell térni, hiszen a két „szomszédvár” ettől fogva már nem csupán határváros, hanem jóval több: közös jövő előtt álló, nagymértékben egymásra utalt települések, amelyek sikeressége nagyban függ attól, mennyire tudják kihasználni és felkutatni az új lehetőségeket. Ahogy mi, párkányiak, közeledtünk a 2000-es évek elejéhez, úgy erősödött bennünk a remény, hogy végre mégiscsak sikerül a Mária Valéria híd újjáépítése. Véleményem szerint ekkor dolgozott együtt Párkány és Esztergom önkormányzata

a legszorosabb mértékben, s ezt azóta sem sikerült megközelíteni. A 2000 és 2010 közötti évek már az új „időszámítás” és mindenképpen egy új korszak jegyében teltek, a városban ekkor megvalósított nagyobb beruházások közül a sétálóutca és az árvízvédelmi gát megépítését kell feltétlenül megemlíteni. Ugyancsak erre az időszakra tehető a két szomszédos város közti együttműködés hivatalos kezdete, aminek nyitánya az Ister-Granum Eurorégió létrehozásáról szóló szándéknyilatkozat (2003. november 17.) aláírása volt.

„véleményem szerint ekkor dolgozott együtt Párkány és

Esztergom önkormányzata a legszorosabb mértékben, s ezt azóta sem sikerült megközelíteni”

Ezt egy viszonylag hosszú „üresjárat” követte, majd 2008. május 6-án történt meg az Ister-Granum EGTC (Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás) ünnepélyes alakuló ülése. Azóta évenkénti rendszerességgel ülésezik az eurorégiós csoportosulás közgyűlése. Az istergranum.hu honlapon található információk alapján a közeljövőre vonatkozó terveik közt vállalkozási-logisztikai övezet kialakítása és helyitermék-hálózat létrehozása szerepel. Párkány eseményeinek króni-

kájából feltétlenül meg kell még említeni a papírgyár 2010-ben történt bezárását, ami után az esztergomi ipari park és ezzel együtt a híd „mentsvár” szerepe felértékelődött, hiszen a városban és a környékén az egykori gyáron kívül más, tömeges mértékben foglalkoztató üzem nem volt, illetve azóta sincs.

„a híd „mentsvár” szerepe felértékelődött, hiszen a városban és a környékén az egykori gyáron kívül más, tömeges mértékben foglalkoztató üzem nem volt, illetve azóta sincs”

Ahogy már említettem, Esztergomra is ki kell térni egy rövid történelmi tábló erejéig, mert a két város élete a híd átadása után így vagy úgy, de mindenképpen összekapcsolódott. A királyváros egy speciális helyzetű és egészen a '90-es évekig kimondottan háttérbe szorított település volt. A magyar katolikus egyház központjaként évtizedekig elhanyagolták, megyei rangjától megfosztották, alig-alig fejlesztették, vagy csak minimális mértékben. A híd hiányát ugyanakkor nem szenvedte meg akkora mértékben, mint Párkány, hiszen Budapest közelsége – alig 50 km – a fővárosi agglomeráció szomszédsága némiképp ellensúlyozni tudta ezt a háttérbe szorítottságot. A többpártrendszerrel fémjelzett társadalmi berendezkedésnek nagy reményekkel indult neki Esztergom, régiós központi szerepe a híd felújítása után fokozódott, és igyekezett

azt a Duna bal, tehát felvidéki oldalára is kiterjeszteni. Ennek fizikai, kézzel tapintható bizonyítéka a Hídlap című, kezdetben napi- majd pedig hetilap megjelenése, amely az „Ister-Granum Eurorégió lapja” alcímet viselte. Ennek a sajtóorgánumnak nagy jelentősége volt mind az esztergomiak, mind pedig a párkányiak, sőt, a környékbeliek életében is, hiszen rendszeresen adott hírt és tudósított a régió valamennyi jelentős politikai, kulturális, gazdasági eseményéről. A Hídlap sajnos annak a – Párkányból nézve – hihetetlenül furcsa időszaknak az áldozata lett, amely az esztergomi belpolitikai életet jellemezte az elmúlt két önkormányzati választási időszakban, és amelyre nincs jobb szó, mint a pangás, a tespedtség, a fokozatos leépülés. Egy ilyen nehéz időszakot zárt Esztergom a legutóbbi önkormányzati választások után, nem csoda hát, ha időbe telik, amíg a királyváros némileg „észhez tér” és erőre kap. Mindez természetesen kihat a két város közti hivatalos együttműködésre is, amely – talán nem meglepő egy ilyen ismertető felvázolása után – finoman fogalmazva, még nem az igazi.

Kényszer a magyarországi munka, de... Most rátérek arra, hogy a hétköznapiakban, az átlagemberek szintjén mi minden változott Párkányban a hídavatás óta. Változott-e valami, vagy csak a Duna másik partjára napi szinten járók, ingázók számára lett kézzelfogható a fizikai határ – manapság divatos kifejezéssel élve – légiesülése? Az első számú „haszonélvezői” a híd újbóli felépítésének kétségkívül azok az emberek, akiket a papírgyár bezárása közvetlenül érintett, és akik közül jó néhányan vagy

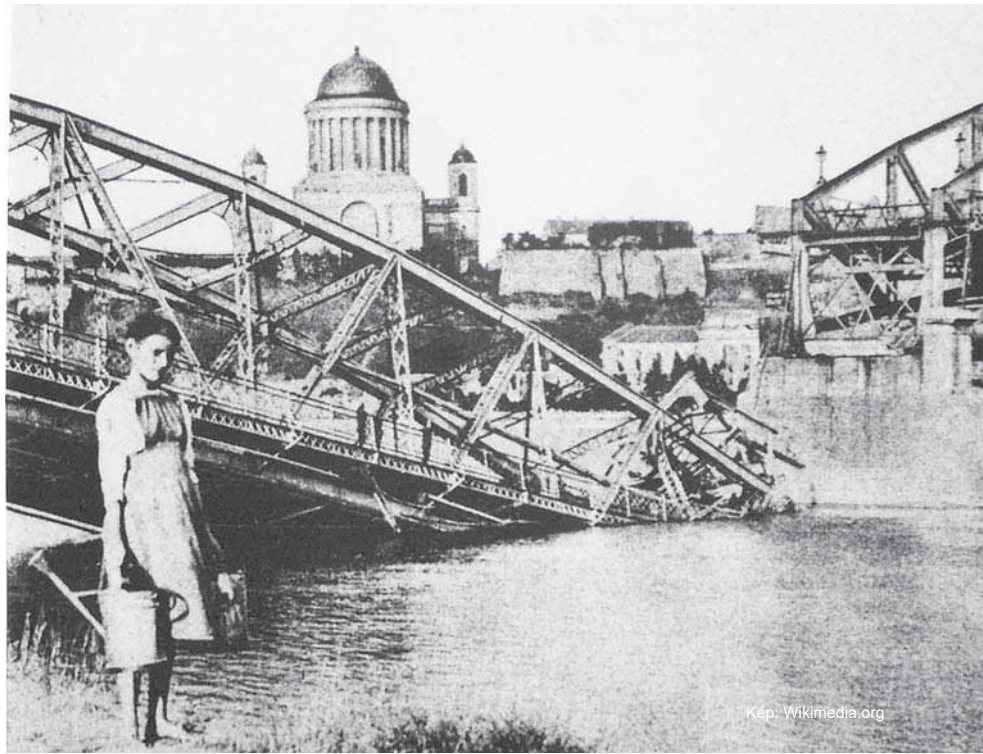
az esztergomi ipari parkban, vagy Nyergesújfalun, netán a kissé távolabbi Tatabányán találtak újra munkát. Számukra a híd a napi munkába járás elengedhetetlen feltétele, így elsősorban ez a réteg az, amelyik az újjáépített Mária Valéria híd legnagyobb és legfontosabb nyertese. Hogy hányan lehetnek? Egy 2007-es, a világhálón olvasható adat alapján, az esztergomi Suzuki-autógyárban mintegy 2700-an dolgoztak olyanok, akiknek állandó lakhelye Szlovákiában van. Ez a szám változó, de nagyjából eléri a 2000 főt. Ismerőseim közül megpróbáltam szóra bírni azokat, akik hosszabb vagy rövidebb ideje, de Magyarországon dolgoznak. Elsősorban arra voltam kíváncsi, mennyire volt részükről kényszerlépés a magyarországi munkavállalás, milyen mértékben elégedettek a jelenlegi munkakörülményekkel, és adódó lehetőség esetén inkább Szlovákiában vállalnának-e munkát, vagy maradnának jelenlegi helyükön. A válaszokat összegezve elmondható, hogy az általam megkérdezettek szinte száz százaléka kényszerből vállalta jelenlegi magyarországi munkahelyét. Egész egyszerűen: kénytelenek voltak e felé a lehetőség felé fordulni, mert Párkány környékén a papírgyár bezárása óta gyakorlatilag nincs nagyobb munkáltató. A megkérdezettek munkakörülményei attól függően változnak, hogy multinacionális vagy kisebb, esetleg magyar tulajdonú cég foglalkoztatja-e őket. A nagy cégeknél egyértelműen rosszabbak a munkakörülmények (kevés szünet műszak közben, néhol enni-inni is alig van idő), míg a kisebb cégek esetében jobb légkörről, több emberségről számoltak be. Az általam megkérdezettek döntő többsége szíve-

sen vállalna munkát Párkányban vagy a környéken, indokként pedig azt az érvet hozták föl, hogy bármennyire is – döntő többségében – magyarok élnek a határ mindkét oldalán, bizonyos mentalitásbeli különbségek olykor mégis zavarólag hatnak a munkatársi, elsősorban pedig a vezető–alkalmazott viszonyra. Na és nem elhanyagolható tényező az állandóan változó, ingadozó forint–euró árfolyam sem. A jelenlegi, sanyarú párkányi állapotokat nézve ugyanakkor mindegyikük örül annak, hogy egyáltalán munkahelye van, és hogy pénzt keres.

Esztergomiként Párkányban

Nem tömegjelenség ugyan, de akad néhány olyan ember is, aki esztergomiként Párkányban próbált szerencsét a híd felépítését követő időszakban. Ők döntő részben vállalkozók, akik zöldséges- vagy hentesüzletet, vagy használsruhaboltot üzemeltetnek. Jellemzően kisvállalkozók, egy-két alkalmazottal, vagy pedig önfoglalkoztatók, mint például M. Magdolna, aki immár negyedik éve működteti használsruhaboltját a város közepén. Elsőként arról faggattam, hogy elégedett-e. „Igen, elmondhatom, hogy elégedett vagyok, sikerült itt kialakítanom egy állandó rendszerességgel visszatérő vevőkört. Ugyanakkor a régi esztergomi vevőim sem maradtak hűtlenek hozzám, mert átjönnek ide, és továbbra is tartjuk a kapcsolatot” – mondta el a bolt tulajdonosa, akinek még Hatvanból és Bu-

Kép: Wikimedia.org

dapestről is vannak törzsvásárlói. Arra a kérdésre, vajon mennyire volt nehéz az adminisztrációs akadályokat leküzdeni, azt a választ kaptam, hogy nagyon segítőkészek voltak a párkányi hivatalban, nem volt semmilyen gond a vállalkozás beindítása körül. Beszélgetésünk közben több cseh turista is betévedt az üzletbe, kíváncsian vártam, miként boldogul velük a bolt tulajdonosa, hiszen egy magyarországi magyar ritka esetben beszél csehül vagy szlovákul. „Nem gond a nyelv, valamennyire beszélek lengyelül, és ez sokat segít. A lényeges dolgokat

már megértem, és sokszor kiderül, hogy a vevő is ért vagy beszél valamilyen szinten magyarul. Ez főleg akkor szokott előfordulni, amikor látják rajtam, hogy tényleg nem beszélek szlovákul. Szóval, ebből sose szokott probléma lenni” – árulja el M. Magdolna. Tervezi-e alkalmazott felvételét, netán a bolt bővítését, tettem föl a lényeges kérdést, amire azt a választ kaptam, hogy az üzlet forgalma beállt egy bizonyos szintre, ami nem engedi meg alkalmazott felvételét. Az általa jelenleg bérelt helyiség nagyságát is megfelelőnek tartja.

Munkát, új kulturális lehetőségeket hozott

Számos párkányi és környékbeli számára a munkavállalás lehetősége mellett a kulturális, művelődési vagy éppen tanulási igények kielégítését is jelenti a régi-új híd. Erre jó példa az esztergomi Helischer József Városi Könyvtár, ahová szép számmal járnak olvasók a Duna bal partjáról. Ráadásul a párkányi és az esztergomi könyvtár között partnerségi kapcsolat van, ami a szorosabb együttműködést teszi lehetővé. „Közel 140 olvasónk van a felvidéki oldalról, elsősorban főiskolások, egyetemisták, akik szakkönyveket keresnek nálunk. Itt ki kell hangsúlyozni a szakkönyveket, mert ugyan a túloldali könyvtárnak nagyon jó az állománya a keresett és népszerű könyveket tekintve, de szakkönyvellátottság terén nálunk nagyobb a választék. A párkányi könyvtárral már sok közös rendezvényünk volt, mind a felnőtt, mind pedig a gyermek olvasók részére, sőt közös pályázatokat is megvalósítottunk. Ezek közül a meseíró pályázatot említhetem meg, vagy pedig a Kölcsey-pályázatot, amelynek segítségével új könyvekkel sikerült gazdagítani a párkányi könyvtárat” – válaszolja érdeklődő kérdéseimre Szűcs Katalin, esztergomi könyvtáros, aki egyébként felvidéki, farnadi származású, tehát sajátos helyzeténél fogva még inkább átlátja a valós helyzetet mindkét országban. A szakmai együttműködésre példaként hozta fel azt a továbbképzést, amely

párkányi könyvtárban valósult meg, és ahová a környék könyvtáros dolgozói kaptak meghívást. A könyvtáron kívül Esztergom számos kulturális lehetőséggel – előadások, kiállítások, könyvbemutatók, komolyzenei koncertek – várja és csábítja nem csupán a helybelieket, de a párkányiakat is. Sajnálatos tény, hogy Párkányból csak kevesen élnek ezzel a lehetőséggel, egy-egy ilyen rendezvényen alig látni felvidéki érdeklődőt. A Vadas termálfürdő ugyanakkor az esztergomiak kedvenc helyévé vált, az egész évben nyitva tartó fedett uszodában naponta sok magyarországi vendég megfordul. A párkányi sétálóutca pedig főleg vasárnap vonzza az esztergomiakat egy kis fagyfaldozással, sörözéssel egybekötött sétára. Mivel az esztergomi bazilika tudvaleg a párkányi oldalról a legszebb, az itteni Duna-partról a legmegkapóbb a rálátás az esztergomi várhegyre, így nem is lehet csodálkozni éppen a volt kompikötőben fejezi be – fényképezéssel.

Kinek hozott többet?

Ha most arra a kérdésre kellene választ adni, hogy Párkánynak vagy Esztergomnak hozott-e nagyobb „hasznot”, több lehetőséget a Mária Valéria híd helyreállítása, akkor a felelet elég egyértelmű: mindenképpen a párkányiaknak volt nagyobb szüksége a hídra, mi vagyunk azok, akik jobban kihasználjuk a kor-

látlan határátlépés nyújtotta különböző lehetőségeket, és nagyobb mértékben élünk velük – kivéve a kulturális dolgokat. Nyugodtan kijelenthető, hogy ha nem volna meg a híd, akkor Párkányban óriási lenne az így is magas munkanélküliség. Településünk tehát mindenképpen nyertese a 2001 októbere utáni időszaknak, bár az is igaz, hogy a város arculatát tekintve nem olyan látványos a fejlődés. Figyelembe véve Párkány és Esztergom kitűnő fekvését – Dunakanyar kapuja, vasúti főút, Budapest közelsége – sokak számára érthetetlen, hogy az elmúlt 15 évben miért nem sikerült jobban kihasználni ezeket a természetes adottságokat. Írásom elején érintettem Esztergom közelmúltjának szomorú időszakát, ennek tükrében valamivel érthetőbb, hogy a két város egymásra találása miért megy ennyire nehezen. A kulcs ugyanis a királyváros kezében van: Szent István szülőhelye, a magyar államalapítás bölcsője a természetes központja ennek a régióknak, tehát csak akkor indulhat el Párkány is teljes erővel az új korszak küszöbén, ha Esztergom „rendezi sorait”. Hogy erre meddig kell még várni, az a jövő titka. Mindenesetre addig Párkány marad az a fürdőváros, ahonnan rossz idő esetén a cseh vagy a szlovák turisták átruccannak pár órára a szomszédos partra, konkrétan a várhegyre és a bazilikába, esetleg a piacra, hogy aztán amilyen gyorsan csak lehet, újra a Vadas fürdő vizében élvezzék a nyarat és a jó időt.

Tátyi Tibor

Családi farm – lovas tanyával, vendéglátással

Erdély és Magyarország tanyasi tájain elterjedt a falusi turizmus fogalma, miszerint elsősorban a vidéki – nem városi és nem kiemelt üdülőhelyen fekvő – településeken (faluban, tanyán, tanyás térségben) folytatnak vendéglátást, amely magában foglalja a szállást, az étkezési és programszervezési szolgáltatásokat egyaránt. A jellegét maga a ház és az udvar, az utcakép adja meg, de lényege nem a falu, hanem a falusias környezet. A falusi turizmus az egyik legalkalmasabb módja annak, hogy a turista közvetlenül megismerhesse egy tájegység életét és kultúráját.

Nem mondhatjuk, hogy Gömörben, ebben a csodás dimbes-dombos környezetben ezt túl sokan ismerték már fel. Egy pozitív példát mégis tudunk hozni a Rimaszombati járásból.

A Kalas családi farm Felsővály községben található, a festői szépségű Vály-völgy legészakibb részén, a zárt völgy utolsó faluja. Rimaszombattól a Tornalja felé vezető főúton közelíthető meg. A főútról Füge községben jobbra kell letérni és 8 km megtétele után a farmra érkezünk. Az Agrofarm már az első pillanattól kezdve elkápráztat bennünket szép, rendezett környezetével. A farmon kellemesen tölthetjük szabadidőnket - lovaglótanfolyamon vehetünk részt, és lóháton vagy lovaskocsin bejárhatjuk a környéket. A sportlovaglást versenyszerűen űzők számára is adtak a feltételek a gyakorláshoz.

A szabadidőnket teniszezéssel, gyalogos- és kerékpáros turisztikával, vagy erdei gyümölcsök gyűjtésével tölthet-

jük. A téli időszakban lehetőség van sífutásra, a kevésbé gyakorlott sielőknek pedig lesiklásra. A szobákban és két apartmanban 20 személyt tudnak elszállásolni. Az étlapon vidéki ételspecialitások és hazai ételek szerepelnek. Rendezhetők itt családi ünnepek és lakodalmak is.

„a Kalas családi farm Felsővály községben található, a festői szépségű Vály-völgy legészakibb részén”

A környező természet kiváló lehetőségeket nyújt a kirándulásra. A történelem kedvelőinek bizonyára felkelti az érdeklődését Felsővály domináns épülete, az 1622-ben épült református templom. A templom belsejében fából készült, festéssel díszített empórium,

padok és mennyezet látható. A templom mellett a 17. századból származó, fából készült reneszánsz harangláb található. A környéken vonzó üdülési lehetőséget kínál a meleghegyi víztározó, a tornaljai strandfürdő és a lökösházi tó, és megtekinthetjük a Szlovák-karszt barlangjait és várait. A vendéglátók biztosítják az idelátogatóknak az aktív pihenést és relaxálást, a kellemes vidéki környezetben.

A Kalas család 1995 nyarán tért vissza a városból, Tornaljáról a nagyszülői hagyatékba, hogy létrehozzák a családi farmot. Önerőből és pályázatokon keresztül minden évben fejlesztették, csinosították. Párhuzamosan mezőgazdasággal, állattenyésztéssel is elkezdtek foglalkozni. A vállalkozásról a tulajdonossal, **Kalas Zsolttal** beszélgettünk.

- Hogyan emlékszik vissza a kezdetekre?
- A nagyszülői házban indítottuk a vendégfogadást. Felújítottuk, de igyekeztünk a régi formáját megtartani.

Négy főt tudunk itt elszállásolni, s a kis konyhájában kezdtük el a főzést a vendégek részére. Aztán megvettük a szomszédos telket a házzal, amely elhagyott volt. A területen építettünk egy L alakú új házat 5 szobával s egy 50 fős társalgóval, nappalival, konyhával. A régi házat itt is meghagytuk, s most úgymond második apartmanként működik.

„a család 1995 nyarán tért vissza a városból, Tornaljáról a nagyszülői hagyatékba, hogy létrehozzák a családi farmot”

- Az elejétől vendégfogadásra rendezkedtek be?

- Igen. Adott volt a közel 2 hektár beltelek, nem akartuk eladni. Jártunk külföldön is, de főleg Magyarországról jött az ötlet, hogy falusi turizmust kezdjünk el rajta. Egy - másfél évig dolgoztunk, míg rendbe tettük. Aztán beindult, visszajáró vendégeink vannak.

- Hogyan találják meg magukat a turisták?

- Vendégeink 70-80%-a ismerősön keresztül érkezik, vagy már itt járt vendég ajánlott bennünket neki. Rajta vagyunk az interneten is, próbálkoztunk hírlapokban is, vagy kirándulási oldalakra felrakni a helyet, de már vagy két éve ezt levettük, mert nem volt annyi visszajelzés, hogy megérte volna azt az oldalt fenntartani. A személyes kapcsolatok a nagyon fontosak.

- Honnan érkeznek a vendégeik?

- Úgy tudnám meghatározni, hogy vendégeink 40-40%-a Magyarországról és Szlovákiából érkezik, a többiek pedig külföldről. Voltak már itt Franciaországból, Hollandiából, Ausztráliából, Németországból is vendégek. Vállalkozásunk párhuzamosan működik a mezőgazdasággal, így az üzleti kapcsolatot is bele tudjuk vonni. Partnereinknek itt tudunk

szállást, étkezést biztosítani. A cégek is kedvelik ezt a helyet, családi összejövetelekre, születésnapokra is, vagy ha csak egy hosszú hétvégét akar itt eltöl-

teni a családdal valaki, akkor is megtalál bennünket.

„vállalkozásunk párhuzamosan működik a mezőgazdasággal, így az üzleti kapcsolatot is bele tudjuk vonni”

- Milyen a kihasználtságuk?

- A téli hónapok lazábbak, de április közepétől már foglaltak a hétvégéink. Ez a jó időtől is függ, mert mielőbb kisüt a nap, az emberek szeretnek kimozdulni, kint sütni, főzni, s akkor igénybe veszik. Hiszen nem úgy működünk, mint

egy étterem vagy egy szálloda, ahol a vendégek bent tartózkodnak, hanem itt a friss levegőt, a természetet keresik, a környezetet szeretnék megismerni.

- Milyen szolgáltatásokat, érdekességeket tudnak kínálni?

- A szállás mellett félkész ételleket tudunk biztosítani. A vendégeink a kinti sütés, főzés örömeit élvezhetik. Kiepítettünk egy kemencét, grillt is, kinti nagy terrasszal. Viszonylag közel, 70-80 km-es körzetben több barlang, fürdő, vár, kastély is megtekinthető. Ideális helyen fekszünk csillagtúrákhoz is, nagyon sok itt az érdekesség, látnivaló. A téli hónapokban szoktunk disznótorost rendezni, a régi hagyományokat ápolva

ezzel, amikor több család is összejön, s a vendégek is bekapcsolódhatnak. Kedvtelésből tartunk lovakat is. Korábban tíz lovunk is volt, de ezt az állományt már le kellett csökkentenünk négyre, s a gyerekek részére hagyunk meg egy félpónit. Egyéb sportra is nyílik alkalom, építettünk egy műfüves pályát, ami multifunkciós, teniszre, futballra is alkalmas. S télen, ha az idő úgy engedí, akkor be szoktuk jegelni, lehet rajta korcsolyázni. Csak az utóbbi időben se a hideg, se a hó nem tartós nálunk. Van hatszemélyes pezsgőfürdők és szaunánk. Terveztünk volna medencét is, csak itt vízhiánnyal küszködünk, így azt nehezen tudnánk feltölteni, s nem merünk belefogni, mert itt nincs központi vízvezeték. A legközelebbi vízvezeték Függében van.

„ideális helyen fekszünk csillagtúrákhoz is, nagyon sok itt az érdekesség, látnivaló”

- Mindent önerőből építettek, vagy voltak sikeres pályázataik is?

- Saját forrásból gazdálkodtunk, de kölcsönbe is bocsátkoztunk, ami még egy bizonyos épületet ma is terhel. Csak kisebb pályázatokat sikerült nyernünk. Egy-egy projektből sportpályát, a gazdasági udvar területére fejőházat tudtunk építeni, felújítottuk az istállót. A vállalkozás mindig nehéz. S az uniós projektek terén már nem vagyunk

sikeresek. Két éve is beadtunk egy pályázatot a gazdasági udvarra, az istállók újabb rekonstrukciójára, de nem mentek át. Úgy látom, a pályázatok nem úgy működnek, ahogyan kellene. Pontrendszer van, teljesítünk minden feltételt, majdnem a maximumot érjük el, mégsem nyertünk támogatást. Most is október óta be van adva egy uniós projekt, s nem tudjuk, hogy mi lesz belőle.

„A vállalkozás mindig nehéz. S az uniós projektek terén már nem vagyunk sikeresek”

- Ezek szerint a fő vállalkozási ága a mezőgazdaság; ezen a területen mivel foglalkozik?

- Az agroturizmus a mezőgazdasági vállalkozás egy mellékága. Nagyon be kell osztani az időmet is, a családi farmon csak egy alkalmazottam van. A többi munkát mi végezzük el, mert nem lenne fenntartható, ha személyzetet is tartanánk. A gazdasági udvaron 430 darab szarvasmarhára rúg a létszám. Közel 900 hektár területen gazdálkodunk. Itt sűrűn vetettek vannak 100 hektárig, ami takarmánynövény a saját állományának. Vannak kaszálók a szénának,

s azon felül a legelők. Tizenhárom éve biotermesztésbe léptünk át, így legeltettünk, 4 pásztorunk van. Mai napig még fejünk is, így van biotejünk is. Ebben is az a szomorú, hogy annyira lenyomták a tej árát, hogy rákényszerítettek, hagyjuk abba a tejtermelést. Egy liter tejért 18 vagy 20 centet kapunk, teljesen magunk ellen megyünk így a termeléssel. Már úgy 4-5 éve fokozatosan billenünk át a húsmarha-tenyésztésbe. Saját, törzskönyves bikáink vannak.

„Tizenhárom éve biotermesztésbe léptünk át, így legeltettünk, 4 pásztorunk van. Mai napig még fejünk is, így van biotejünk is.”

- Hány alkalmazottjuk van?

- Úgy gondolom, nem kis létszámú az alkalmazottjaink száma. Tizenhat embert foglalkoztatunk 40 km-es körzetből, de túlnyomórészt helyieket alkalmazunk.

- Milyen az együttműködésük az önkormányzattal, illetve egyéb társadalmi szervezetekkel?

- Épp most indult el egy közös projektünk. A régi parókiát újjáépítjük. Tavaly ősszel megcsináltuk az alapokat, s most tavasszal a falakat is el kezdték felhúzni. Mindezt teljes mértékben önerőből

végezzük, mi munkaerővel, gépekkel is segítünk, és anyagi támogatást is nyújtunk hozzá.

- Van-e a környéken más vállalkozó is?

- A völgybe érkezve lehet is látni a gyümölcsészetet és szőlészetet. Azzal Tóth Ferenc és Balogh János foglalkoznak. Nagyon jó a kapcsolatunk, együttműködünk, az ő boraikat kínáljuk. S készítenek már 100%-os gyümölcsleveket is, amik nem kémiai tartósítottak, hanem hővel vannak kezelve.

- Mi motiválja, s mik a további terveik?

- Jó érzéssel nézek itt körbe, hogy ennyi mindent sikerült elérni az elmúlt évek

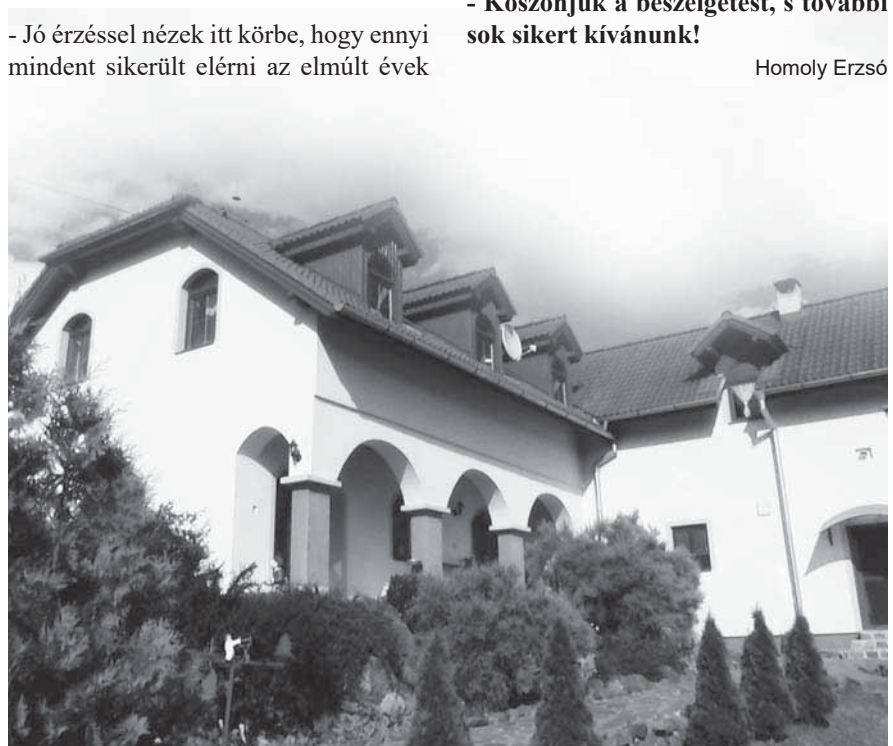
alatt. A befektetett energia, munka így visszanyerhető. Az állattenyésztésben szeretnék további fejlesztéseket, az istállók felújításra szorulnak, s jó lenne gépeket is vásárolni.

- S a végére még árulja el, lesz-e idén vályi szilva?

- Az igaz, hogy a vályi szilvórium megszűni földön híres. Két éve sajnos úgy lefagyott, hogy még kóstolásra is alig maradt. Az idén a fagyok viszont már virágzás után érték a fát, így lesz pálinka.

- Köszönjük a beszélgetést, s további sok sikert kívánunk!

Homoly Erzsó

A falusi turizmusban rengeteg lehetőség van

Búcsón vendégszerető emberek élnek

A falusi turizmussal a legegyszerűbb egy idegennek megmutatni egy tájegység, község életét és kultúráját. Gyakorlatilag a falusi turizmus a városi ember találkozása a természettel. Azonban a falusi vendéglátás több mint a szállás és étkezés biztosítása, mert célja a hagyományos falusi környezet megőrzése, a mezőgazdaság, a népi kultúra, a népi építészet és a népi mesterségek megtartása, bemutatása is. De általánosságban elmondható, hogy a vendég igényeit nemcsak akkor lehet kielégíteni, ha rengeteg látnivaló van a kirándulóhelyen, mert a vendégek számára fontos az egészséges környezet és szép táj, a minőségi szállás, a vendégszerető fogadtatás, a nyugalom is.

Előnyt jelent a jó táji adottság, ha van hova kirándulni, sétálni, az erdők, rétek, folyó- vagy más vízpartok, vagy ha a faluban esetleg a környéken bemutatható népi mesterség vagy kézműipar van. Az elégedett vendég a legjobb reklámozó, a jó hely címe szájhagyomány útján terjed a legjobban, és ez a legolcsóbb is. Ha pedig elégedettek és azt kapták, amire vágytak, akkor visszajárnak. A legjobb befektetés a turista igényeinek minél magasabb szintű kielégítése.

Röviden ezekkel a tapasztalatokkal találkoztunk, erről számoltak be beszélgetőtársaink, mikor Búcsón jártunk. A Komáromi járás kisközsége a bátorkeszi Fényes patak partján fekszik, aki távolabb néz, a Gerecse hegységet láthatja, leginkább bortermeléséről és néhány éve falusi turizmusáról ismert.

Azok, akik szeretik a szépen kidolgozott szobrokat, rengeteg látnivalót kínál a falu, amely egyébként is rendezett, így jól tesz a léleknek sétálni egy nagyot. Közben megnézheti a milleniumi emlékművet a faluház udvarán, ennek közelében található Petőfi Sándor szobra, Erzsébet királynénak emlékoszlopot

avattak 1999-ben, de Búcsón található az ország első lovasszobra is Bulcsú vezérről, illetve mártírpolitikusunk, Esterházy János szobra.

Gyarapodó családi vállalkozás

Karkó János nemcsak a község polgármestere, hanem ismert borász és panziótulajdonos is. Tőle kérdeztük, mit gondol, hogyan tartható fenn a falusi turizmus.

– Nagyon fontos, hogy a falusi turizmus sem működik anélkül, hogy ne történjen fejlesztés, tehát a bevétel egy részét vissza kell forgatni. A visszatérő vendégek is igénylik, hogy valami változás legyen, legyen új szolgáltatás vagy fejlesztés, felújítás. Nem szabad egy helyben topogni, mert akkor az emberek nem térnek vissza. A mi panziókból, a Vintop Karkó Panzióból 17-en élnek, 17 alkalmazottunk van. Nekem e miatt is muszáj nagyon komolyan hozzáállnom a munkához. Úgy gondolom, nem működne olyan jól a panzió, ha nem lenne mellette a pince. A kettő nagyon jól kiegészíti egymást.

Milyen további lehetőségek vannak, mi fejleszthető? Polgármesterként hogyan látja, mi az, ami a község lakosainak is pozitív változást hozhat?

– Tovább lehetne még fejleszteni a turizmust is, a fent említetteken kívül az egyéb falusi, háztáji termékek készítésével, illetve eladásával. Én ebben látok kitérési lehetőséget az embereknek. Mert valamikor Búcsón is főliatenger volt, szinte mindenki termelt munka mellett, biztos eladási lehetőséggel, és az emberek ugyanannyit tudtak ezzel keresni, mint a szövetkezetben. Ez saj-

nos az áruházláncok megjelenésével megszűnt, azokkal nehéz felvenni a versenyt, viszont minőségbeli különbségek is vannak. Mi is kénytelenek vagyunk üzletláncokban vásárolni, az áru gyönyörű, íze viszont nincs. Van szerencsére pár ember, hozzávetőleg 8-10 háztartás, ahol még mindig folyik zöldségtermelés, eladásra is, mihelyt bejön a helyi termék, mi a panzióban még díszítésre sem használunk a multiktól semmit. A lényeg: ezeknek az embereknek nem kell megtanítani, hogyan kell gyümölcsöt, zöldséget termesztetni, hiszen éve-gig ebből éltek.

Kitörési lehetőség a házi savanyúság, a lekvár és a húskészítmények – kolbász, szalonna és sonka – árusítása lehetne. Sajnos, nem egyszerű a jóváhagyatása, a forgalomba hozása, de hosszútávon ebben kell gondolkodnunk, mert lassan az ember nem tud már újat mutatni a közö-ségnek, a vendégeknek, minthogy reg-gelire helyi mangalicából készült sonkát adunk, helyi tojásból készül a rántotta, és helyi zöldséget, gyümölcsöt, lekvárt adunk. Úgy tapasztalom fogékonyak az emberek az ilyen dolgokra. Azért nem egyszerű, mert egy otthoni, házi kony-hában nem engedi meg a higiénia, hogy ilyen termékek készüljenek eladásra.

Ausztriában nincsenek ilyen megköté-sek, pedig az is uniós állam, mint mi, ők árulhatnak háztájit, mi nem.

„mihelyt bejön a helyi termék, mi a panzióban még díszítésre sem használunk a multiktól semmit”

Akkor mi lehet a megoldás?

Ahogy a választásokkor ígértem, terve-zem egy közösségi borház és egy kö-zösségi gyümölcs-zöldség feldolgozó ház létrehozását. Itt szeretnénk majd megteremteni azokat a feltételeket, hogy az előállított termékeket piacra lehessen vinni. De ahogy említettem, ez nem egyszerű, szeretnénk közösen egy falusi házat, konyhát, amit ki lehet adni 1-2 napra, aprópénzért, hogy aki szeretne eladásra befözni, megtehesse, az ő termékére rá tudunk majd tenni egy címkét, amin rajta lesz, hogy ő termelte a gyümölcsöt, ő főzte be, nem tartalmaz allergént, vagy cukrot, vagy tartósító-szert. A gyümölcs- és zöldségfeldol-gozónak még keressük a helyét. A bor-házzal jobban állunk. Megalapítottunk egy borászati nonprofit szervezetet, és van is hely, ahol megépíthető a borház, csak még nincs a nevünkön a telek, most ezt intézzük, de örömmel tölt el, hogy a borászok, akik civil életben kőművesek, villanyszerelők vagy más mesterek, már várják, hogy mikor lehet ásni az alapot.

Látok még egy lehetőséget: a vendéghá-zakat. Nemrég járt nálunk egy kárpátal-jai hölgy, a falusi turizmusból írt szak-dolgozatot, konkrétan a vendégházakról, vendégszobákról. Azt kérdezte, ha van egy hatszobás ház, akkor abból 2 vagy 4

szobát kiadnak-e, de nálunk ez még nem terjedt el. Gondolom azért, mert még nem jelent meg az igény ilyenekre. Le-hetséges, hogy a közeljövőben lesz majd érdeklődés, megvan az ilyen szobáknak is a varázsa, hangulata. Mi mikor Kár-pátaljára, Erdélybe megyünk kirándulni, kimondottan ilyen szállásokat keresünk, és mondhatom, elég sokan élnek ebből. Azért szállásoljuk el magunkat mindig családi házaknál, mert beszélni akarunk az ottani emberekkel, meg akarjuk kós-tolni az általa készített ételeket, meg akarjuk ismerni az életüket. Kérdés, hogy mennyire lesz gyors ez a változás nálunk. De talán a rossz politikai hely-zet, illetve a nagy üdülőközpontokban, turistalátványosságok közelében elköve-tett robbantások miatt, többen választják a biztonságos falusi turizmust, és akkor ez is beindulhat.

„megvan az ilyen szobáknak is a varázsa, hangulata. Mi mikor Kárpátaljára, Erdélybe megyünk kirándulni, kimondottan ilyen szállásokat ke-resünk, és mondhatom, elég sokan élnek ebből”

Ha a panzióba vendégek jönnek, mit szoktak javasolni szabadidős tevékenységnek?

– Egyértelműen a legnagyobb vonzerő a babamúzeum. Fogékonyak az emberek a sportokra, van horgászati lehetőség

a halastavon, a tó bérbe van adva egy vállalkozónak. Aki horgászni szeretne, lehetősége van minden nap reggel horgászjegyet váltani, ha valaki fog halat és haza akarja vinni, azt ki kell fizetni, de nem drága. Van sportparkunk, ahol teniszezni, kosarazni is lehet, a sportpályán focizhatnak.

Külön figyelmet érdemel a pinceút, ez is vonzza a turistákat, ráadásul nagyon vendégszerető nép él mifelénk Búacson, aki elmegy sétálni a pinceútra, biztos, hogy legalább 10 helyre behívják, megnézni a pincét, megkóstolni a bort. Van borkóstolási lehetőség a panzióban, a mi pincénkben, és a bátyámnál pálinkát lehet kóstolni, neki van egy szeszfőzdéje. Azoknak a vendégeknek, akik boros hétvégére jönnek, mindig elmondom, hogy pálinkakóstolásra is van lehetőség, általában örülnek is neki az emberek.

„Külön figyelmet érdemel a pinceút, ez is vonzza a turistákat, ráadásul nagyon vendégszerető nép él mifelénk Búacson, aki elmegy sétálni a pinceútra, biztos, hogy legalább 10 helyre behívják, megnézni a pincét, megkóstolni a bort.”

Van szép teraszunk is, ahol 15-20 ember elfér, van grillezési lehetőség, pörköltet, gulyást is főzhetnek, 3 bográcsakasztónk van, tárcsán is süthetnek a vendégek, de helyben van a mi konyhánk is.

Hogyan népszerűsítük mindezt?

– Legjobb reklám a száj. Ugyan internetes világot élünk, van honlapunk is, de ez nem annyira hatékony, a vendégek mindössze 30 százaléka talál ránk interneten, a maradék 70 százaléka vagy visszatérő vendég, vagy valakitől hallott rólunk. Sok pénzt fizettünk ki internetes oldalakra, ahol propagáltak minket, de rájöttem, hogy sokkal többet fizetünk ki érte, mint amilyen bevételt hoz.

Utazási irodával nem próbálkoztak?

– Van kapcsolatunk utazási irodával, de ők évente maximum 10-szer hoznak vendéget, mi úgy egyeztünk meg velük,

hogy az itt elköltött pénz 20 százalékát kapják meg.

Kis családi vállalkozásként indult a 90-es évek elején a borászat, 2004-től van panzió is. Hogy sikerült egy kisvállalkozásból egy helyi közepes vállalkozást csinálni?

– Igazából nem tervszerűen, hanem úgy hozta az élet, hogy mindig valamit hozzá kellett tenni. Borászattal kezdtem, hobbiszinten, magunk és a barátaink számára, de annyira megszerettem a borászatot, hogy azt mondtam, egyszer jó lenne elérni, hogy abból élhessek, amit imádok csinálni, ezért nekiálltam a borászatot fejleszteni, belefektetni, amikor akkora lett a borászat, hogy piacképes volt, már tudtunk mit eladni, rájöttem, hogy kell egy hely, ahova el tudnak jönni az emberek, le tudnak ülni kóstolni. Ekkor megépítettük a panzió első részét, ahol még csak közösségi terem volt, direkt borkóstolásra, volt egy kis konyhánk, ott tudtunk egyszerű ételeket készíteni, csülköt, pörköltet. De a vendégeinktől, akik távolabbról jöttek, többször hallottam, hogy milyen jó lenne, ha itt is tudnának aludni, mert akkor mindenki megkóstolhatná a bort. Ezért bővítettük felfelé az épületet, 9 szobát csináltunk meg, kétágyasakat, pótágyakkal együtt 20-25 embert tudtunk elszállásolni. Elmúlt négy év, 2008-ig ennyi volt a kapacitásunk, a négy év alatt több utazási iroda jelezte, hogy

nagyon szívesen hozna egy busznyit embert, itt lakhatnának, lenne vacsora, borkóstoló és innen mehetnének kirándulni Budapestre, Pozsonyba, mert a falusi turizmus mégiscsak olcsóbb, mint a Hilton, és mivel volt igény a bővítésre, újra építkeztünk.

„úgy hozta az élet, hogy mindig valamit hozzá kellett tenni”

Közben több család és cég jelezte, melyek már jártak nálunk és visszatérő vendégek voltak, hogy szívesen tartanának nálunk céges vagy családi rendezvényeket, de erre nem volt külön helyünk. Szerencsére sikeresen megpályáztunk egy uniós projektet, aminek köszönhetően sikerült bővítenünk a kapacitást. Jelenleg 60 személyre van szálláslehetőségünk, 30 darab kétágyas szobával. Lett egy nagyobb közösségi helyiségünk is, ahol 80-90 ember fér el kényelmesen. Onnantól kezdve volt napi nyitva tartásunk a régi részben, így az átmenő forgalmat is ki tudtuk szolgálni, meg az egyéb megjelenő igényeknek is megtudtunk felelni.

Később ismét kaptunk visszajelzéseket, hogy mire lenne még szükség. Bejelentkezett néhány nagy cég, közös hétvégeket, képzéseket, tréningeket szoktak tartani, bankosok, biztosítótársaságok, állami vállalatok. Ők igényelték a well-

ness lehetőséget is, így 2010-ben az alagsorban berendeztünk egy wellness 360 négyzetméteren. Szóval most már tényleg a legigényesebb turistákat is ki tudjuk elégíteni.

Úgy tudom, a borászati területen is történtek változások.

- Igen, közben borászatban is fejlődni kellett, mert ott is csak a csúcsminőséggel lehet célba érni. Ennek érdekében meg kellett oldani, hogy ne vásárolt szőlővel dolgozzak, hanem saját szőlőnk legyen. Ennek az az előnye, hogy én tudom, mikor és mivel permeteztem, mikor szedem, és azt is, mennyi szőlőt hagyok egy tőkén annak érdekében, hogy az jó minőségű szőlő legyen, mert ugye a bor minőségét 50 százalékban az alapanyag adja, másik 50 százalékot a borász tud hozzátenni. Létrehoztunk egy 18 hektárnyi szőlészetet, a pincerendszerünket pedig olyan nagyra tettük, hogy a 18 hektárnyi szőlő levét tárolni tudjuk, tehát körülbelül 150 ezer liter kapacitású a pince.

Falusi turizmusról beszélünk, ezért fontos arról is beszélni, vannak-e olyan vendégek, akik szeretnének részt venni a munkában, szüreteléskor. Érdeklődnek a turisták egy-egy borkóstoló alkalmával, kíváncsiak-e, hogy készült a bor?

- Én a borkóstoló elején el szoktam mondani a szőlőtermesztési technológiát, mik azok a dolgok, amiktől ez a bor más, mint a máshol kóstolt bor, a talajadottságtól az éghajlatig, domborzatig mindent ismertetek, még a feldolgozást is. A feldolgozó részben állnak az emberek, ott kóstolnak, és végig járjuk az elejétől, hogy jön be a szőlő és hogy lesz belőle kész termék. Nem számottevő, de olyan is volt, aki szüretelni akart, meg is engedjük, annyi a gond csak, hogy mi szombat-vasárnap nem szüretelünk, tehát aki ezzel a szándékkal jön, hétköznap kell jönnie.

Vannak olyan pályázatok, amelyek segíthetik a falusi turizmussal foglalkozókat, tudnak fejleszteni uniós forrásokból?

- Mostanában külön nem figyelem a pályázatokat, de mivel nekünk volt nyertes, sikeres pályázatunk, rendszeresen kapunk információkat az új kiírásokról. A pályázatíró cégek sorra bejelentkeznek, hogy van új pályázat, ők megírják

és segítenek abban is, hogy a pályázat nyertes legyen.

Ha végig tekintünk a tevékenységek körén, az elég tág, mire a legbüszkébb?

- Arra, hogy 2004 óta mindig előre nőn tudunk gazdálkodni. Valamikor két emberrel kezdtem dolgozni, ebből lett 17, mi a feleségemmel, Henivel és a két fiunk is meg tud belőle élni, azok az emberek, akik nálunk dolgoznak, ők is tudnak fejlődni otthon, tudnak építkezni, autót venni. Akkor szoktam nyugodt lenni, ha nemcsak én, hanem azok az emberek, akik nálam dolgoznak, is elégedettek. Olyan időt élünk, hogy nagy fejlesztéseket nem tudunk csinálni, de rendben tartjuk a környezetünket, és minden évben tudunk valamit hozzátenni.

Babamúzeum, pinceház, Emese panzió

Szobi Eszter neve a magyar kultúrát ismerő, kedvelő felvidéki emberek előtt összeforrt a felvidéki népviseletes babákkal, hiszen ő bábáskodik felettük, ő szervezi meg utazásaikat, tartja rendben őket. Kevesebben tudják, hogy panziót is üzemeltet.

- Bizony, már majdnem 20 éve adunk ki házat, szobát, turistáknak – emlékszik vissza a kezdetekre -, 1999-ben jegyeztettük be magunkat a tóparti házunkkal, a Pinceház üdülővel.

Beszélgetésünk során Eszter mégsem titkolta, egy kicsit kritikus az egész falusi turizmussal kapcsolatban, mert „alulról” lenne kezdeményezés, de nincsen összefogó szervezet, kéne egy civil szakmai kezdeményezés, egy kapocs, ami összefogna, összekötne mindenkit, vagy módszertanilag besegítene.

- Próbáltunk előadásokat szervezni, a Kultúráért és Turizmusért Társulással,

hol a kultúráról, hol a turizmusról, a kettő ugyanis összefügg. Ez nálunk azzal kezdődött, hogy évekkal ezelőtt részt vettünk egy konferencián Budapesten, ahol arról tartottak előadásokat, hogyan lehet a kettőt összekötni. A férjemmel mindketten népművelők vagyunk, voltunk. Én nem dolgoztam benne hivatalosan, a férjem igen, a kultúrház igazgatója volt, mellette csemadokozott, irodalmi színpadot vezetett, és nagyon szerettünk kirándulni, sátorozni, elmentünk akárhova. Már akkor arra gondoltunk, ha máshol működik a falusi turizmus, nálunk is működhetne. Ezen a budapesti konferencián aláírtunk egy szándéknyilatkozatot, határon túliak és anyaországiak, hogy alapítunk egy szervezetet, melynek a kultúra és turizmus fejlesztése, népszerűsítése lesz a célja. Sajnos nem lehetett csak egyet bejegyeztetni, minden aláíró a maga országában jegyeztette be a maga társulását, civil szervezetként, így mi is a Kultúráért és Turizmusért Társulást.

„nincsen összefogó szervezet, kéne egy civil szakmai kezdeményezés, egy kapocs, ami összefogna, összekötne mindenkit, vagy módszertanilag besegítene”

Milyen céllal alakult meg a társulás?

- A prioritás az volt és ma is az, hogy a kultúrát és a turizmust összekapcsoljuk,

s ehhez hozzátartozik az étkezési kultúra, az épített örökség, a természet, a népművelés, a hagyományok megőrzése és ápolása. Nagyon fontosnak tartjuk helyi értékeink megőrzését.

Mivel mi vagyunk a népviseletes babák fenntartói, én a hagyományt és népi kultúrát könnyen összekapcsoltam a turizmussal. Aki hozzánk jön, rögtön meg is nézheti a népviseletes babákat, amik most hungarikum címre vannak jelölve.

Hogyan kerültek a turizmus közelébe?

– Hogy hogyan lett Pinceház vendégházunk? Úgy indult, hogy Búcsón minden családnak van pincéje, a búcsi pincesor 2 kilométer hosszú. Az a szokás, hogy a család pincéjét mindig a fiú öröklí, így nálunk az öcsém örökölte. A férjem lévai, de neki is volt vonzalma a borászathoz, csak nem volt mit örökölnie Búcsón, ezért egy ideig nem volt pincénk. Egyszer azt mondta: nekünk is jó lenne egy pince. Van egy kedves történetem is erről. Mi a nagynéném pincelyukat használtuk, ott volt a borunk, mikor megkérdezték, van-e lukad, mondtuk, hogy nincs, mi a nénje lukát használjuk. Később a tó partján lett egy ilyen eladó luk, és megvettük. Kálmán, a férjem azt javasolta, úgy építsünk házat a lukra, hogy ott lehessen lakni, legyen

fürdőszoba, kiskonyha, ki lehessen adni turistáknak. Elintéztük az engedélyeket, a vállalkozást. Beindult a tervezés, mindent a férjem tervezett meg. Egy pozsonyi utazási irodával vettük fel a kapcsolatot, rajtuk keresztül állandóan foglalt volt a házikó. Mostanában több a visszatérő vendégünk, bár az iroda is küld még vendégeket. Lengyelországból is járnak vendégek, de több a fővárosi vendégünk, akik általában megállapítják, hogy „to bude náš domček” (ez lesz a házikónk). Mivel a házból a kilátás a két tóra nyílik, azoknak ajánljuk, akik szeretik a hangulatos, romantikus helyeket, de sok halász is jön. A pince ma már csak látványpince, mert bor nincs benne, de megvan még.

Most viszont az Emese panzió udvarán beszélgetünk, ez egészen más jellegű, mint a pinceház.

– Igen. Ez az Emese panzió egy kicsit későbbi, a házunk egy nyolcásas telken áll, aztán a szomszéd azt mondta, ő eladja a kertjét, ott van most a medence, annak a helyén egy 34 méter hosszú fólia állt, uborkáztunk, a pénzt pedig „elkirándultuk”. Később eladták a házat is. Aztán adva volt, hogy ha a pinceház olyan jól megy, akkor csináljuk meg ezt is. Akkoriban még nem volt senkinél falusi turizmus, így belevágtunk. Az Emese

se-házban van egy 50-es évek stílusa szerint berendezett szobánk, ezt hívjuk anyuka-apuka szobának, meg egy 1920-as évek stílusa szerint berendezett szoba, ezt hívjuk nagymama-nagypapa szobának. A fehér bútoros szobát mindenki XVI. Lajos korabelinek gondolja, az eredetileg barna bútort a férjem átfestette fehérre, aranycsíkot húzott rá, megvan a varázsa. A medence nagy húzóerő, ráadásul éjszakai fürdőzésre is van lehetőség, mert kivilágított a medence.

„Akkoriban még nem volt senkinél falusi turizmus, így belevágtunk”

Hogyan reklámozzák? Vannak kapcsolataik utazási irodával?

– Prágán keresztül eljutott hozzánk egy Novasol nevű dán utazási iroda, mikor délen kerestek szálláslehetőséget. Felvettük velük a kapcsolatot, jól is működött, újdonság volt. Ez az európai iroda több katalógust ad ki, országok szerint, mi a cseh és szlovák katalógusban szerepelünk. Igazság szerint addig működött jobban ez a kapcsolat, míg be nem vezették nálunk az eurót, utána kevesebben jöttek ezen az irodán keresztül. Régebben volt olyan év, mikor már decemberben lefoglalták az egész következő nyarat, tavaly viszont nem jelentkeztek. A katalógusukból pedig szépen kiolvasható minden, milyen látványosságok vannak a közelben, hány kilométerre vannak a nagyvárosok. A turnusok szombattól szombatig vannak meghirdetve, így szerepel a katalógusban az árjegyzék is. Az az igazság, hogy nekem ezek a hosszabb turnusok a legjobbak, mert sajnos nincs megfelelő kapacitásom a napi nagy takarításra, mosatásra. Most kezdenek visszatérni a régi vendégek, Dániából is jelentkeztek, olyanok, akik 10 éve voltak itt, illetve Franciaországból jönnek három hétre.

Sajnos ebből nem tudnék megélni, a medenzselés sok időt, energiát elvisz. Sok kiadással is jár a ház, illetve a medence fenntartása, rendszeresen kell takarítani, karbantartani, hogy szép maradjon.

Ha megérkeznek a vendégek, milyen programkínálat vár rájuk?

– Már a vendég érkezése előtt, vagy leg-

később a megérkezéskor kiderítem, mit szeretnének csinálni, lehetőség van sportolni, nálunk itt a medence, lehet hálót húzni a közepébe, szoktak vízilabdázni, van tenispálya. Aki kirándulni szeretne a környéken, nekik tudunk adni különféle kiadványokat, mit érdemes megnézni, hova lehet menni kirándulni. Késmárkról vannak visszatérő vendégeink, ők például majdnem mindig elmennek a budapesti tropikáriumot megnézni.

Minden évben elmegyek a budapesti utazás-kiállításra, begyűjtöm az aktuális információkat. A baj az, hogy csak minket nem propagálnak, Dél-Szlovákia egyáltalán nem szerepel ezeken az utazási kiállításokon. A legutóbb odamentem a szlovákiai standhoz, nem volt olyan, aki magyarul beszélt volna. Elmondtam nekik, olyan helyen szeretnék üdülni, amihez közel van Esztergom és Komárom is, erre azt válaszolták, hogy ők csak Nyitrától felfelé tudnak ajánlani nekem utazást. Felháborító, hogy úgy viselkednek, mintha a Duna-mente nem létezne, vagy Komárom, a sok nevezetességgel, mintha Szlovákiában csak a Tátrában lehetne kirándulni. A Csallóközben is rengeteg látni való lenne, nemcsak az élővilág, hanem a sok vízimalom, épített örökségünk is van. A kiállításon Erdélynek is, Kárpátaljának is van „gazdája”, aki őket propagálja.

Mit lehetne tenni, hogy a Felvidék is népszerű utazási cél legyen?

– Erdélyben vannak Góbé üzletek, nálunk elindult a Kukukónia, ezek jó dolgok, de hajtani kell. Van a mi vidékünkön is mit nézni, a Csallóköz gyönyörű hely, rengeteg szép kirándulóhellyel, ne felejtjük el, ez Európa legnagyobb szárazföldi szigete, értékes a flórája és a faunája, 80 madárfaj él itt, ezekből 51 védett, ez – azt gondolom – elég nagy kincs. De rendezvényekkel, eseményekkel is rengeteg embert meg lehet szólítani, nemrég volt például a Bátorkeszi Fesztivál, rengeteg ember volt. Búcsón volt Böllérfesztivál márciusban, hagyományteremtő szándékkal, nemsokára lesz a kürti borfesztivál.

Van olyan turista, aki tényleg meg akarja ismerni a falusi életet?

– Előfordul, hogy valaki tényleg kíváncsi a falusi életre, és azért jön ide. Nekik meg tudjuk mutatni a szőlőtermesztést, borászatot, gyümölcsösöket, de van

olyan is, aki tehenet, malacokat és egyéb háztáji állatot tart, hozzá is el tudunk látogatni, szívesen fogadja a turistákat, fakultatív programként. A tóparti házhoz szokott ellátogatni egy hölgy, aki azt mondta, imád kertészkedni, kapálhatja-e a kiskertetet, természetesen, örültem is neki.

Persze minden attól függ, hogy ki milyen programot igényel. Van, aki csak azért jön, hogy kifeküdhessen a medence partjára, de vannak, akik utazgatnak, kirándulnak. A konyha is, az udvar is úgy van kiépítve, hogy sütni-főzni lehessen. Finomabbnál finomabb gulyások készülnek, de grillezni is szoktak. Leginkább a távolabbról érkezők kirándulgatnak többet, volt például olyan külföldi vendég,

aki az Alacsony-Tátrában átaludt egy éjjelt, utána jött vissza ide Búcsra. Jó az együttműködésünk Karkóéékal, én küldöm a vendégeket bort kóstolni, ők küldik az ő vendégeiket babákat nézni. De szívesen ajánlom a vendégeknek Bulcsú szobrát, hiszen ez az első lovasszobor az országban, illetve Búcsón van az első Esterházy János-szobor is.

Búcsón tényleg vendégszerető emberek élnek. Jól érezhetik itt magukat azok, akik csak pihenni, sütkérezni, semmit nem csinálni szeretnének, de szellemileg is feltölthető az ember, ha éppen arra vágyik.

Vadkerti Neszméri Csilla

Egyre többen látják a turizmusban a jövőt a keleti végeken

Arra kell építeni, ami van. Úgy látszik, egyre többen belátják ezt a keleti régióban is, és olyan tevékenységekbe, vállalkozásokba kezdenek, amelyek a helyi erőforrásokból merítenek. Növekszik azok száma, akik szerint a hagyományok ápolásával, a helyi jellegzetességek hangsúlyosabbá tételével az idegenforgalom fellendítése lehet az egyik gyógyír a magas munkanélküliségi rátára.

A régió földrajzi elhelyezkedéséből kifolyólag remek adottságokkal bír túrák, kirándulások szervezéséhez. A patinás kastélyok, a régi templomok és az egyéb történelmi jelentőségű helyszínek megtekintése mellett számos lehetőség adódik az érintetlen természet megcsodálására. A Hegyköz, a Bodrogköz, a Hegyalja, illetve az Ung-vidék bőven tartogat látnivalót. A Borsiban található kastély, ahol II. Rákóczi Ferenc született, vagy Dobóruszka, a Dobó család egykori birtoka, a híres várvédő Dobó István nyughelye, illetve a szelmenci határátkelő csak néhány azok közül az értékek közül, amelyeket megtekinthetnek az ide látogató vendégek. A Kassa, Tokaj, Kisvárd, Ungvár és a zempléni Széles-tó közé eső terület több szempontból is vonzó lehet. A számos magyar történelmi emlék mellett kulturális sokszínűséggel, több nemzetiség vonásaival, hagyatékával is találkozhatnak az ide látogatók. A látványosságok mellé az év során számos program is társul.

Az alábbi történetek arról tanúskodnak, hogy akik felismerik a lehetőségeket és megvalósítják ötletüket akár egy

település vezetőjeként vagy magánemberként, még e gazdaságilag nehéz helyzetben lévő régióban is érhetnek el sikereket az idegenforgalmat fellendítő közösségi programok terén, miközben szolgálják mind a helyi hagyományörzést, mind a lakosság gazdasági érdekeit.

Terra Incognita Kassa megében

Kassa volt Európa kulturális fővárosa 2013-ban. A várakozásokkal teli „projektet” számos eredmény kísérte, de emlékezzünk a panaszokra és a csalódásokra is, ami a beruházások lassú kivitelezését, valamint a nemzetiségi programok háttérbe szorulását illeti. A rossz emlékeket félre téve be kell vallani, hogy számos fejlesztés, több új és felújított épület és megannyi program köszönhető ezen időszaknak. Fontos szempont volt, hogy az európai kulturális főváros címhez kapcsolódó események ne csak Kassa városára koncentrálódjanak, hanem érintsék a megyeközponttól távolabb eső régiókat

is. Így elvileg a magyarlakta települések is profitálhattak abból, hogy egy évig Kassa birtokolta ezt a rangos státust.

Kassa megye vidéki idegenforgalmát hivatott támogatni a Terra Incognita – Ismeretlen vidék elnevezésű dotációs program, ami 2011-ben indult el. A program célja a szellemi és kulturális értékek támogatása, továbbá a hazai idegenforgalom fejlesztése a három jelentős turistaútvonal – a Gótikus út, a Vas-út és a Borút – mentén. A Terra Incognita keretében az elmúlt években nemcsak programok megvalósítására, hanem kisebb infrastrukturális fejlesztésekre is lehetett pályázni. A projektnek köszönhetően megtörtént több kulturális, történelmi és természeti kincs közelében található pihenőhely, parkoló, kilátó rekonstrukciója, továbbá megvalósult az egyes műemlékek közelében található parkok, sétányok, tanulmányi ösvények felújítása, valamint arra is volt lehetőség, hogy apróbb felújítási munkálatokat végezzenek a megye területén található műemlékekben. Idén csak rendezvények támoga-

tására szolt pályázati kiírás a program keretében.

„A program célja a szellemi és kulturális értékek támogatása, továbbá a hazai idegenforgalom fejlesztése a három jelentős turistaútvonal – a Gótikus út, a Vas-út és a Borút – mentén.”

Száll az akácillat, nyílnak a pincék, fejlődik az idegenforgalom Kisgéresben

A Terra Incognita program desztinációs pontjai közé több magyarlakta település is tartozik. **Furik Csaba**, a Töketeresbesi járásban fekvő Kisgéres község polgármestere, megyei képviselő elmondta, hogy számos egyéb rendezvény mellett tavaly 8, idén 10 kiemelt programot is támogatott a megye a Terra Incognita projekten keresztül. Ezek egyike a Borút utolsó bodroglői állomása, a különleges pincerendszeréről híres Kisgéres nagy hagyományokkal bíró rendezvénye, az Akácillat-Nyitott pincék napja.

A rendezvényt a hagyományok szerint pünkösöd előtti szombaton tartják. Így volt ez idén is, a kisgéresi borászok nyitott pincéikkel várták a nagyközönséget. Bodroglő kiváló szakemberei nemcsak borkóstolóra hívták az érdeklődőket, hanem a borászat rejtelseibe is beavatták a látogatókat. 23 pincészet kínálta a pincék mélyén rejlő géresi kincset. A látogatók 500 méteres körzetben 46 fajta bort kóstolhattak meg, miközben élvezhették a rendezvényt kísérő gazdag kultúrműsort.

Furik Csaba elmondása szerint, annak ellenére, hogy rég fogtak ki ilyen kedvezőtlen időjárást, mint idén, sokan kilátogattak a rendezvényre. A polgármester szerint ez azzal magyarázható, hogy az esemény már berögzült a köztudatba, a látogatók előre rákészenednek, ami jó jel, és lehet alapozni rá a jövőben. Noha tavaly megközelítőleg 3000-en voltak, idén pedig feleannyian, a borászok csak 10%-os bevételecsökkenéstől számoltak be. Ez azzal magyarázható a szervezők szerint, hogy van egy stabil

látogatói bázisa a rendezvénynek, akik a bor miatt jönnek elsősorban, így őket nem riasztja el az esős idő sem.

Furik Csaba véleménye szerint a vidéki turizmus, s az ehhez kapcsolódó szolgáltatások az egyik kitörési pont lehet a környéket sújtó több mint 30 százalékos munkanélküliségből. Nem titkolt cél ugyanis Kisgéresben, hogy a szőlőtermesztéshez kapcsolódó eredményeket szeretnék hasznosítani a turizmus fellendítése céljából. Ehhez nyújt segítséget a közelmúltban átadott Borudvar is. A multifunkciós épületegyüttest európai uniós támogatással sikerült létrehozni. A komplexumhoz borkút is tartozik, amiből bor csapolható a közösségi rendezvények alkalmával. A projekt keretében a község tulajdonában lévő volt laktanyát alakították át turisztikai, közösségi és szakmai célokat egyaránt szolgáló intézménnyé. A kívül-belül felújított épületben borrház, konferenciaterem, irodahelyiségek nyíltak, illetve konyha, előadóterem, vendégszobák és közösségi terem is helyet kaptak. A megújult épület udvarán tərburkolatot raktak le és filagóriát építettek. A projekt része egy borkút építése a község központjában, amihez külön felújított útvonal vezet a borudvartól.

„Furik Csaba véleménye szerint a vidéki turizmus, s az ehhez kapcsolódó szolgáltatások az egyik kitörési pont lehet a környéket sújtó több

mint 30 százalékos munkanélküliségből.”

Furik Csaba meglátása szerint van igény a kisgéresi borokra, de a távolabbi vendégek idecsábításához további infrastrukturális beruházásokra van szükség, valamint arra, hogy a lakosság is felismerje a régió adottságaiban rejlő lehetőségeket. A polgármester pozitívként jelölte meg, hogy a helyi borászokat, szőlészeket tömörítő társulás, a Polyhos egyre több önálló rendezvényt, szakmai fórumot valósít meg és bekapcsolódnak a további közösségi programokba. A családi vállalkozásoknak köszönhetően már közös palackozást is végeznek a borászok.

„a távolabbi vendégek idecsábításához további infrastrukturális beruházásokra van szükség”

Furik elmondása szerint idén is több szálláskereső volt, mint szállásadó. Ennek főleg az az oka, hogy időnként egy-két eltöltött éjszaka miatt a családoknak nem éri meg ilyen jellegű tevékenységet végezni, de ha rendszeressé válnának az igények, biztosan többen foglalkoznának falusi vendéglátással. Ez ügyben előrelépni Furik szerint a régióban összehangolt programokkal, utazásszervezéssel, propagációval, a települések összefogásával lehet. A

polgármester véleménye szerint sokat segítene, ha lenne egy turisztikai információs központja a bodrogi térségnek.

A nagytárkányi példa

Tavaly 4. alkalommal tartották meg a Márton-napi Libagaliba nevű gasztronómiai-kulturális fesztivált Nagytárkányban, ami a régió egyik nagyszabású, ha nem a legnagyobb falusi rendezvénye. Kopasz József polgármester elmondása szerint egyre több érdeklődő vesz részt az eseményen és a programkínálatot is sikerül évről évre bővíteni. A legutóbbi alkalomkor a település vezetője szerint megközelítőleg 7000-en látogattak ki a Tisza-parti faluba. Az esemény társ-szervezője hagyományosan a Bodrogi és Ung-vidéki Közművelődési Intézet, ami Kassa Megye Önkormányzata által fenntartott szervezatként végzi feladatát királyhelmeci központtal. Nagytárkányban hagyománya van a libatenyésztésnek, jelenleg is libanagyhatalom a község, egy helyi vállalkozónak köszönhetően, aki több ezer libát tart. A fesztivál fő étké az a szárnyas, de mellette számos helyi, magyaros jellegzetesség megkóstolható. A polgármester elmondása szerint annak apropóján, hogy idén ünneplik Szent Márton születésének 1700. évfordulóját, még hangsúlyosabban ki akarják emelni a szombathelyi szent személyét az esemény során, valamint a magyarországi várossal is fel akarják venni ez ügyben a kapcsolatot.

Nagytárkányban hagyománya van a libatenyésztésnek, jelenleg is libanagyhatalom a község

Nagyszabású rendezvényhez jó infrastruktúra is szükséges. Nagytárkányban adott a feltételek, ugyanis sikeres pályázatoknak köszönhetően több építkezés is megvalósult az elmúlt években. Felújították a Tisza-parti település központját, a községi hivatal és az óvoda közti területet újraaszfaltozták, buszmegállót építettek, új parkolókat hoztak létre, folytatták a járdaépítést, a vízelvezető árkok kialakítását és a parkosítást is. Mindezt az

építésügyi és régiófejlesztési minisztérium támogatásával, önrész felhasználásával valósították meg. A programszervezés minőségét biztosítja az a rendezvénypajta, amit a már említett Terra Incognita program támogatásával építettek fel pár évvel ezelőtt. A helyi szabadtéri színpadhoz közeli, önkormányzati tulajdonban lévő területen egy nyitott oldalú, 10x25 méter alapterületű faépületet építettek, bővítve a különféle szabadtéri események megtartására alkalmas helyszíneket. A pajta fontos helyszíne a Márton-napi ünnepségnek, illetve a további nagytárkányi szabadtéri rendezvényeknek. Ide tartozik például a Nemzetközi Kisüsti Fesztivál, amit idén áprilisban 10. alkalommal tartottak meg. Az egy napos rendezvényre legutóbb 51 fajta párlatot neveztek be. Érkeztek résztvevők az ország számos pontjából, illetve Kárpátaljáról és az anyaországból is. Az esemény hírért bizonyítja, hogy a győztes párlat tulajdonosa egészen Tardoskeddből utazott a Tisza-parti községbe.

Idén is lesz szilvanap Kistárkányban!

A bodrogi Kistárkányban idén szeptember 17-én ismét minden a szilváról

fog szólni, ekkor tartják ugyanis az V. Kistárkányi Szilvanapot. A Tisza-parti településen megvalósuló egész napos rendezvényt hagyományosan az Aranka Vendégház udvarán és annak környékén tartják. A már megszokott és bevált programok mellett mindig valami újítás is várja a látogatókat. Tavaly táncház és néptáncoktatás is volt, idén egy középkori hangulatot idéző érdekességgel bővül a kínálat, árulta el Kondás Aranka, főszervező. Az ötletgazdától megtudtuk azt is, hogy a Kistárkányi Szilvanappal öt évvel ezelőtt régi álma valósult meg, s ebből mára sikerült hagyományt teremteni. Nemcsak a helyben termelt szilva, hanem a környék legtöbb gyümölcse is megkóstolható lepárolt formában, szépen megfokolva, valamint lekvárként és süteményen is. Míg az üstben szilvalekvár fő, kemencében és szabad tűzön szilvás finomságok sülnek majd. A vendégek mindezeket nemcsak megtekinthetik, hanem a készítésbe is bekapcsolódhatnak, illetve kóstolásra is lehetőség lesz. A nap folyamán népzenei műsorok középkori bemutató, illetve különféle kézműves termékek kiállítása és kirakodóvásár várja a vendégeket. A rendezvény ideje alatt a helyi pálinkafőzdében rendszerint nyitott napot tartanak.

„Az ötletgazdától megtudtuk azt is, hogy a Kistárkányi Szilvanappal öt évvel ezelőtt régi álma valósult meg, s ebből mára sikerült hagyományt teremteni.”

Mint megtudtuk, évről évre többen látogatnak ki Kistárkányba, illetve növekszik azok száma is, akik megmutatják kézműves tehetségüket, portékáikat. Kondás Aranka az Aranka vendégház üzemeltetőjeként évközben falusi turizmussal is foglalkozik.

A falusi vendéglátás úttörője

Kondás Aranka a falusi turizmus egyik zászlóvivője a Bodroghözben. Noha rajta kívül csak gyerekei hittek annak idején a vállalkozásában, a hölgy mára elérte célját: az Aranka Vendégház közkedvelt szálláshely lett a környékre látogatók körében. 2010 januárjában érkezett az első vendég, azóta szinte folyamatosan szállnak meg nála turisták, utazók, munkások. Jönnek Szlovákia minden részéről, illetve Magyarországról és Csehországból is, miközben egyre több a visszatérő vendég, tájékoztatta lapunkat a vendégház büszke vezetője.

A szálláshelyen legfeljebb tíz vendéget tudnak elszállásolni, időszaktól és létszámtól függő, de baráti áron. A tulajdonos boldogan számolt be róla, hogy az egyik leghíresebb internetes szállásfoglaló szolgáltató idén kitüntetésben részesítette a vendégek kiváló visszajelzése alapján. A lehetséges 10 pontból 9,8-as minősítés ért el a vendégház. A lehetőségekről sokat elárul, hogy a bodroghözi szálláshelyek közül mindössze négyen találhatók meg az internetes szállásfoglaló oldalon.

Kondás Aranka idén március 15-e alkalmából megkapta a Magyar Bronz Érdemkereszt kitüntetését. Az elismerést a régió mezőgazdasági kultúrájának megőrzésével, valamint a falusi turizmus fellendítését támogató tevékenységével érdemelte ki.

Kerékpárút nincs, de biciklizni lehet

Sem az Ung-vidéken, sem a Bodrog-

közben nincs hivatalosan kijelölt kerékpárút, viszont számos kis gépjárműforgalmú közút, árvédelmi töltés, erdészeti út és földút várja a biciklistákat. Mindezek mellé sok a látnivaló, szép a környezet, szívélyes a vendéglátás, így elmondható, hogy a régióban a bicikliutak hiányában is megfelelőek az adottságok a kerékpáros turizmus számára.

„bicikliutak hiányában is megfelelőek az adottságok a kerékpáros turizmus számára”

Az Ung-vidéki, bodroghözi térségben túlnyomórészt alsóbbrendű utakkal találkozhatunk, melyekre az alacsony gépjárműforgalom jellemző. Ez nagyon kedvezőnek bizonyul a kerékpáros turizmus szempontjából. Aki valódi kerékpárutakra vágyik, a jelenlegi szlovák–magyar határszakaszon többet is talál. A 11-es számú EuroVelo kerékpárút Kassa és Sárospatak közötti szakasza 72 km hosszúságú, európai színvonalú kerékpárúttal köti össze a két várost. Egy ugyancsak határon átnyúló program keretében Sátoraljaújhely és Alsómihályi (Michalany) között is létesült kerékpárút, mely a Zemplén peregén vezet. E kerékpárutak mellett pihenőhelyek és információs táblák is találhatóak, ezenfelül Alsómihályiban egy információs központ is létesült.

A környezeti adottságok tehát meg is

lennének a kerékpáros turizmusra, viszont mégsem beszélhetünk intenzív forgalomról, ami visszavezethető a kerékpárkölcsonzók, tárolók, javítóműhelyek és a szakosodott vendéglátó- és szálláshelyek hiányára, illetve a gyenge marketingre, valamint a régió tömegközlekedéssel, gépjárművel való megközelíthetőségét nehezítő infrastruktúrális tényezőkre.

Ahogy a fenti példák is bizonyítják, vannak színvonalas programok, egyedi látványosságok, színes a gasztronómiai kínálat, mindezek mellé nyugodt és szép természetes környezet, s már a szálláslehetőségek terén is érezhető némi fejlődés. A megkérdezettek véleménye azonos: ide kell csalogatni a turistákat. Ahhoz viszont, hogy a vidéken még inkább fellendüljön az idegenforgalom, a sikeres pályázatok és a fejlesztések mellett arra is nagy szükség van, hogy összekapcsolt, illetve összehangolt programok valósuljanak meg. A megszólalók egyhangúlag azon a véleményen voltak, hogy lánca fűzve kell kínálni azokat a programokat, amiért érdemes a környéket meglátogatni, mert csak így érhető el, hogy több napot töltsenek el a régióban a távolból érkező vendégek. Ehhez a települések nagyfokú együttműködésére lenne szükség, amiben jelenleg még vannak hiányosságok. Pedig csak együttgondolkodással, és együttes cselekvéssel lehetne kihasználni mindazt, ami a régióban rejlik az idegenforgalom szempontjából.

Varga Tibor

Ökoturizmus önerőből a Lévai járásban

A Lévai járás gazdag természeti kincsekben. A magyar-szlovák államhatár mentén síkságok, valamint folyók által formázott völgyek találhatóak. Északabbra a Selmeci hegyek, illetve a Korponai-fennsík húzódik. Ezek lankái elnyúlnak a magyarok által lakott déli területekre is. A régió a csodálatos természet mellett meghatározó történelmi és kulturális örökséggel is bír. A falvakban meglelhető kincsek kiaknázásra várnak. A Garam és az Ipoly mente néprajzi hagyományai egyediek. A helyi jellegzetességeket, népviseletet sok helyen megőrizték. Több községben működnek hagyományápoló csoportok, melyek a helyi népszokásokra alapozva végzik munkájukat.

A járásban leginkább az önerőre alapuló turizmusfejlesztés figyelhető meg. A térségben működik pár idegenforgalmi magánvállalkozás. Helyi fejlesztések összekapcsolása, a hálózati együttműködés még hiányos. A magánvállalkozók az igényeket felmérve túlnyomó részben helyi értékekre alapoznak. Ugyanakkor a fejlesztéseket az anyagi források mértéke határozza meg.

Egyre több településen jelenik meg a vendéglátást és szálláshelyeket biztosító vállalkozások. A rekreáción belül az elmúlt években a környéken megjelent a lovas turizmus. Többek között Paláston és Ipolyszakálloson van lehetőség lovaglásra. Mindennek ellenére a térségben még gyerekecipőben jár a vidéki turizmus. A nagyobb létszámú (600-1200 fős) falvakban az elmúlt bő másfél évtizedben az éttermek mellett megjelentek a panziók. Kényelmes

szálláshelyet kínálva a turisták több napot is eltölthetnek az adott térségben. Így van idejük alaposabban is megismerkedni a kistérség értékes kincseivel.

„A térségben működik pár idegenforgalmi magánvállalkozás. Helyi fejlesztések összekapcsolása, a hálózati együttműködés még hiányos.”

A magánvállalkozások mellett civil szervezetek is vállalták a turizmus beindítását és fejlesztését. Az Önkormányzati Szemlének **Wollent Ida**, az Ipoly Unió igazgatója valamint **Németh Árpád** ipolyszakállosi magánvállalkozó beszélt többek között a turizmusfejlesztésről, a vidékfejlesztés lehetőségeiről, nehézségekről és a munkáltatásról.

Civil szervezet a turizmus fejlesztéséért

Az ipolysági székhelyű Ipoly Unió környezetvédelmi és kulturális egyesületként jött létre 1992 decemberében. Négy szlovákiai és három magyarországi szakember kezdeményezte a szervezet megalapítását. Az alapító tagok közt találjuk többek között Wollent Józsefet, a jelenlegi elnököt, valamint Miklós László egykori környezetvédelmi minisztert is.

Az Ipoly menti régió mezőgazdasági térség volt. A mezőgazdaságból és a vidék adta lehetőségekből éltek az itteniek. A múltban az Ipoly mentét elkerülte az iparosítás. Csupán kisebb

vállalatok telepedtek le. A kisléptékű iparosítás mellett a helyiek a természet adta lehetőségekre építkeztek. Ennek köszönhetően a folyó menti térségben sok az érintetlen, illetve az ember által kevésbé befolyásolt természeti közeg, így fokozatosan az ökoturisták kedvelt célállomásává vált a térség. A megfelelő infrastruktúra azonban még nem épült ki. Ez részben nehezíti a továbbfejlődést.

„A folyó menti térségben sok az érintetlen, illetve az ember által kevésbé befolyásolt természeti közeg, így fokozatosan az ökoturisták kedvelt célállomásává vált a térség.”

Az Ipoly Unió egyik fő célkitűzése a környezeti és kulturális értékek megóvása, revitalizációja. Emellett fontosnak tartják a természetudatos turizmus fejlesztését is. „A fejlesztések terén a természet közeli állapotok megóvására kellene törekedni. Szervezetünk is vidéki turizmusra, ezen belül is az ökoturizmusra épít. Az elsődleges célközönségünk az úgynevezett bakancsos turisták megszólítása – nyilatkozta az Önkormányzati Szemlének Wollent Ida, az Ipoly Unió igazgatója.

Ipolyságon és szűkebb környéken kevés a megfelelő szálláshely, és a minőségi étkezést biztosító helyek kínálata is szűkös. A természeti kincsekben gazdag terület kínálatáról kevés információ jut el a turistákhoz. A csekélyszámú információ is csupán szlovák, illetve magyar nyelven érhető el. Más világ-

nyelven szinte semmilyen információs anyag nem jelent meg. Az Ipoly Unió a tevékenységével ezeken szeretett volna változtatni. A civil szervezet a különféle pályázatoknak köszönhetően az elmúlt közel egy évtizedben több háromnyelvű – magyar, szlovák, angol – kiadványt adott ki. Emellett a természetvédelmi területekről többnyelvű információs táblákat helyeztek el a városban, a természetvédelmi terület szomszédságában lévő településeken, illetve a védett területen is.

Jégmadár Látogatóközpont

Az Ipolyság és Ipolyhídvég közti elterülő Somoson alakították ki a Jégmadár Látogatóközpontot, mely a turista- és oktatóközpontként is működik. Az létesítmény úttörőtábornak épült anno. A rendszerváltást követően Ipolyság városának tulajdonába került. A város nem tudta kihasználni a terület adta lehetőségeket, így azt az ezredfordulón eladta. A Krakót Budapesttel összekötő nemzetközi főútvonal mellett fekvő terület ideális helynek tűnt a civil szervezet elképzeléseihez. A közel kéthektáros területet déli irányban az Ipoly szegélyezi az árterével, az északi oldalon pedig a Selmeci hegyekhez tartozó dombok erdői határolják.

„A város nem tudta kihasználni a terület adta lehetőségeket, így azt az ezredfordulón eladta.”

Az Ipoly Unió 2004-ben angol és skót partnerek anyagi támogatásával nyílt

árverésen vásárolta meg az ingatlant. Ezt követően hat évig kellett várni a látogatóközpont kiépítésére. Ez az időszak tereprendezéssel és a terület kitisztításával telt el. A területen egy nagyobb, az úttörőket kiszolgáló épület, illetve több kisebb szálláshelyként működő faház áll. Mindezek félig kész állapotban voltak a tulajdonváltáskor. Az épületek befejezése és az ehhez szükséges források előteremtése a szervezet feladata volt.

Határokon átnyúló programban épült

2010-ben a Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Program szlovákiai partnereként kezdődött el a fejlesztés első fázisa. Ekkor fejezték be a központi épületet, a faházak között járdákat építettek. Kiépült a közvilágítás. A központi épület alsó szintjén kialakították a százfős éttermet és irodákat. Az emeleti szinten kapott helyet a nyolcvanfős előadóterem, a szakkönyvtár és egyéb kiszolgáló helyiségek. Mindez egy év alatt készült el. A pályázat második fázisában, 2012 és 2014 között az étteremhez kapcsolódó konyhai részleget alakították ki.

A Jégmadár Látogatóközpont 2011-ben nyílt meg. „A létesítmény komplex szolgáltatást nyújt a turistáknak. Igény szerint szállást és étkezést biztosítunk a vendégeinknek. A környék kulturális és természeti kincseiről több nyelven tudunk információt adni. Túravezetést is tartunk. Kiépített partnerhálózattal rendelkezünk. Ennek köszönhetően a turistákat érdeklődési körük szerint közvetítjük a megfelelő partnerünkhöz” – hangsúlyozta Wollent Ida. A szerve-

zet több környékbeli helyi termelővel (borással, méhészettel, mezőgazdász-szal), kézművessel és különféle szervezetekkel és önkormányzatokkal áll szoros kapcsolatban. Az együttműködéseknek köszönhetően alakítják ki a különböző programcsomagjukat vendégeik részére.

„A szervezet több környékbeli helyi termelővel (borással, méhészettel, mezőgazdász-szal), kézművessel és különféle szervezetekkel és önkormányzatokkal áll szoros kapcsolatban. „

A pályázati támogatás sajnos nem elég a fejlesztések kivitelezésére. Önerőből is végeznek kisebb felújításokat. Például a faházakat önrészből rekonstruálták. A munkálatok így hosszabb időt vettek igénybe. Jelenleg pótágyakkal együtt mintegy hatvan vendéget tudnak fogadni. A faházakba bevezették a villanyt és a vizet. Sajnos a fűtés még nem megoldott. Brüsszeli forrásból még 2008 táján sikerült egy házikót infra fűtőtestekkel felszerelni. Ennek köszönhetően nyolc főt a tél folyamán is el tudnak szállásolni.

A források egyre szűkülnek

Mivel civil szervezetként csupán uniós és egyéb pályázati forrásokból tudják biztosítani a fejlesztéseket, így a kivitelezés a sikeres pályázatok függvényében valósulnak meg. „A támogatás megszerzése nem könnyű dolog. Az uniós csatlakozást követően a turisztikai fejlesztések nem tartoztak az elsődleges prioritások közé. Ezért sem tudtuk az ingatlan megvásárlást követően rögtön elkezdni a fejlesztéseket” – magyarázta Wollent Ida. Hozzátette, a határ menti pályázatok egyben partnerkapcsolatok kiépítését is jelentik. A pályázat lévén nagyon erős és szakirányú partnerkapcsolat alakult ki – fogalmazta meg a pályázatok pozitívumaként az igazgató.

Ugyanakkor a határon átnyúló pályázat nagy negatívumának tartja annak utófinanszírozási rendszerét. A működési rendszer értelmében a civil szervezetnek először elő kell teremtenie a beruházás anyagi háttérét, melyet aztán későbbiekben a támogatási szerződés értelmében utólag visszakapnak. Civil szervezetként csupán banki hiteltől tudják előteremteni a szükséges pénzüsszeget. A bankok pedig nagyon nehezen adnak hitelt nekik. Így az alvállalkozók kifizetése is késhet.

Mint megjegyezte, az utófinanszírozási programban nagy segítséget jelentene az állam által nyújtott kedvezményes hitelkonstrukció, ami előfinanszírozná

a szükséges önrész anyagi forrásait. Az uniós forrásoknál csökken a támogatási rész, ezáltal növekszik az önrész mértéke. A növekvő pénzközetet pedig egyre nehezebben tudja a civil szervezet előteremteni. „Állami támogatásra nem is számíthatunk – mondta, majd folytatja – még működési költséget sem kapunk. A bérezést, a munkáltatást mind az elnyert pályázatok függvényében tudjuk betervezni.”

„A határon átnyúló pályázat nagy negatívumának tartja annak utófinanszírozási rendszerét. A működési rendszer értelmében a civil szervezetnek először elő kell teremtenie a beruházás anyagi háttérét, melyet aztán későbbiekben a támogatási szerződés értelmében utólag visszakapnak.”

„Úgy néz ki, hogy a 2014-2020-as programozási időszakban turizmusfejlesztésre szakosodott kiírások nem lesznek – jelezte –, így továbbra is csak az önerőre számíthatunk a faházaink fejlesztésénél.”

Munkáltatás: szükség lenne rá, de...

Saját forrás hiányában a nincs lehetőségük állandó munkaerő bérezésére. Ezért a pályázati finanszírozás mel-

lett a munkaügyi hivatal támogatását is kihasználják. Az elmúlt időszakban közmunkásokat alkalmaztak a terület karbantartására, az épület körüli apróbb munkákra. Volt olyan időszak, amikor húsz-harminc képzetlen munkaerő is dolgozott a látogatóközpontban. Ám ez a munkaerő nem alkalmas a terepvezetésre, pályázatkoordinálásra és pályázattíráásra, hangsúlyozta Wollent Ida.

A jelentősebb eseményeknél külső munkaerő segíti ki a szervezetet. Ilyenkor szakácsok és pincérek sűrűn jelennek az étteremben. Önkéntesek is segítik az Ipoly Unió vezetőségének tevékenységét. Többen közülük az előző időszakban, a pályázati forrásoknak köszönhetően alkalmazásban is álltak, s egy-egy nap erejéig örömmel segítik ki a szervezetet.

A látogatóközpont mindennapi munkájához nélkülözhetetlen az állandó személyzet. Jelenleg csupán az előre bejelentkezett vendégeket és turistacsoportokat tudják fogadni. A jövőben szeretnék napi rendszerességgel üzemeltetni a konyhát és a szálláshelyet. Ehhez minimálisan tízfős személyzetre lenne szükség – véli Wollent Ida.

Önkéntesek is segítik az Ipoly Unió vezetőségének tevékenységét. Többen közülük az előző időszakban, a pályázati forrásoknak köszönhetően alkalmazásban is álltak, s egy-egy nap erejéig örömmel segítik ki a szervezetet.

Leginkább a szakképzett terepvezetők hiányoznak. Ezek kiképezését szintén pályázat útján tervezik. A többnyelvű vezetők a kiképzés után önállóan tudnák vezetni a csoportokat a természetvédelmi övezetben.

Ökológiai oktatóközpont is

A látogatóközpont főleg az Ipoly Unió szakmai rendezvényeinek ad otthont. Az elmúlt években számtalan környezet- és természetvédelmi konferenciát, projektrendezvényt, szakmai előadást szerveztek. Az Ipoly Unió évek óta foglalkozik tanulmányutak szervezésével.

A külföldi partnerszervezetek jóvoltából főiskolai diákcsoportokat fogadnak. A több hetes ittlét során az elszállásolás mellett a civil szervezet biztosítja tanulmányút szakmai elemeit is. A szakembercsoportok részére a partnerkapcsolataiknak köszönhetően szakirányú programcsomagot kínálnak.

Egyre nagyobb számban keresik fel természetjárás céljából a szlovákiai és a magyarországi vendégek. A Jégmadár Látogatóközpont környezeti oktatócentrumként is működik. Előszeretettel szerveznek kirándulást ide a környező iskolák csoportjai is. Több intézmény az erdei iskola programjába építi be a látogatóközpont megtekintését. Az iskolai csoportok szakvezetési tereptúrán vesznek részt, majd az előadóteremben különféle, a térséghez szorosan kapcsolódó dokumentumfilmeket és ismeretterjesztő filmet nézhetnek meg.

„A Jégmadár Látogatóközpont környezeti oktatócentrumként is működik. Előszeretettel szerveznek kirándulást ide a környező iskolák csoportjai is.”

Emellett külső rendezvényeknek is helyt adnak. Különböző intézmények és szervezetek rendezik meg eseményeiket a látogatóközpont területén. Többek között partnerek közgyűléseinek, kistérségi fórumoknak, szakmai előadásoknak színtere. A nyári időszakban számtalan tábor helyszínül is szolgál. Már visszatérő vendég a Sendergő Néptáncgyűttes által szervezett Tulipá-

nos Láda elnevezésű folklórtábor, ahol gyermekek egy héten keresztül a népzenevel, néptáncsal és a néphagyományokkal ismerkedhetnek. Mindezek mellett a szabad kapacitás függvényében magáncélokra is kiadják a létesítményt, ezzel is a térség igényeit szolgálják.

Turisztikai hálózatrendszer kellene

A jövőben vízi – és kerékpáros turizmus beindítására koncentrálnak majd. Tervben szerepel egy csónakház kialakítása, az Ipolyon egy móló kiépítése. A vízi- és kerékpáros turizmushoz nélkülözhetetlen kellékek beszerzése szintén tervben van. Szeretnék folytatni a látogatóközpont fejlesztését is. A már említett faházikók felújítása mellett egy interaktív játszótér és szabadtéri színpad kialakítását is fontosnak tartanák.

A meglévő túrázási alapfelszereltségét is szeretnék bővíteni. Távcsövek, szakkönyvek beszerzése, vagy akár gumicsizmák megvásárlása is szerepel a listán. „Nem nagy költségek ezek, de magunk ezt is nehezen gazdálkodjuk ki” – jegyezte meg az igazgató. Wollent Ida hangsúlyozta, a turizmusfejlesztés terén is fontos az együttműködés. A turisztikai hálózatrendszerre sok jó példa látható Nyugat-Európában, ahol a turisztikai desztináció menedzsment irodák (TDM irodák) irányítja a különböző turisztikai egységeket. Az iroda segíti a kapcsolattartást, vezényli az együttműködést. „Valamilyen szinten ezt kellene meghonosítani nálunk is” – mondta végzetül.

Pásztor Péter
A szerző felvételei

Az idegenforgalom terén még sok a kihasználatlan lehetőség

Az elmúlt évtizedben a Dunaszerdahelyi járás turizmusára a korábbinál is nagyobb mértékben hatott a megújuló termálfürdők fejlődése, ennek köszönhetően új lehetőségek keletkeztek a piacon. Ezek kiaknázása nyújthat további növekedési potenciált, bár vannak, lehetnének más alternatívák is.

Termálvíz és fürdő kultúra

A nagymgyeri és dunaszerdahelyi fürdő beruházások sorával érte el azt a sikert, amelyet ma látunk. A látogatottság a kisebb városban, Nagymgyeren már fél millió felett van éves szinten, Dunaszerdahelyen is folyamatosan fejlődik, a 2015-ös évben meghaladta a 370 ezret, amely több mint 50 ezres növekedést jelentett az egy évvel korábbihoz képest.

A fürdők fejlődése szempontjából azok a beruházások voltak a meghatározók, amelyek lehetővé tették az egész éves aktív működést, ezáltal az időjárás viszonyosságaitól függetlenül fogadhatnak vendégeket nemcsak a régióból, hanem a fő célországokból, így Csehországból vagy Lengyelországból. Természetesen minden megvalósított be-

ruházás hitelforrást is igényelt, de úgy tűnik, az önkormányzatok számára jó befektetés a turizmus ezen ágára költeni, s ezen nincs is vita a két városban.

„Ma már a fürdők esetében is nyári és téli idejéről beszélhetünk, mert egész évben folyamatosan érkeznek hozzánk a fürdőzni vágyók. A téli szezon természetesen korlátozott kapacitást jelent, mivel csak a fedett medencék érhetőek el, de a kihasználtság ilyenkor is magas. Idén januárban és februárban például közel 20-20 ezer vendég látogatta meg a dunaszerdahelyi fürdőt. A fejlesztések hatása érezhető, hiszen a vendégeink használhatják a kibővített öltözőket, a belépőcsarnokot. A vendégek általános komfortérzetét szeretnénk volna növelni a közelmúltban végrehajtott beruházásokkal, és úgy tűnik, sikerült elérnünk a szándékunkat. Most pedig új célokat

kell kitűznünk, meg kell határoznunk, hogy merre tovább” – mondta el **Somogyi Gábor**, a THERMALPARK DS, Rt. igazgatója.

Más kérdés, hogy nem feltétlenül csak a belépőkből származó bevétel termel hasznot, hanem a turisták szolgáltatásokra fordított kiadásai is. A legfontosabbak a szálláshelyek, amelyek Nagymgyeren és környékén remek lehetőséget biztosítanak a helyi lakosoknak is. A nyári szezonban extra bevételt szerezhetnek szobakiadásból, hiszen a külföldről érkező turisták jelentős része nem feltétlenül a legnagyobb luxust keresi. Ennek köszönhetően a szálláshelyek kínálata jónak nevezhető, és árfekvés szempontjából is széles a választék. Dunaszerdahelyen a növekvő látogatottság nagyobb keresletet jelent a szállások iránt, amit érez a fürdő vezetése

is, mely éppen ezen a téren kíván fejleszteni. „A fürdő épületében 16 szoba áll rendelkezésre, ez már nem elégíti ki az igényeket, mert gyakran van telt ház. A szobák számát 47-re szeretnénk bővíteni, miközben a régiókat is felújítanánk. A cél, hogy egy busznyai vendégcsoportot el tudjuk helyezni egyszerre, és emellett maradjon hely az egyéni visszatérő vendégeinknek is – mondta Somogyi Gábor. – Ez a gyakorlatban szintemelést – emeletráépítést – jelent, így alakulhat ki a közel háromszoros kapacitás. A szobák kialakításánál a vendégek igényeit vesszük figyelembe, így lesznek kétágyas szobák, ennél kicsit nagyobbak, amelyek pótágygal egészíthetők ki, kiváló lehetőséget biztosítva a kisebb családoknak, de összevethető nagyobb családi szobák is.”

„a szálláshelyek, amelyek Nagymenyeren és környékén remek lehetőséget biztosítanak a helyi lakosoknak is”

A helyi vállalkozókat még nem foglalkoztatja a kérdés

Természetesen az önkormányzati beruházással történő bővítés mellett a helyi vállalkozók vagy magánszemélyek is teremthetnének szálláshelyeket. A kérdés az, ők vajon mikor fogják úgy érezni, valóban jó beruházást jelent a kapacitásuk bővítése, vagy éppen az új

szálláshelyek kialakítása.

A turizmus fejlesztése szempontjából egyébként is kulcskérdés, hogy az elkövetkező években mennyire lesznek a helyiek képesek szolgáltatásaikat a turisták igényeihez igazítani, mert ez a régió gazdasági fejlődése szempontjából hatalmas lehetőségeket tartogat. Egyrészt a közhiedelemmel ellentétben nem feltétlenül igaz, hogy a régióba érkező turista a lehető legolcsóbban akarja megoldani a kirándulását, mert ha így volna, akkor nem biztos, hogy éppen ezt a régiót választaná. Az igényei ugyan specifikusak, de ehhez is alkalmazkodnia kell a piacnak, ahogy ahhoz is, hogy a természet kincsei adta lehetőségeket jobban használja a gazdasági boldogulása érdekében a régió és annak lakossága. Jó esetben Dunaszerdahely amolyan gócpontot is jelenthetne a Csallóköz közeli látványos, vonzó és különleges kistérségeinek meglátogatásához. A Kis-Duna környéke vagy a

tőkési holtág olyan látnivalókban bővelkedik, amire idegenforgalmi programokat is lehetne építeni.

„A turizmus fejlesztése szempontjából egyébként is kulcskérdés, hogy az elkövetkező években mennyire lesznek a helyiek képesek szolgáltatásaikat a turisták igényeihez igazítani, mert ez a régió gazdasági fejlődése szempontjából hatalmas lehetőségeket tartogat.”

Az idegenforgalom szempontjából nagy lehetőség rejlik a helyi termékekben, s főleg ezen a téren van nagy esély az előrelépésre. A vendéglátás is lehet vonzó. Az étkezés mellett a látogatók haza

is örömmel visznek egy-egy csallóközi finomságot. Szerencsére még sokan emlékeznek azokra az időkre, amikor ez a régió Csehszlovákia éléskamrája volt. Hiba volna ezt nem kihasználni, építeni is kell erre. Az elmúlt években a Kukkonia termékcsaláddal indult próbálkozás a helyi alapanyagokból előállított termékeket értékesítésének fellendítésére. Ha lassan is, de növekszik az ezzel a márkával jelzett helyi termékek száma. A gyártók-termelők a fürdőkben is igyekeznek jelen lenni, bár maguk a fürdők sem sem akarnak teljesen lemaradni. Idén tavasszal például Dunaszerdahelyen saját márkás édes és sós ostyát kezdtek el árulni, szuvenírként a vendégeknek.

A vasút segít

Mióta megjelent a Csallóközben a magán vasúti társaság, Nagymegyeren és Dunaszerdahelyen is jó az együttműködés a RegioJettel. A vállalkozókedv és üzleti érdek figyelembe veszi a régió szokásait. Hétfőként kerékpáros vonatjáratok is indulnak, a fürdővendégek pedig azzal is a kedvében járnak, hogy a helyiekkel egyeztetve a Pozsony irányából érkező vendégeket a vasútállomásról autóbuszok viszik ki a fürdőbe, így valóban probléma- és autómentes az eljutás a termálhoz. Az együttműködés azt segíti, hogy minél több vendég érkezzen a régióba, az idegenforgalom szempontjából igazából már leginkább az a kérdés: miként maraszthatók ott minél hosszabb ideig a látogatók.

Tudatosan fejleszteni!

A szolgáltatások bővítése mára kulcsfeladat, nemcsak a két városban, hanem a környező településeken is. Somorja a komoly magánberuházásoknak köszönhetően hatalmasat lépett előre az elmúlt években, célcsoportja ugyanakkor más, mint a tőle keletebbre fekvő településeknek, melyek inkább a faluturizmus kincseit aknázhathaták ki. A gasztronómia szintjén érezhető az előrelépés, de a legnagyobb fejlődést egyértelműen a kerékpárutak hozzák, amelyek Kisudvarnoktól Nagymegyer irányában kiépítésre kerültek, s hamarosan a Dunaszerdahelyt átszelő szakaszok is elkészülnek. Ha pedig a járási központot Bóssal is összeköti majd a bicikliút – ami az EU-s forrásoknak köszönhetően néhány éven belül megtörténhet –, egy nagyon

jól kiépített hálózatot kapunk. Ez a növekvő kerékpáros turizmus egyik hazai központjává alakíthatja a járást, mert a Duna közelsége már napjainkban is sok fizetőképes fővárosi kerékpáros családot csábít Bős környékére, így a jövőben a még jobb kiszolgálása új lehetőségeket hozhat a helyi szolgáltatók számára.

„a legnagyobb fejlődést egyértelműen a kerékpárutak hozzák, amelyek Kisudvarnoktól Nagymegyer irányában kiépítésre kerültek, s hamarosan a Dunaszerdahelyt átszelő szakaszok is elkészülnek.”

Ha belegondolunk, lehetőség akad bőven a turizmus területén. Úgy tűnik, a mezőgazdaság leépülése után éppen a vidéki turizmus jelentheti a jövőt a régió számára. Fontos lesz azonban, hogy az itt élők is tudatosítsák: a nagyobb beruházások a kisebb vállalkozók számára is teret nyitnak, mindig keletkezik olyan rés, ahová ők tudnak benyomulni, csak alkalmazkodni kell hozzájuk. Akkor is, ha esetenként idényjellegű tevékenységekről van szó. A csallóközi ember munkabírását, mentalitását ismerve ez nem jelenhet problémát, csupán a megfelelő szolgáltatói hozzáállás elsajátítása van még szüksége, és természetesen: mindig az időzítés a kulcsfontosságú.

Rajkovic Péter

Például a horgászturizmus

Leszakadt és a nagy munkanélküliséggel küszködő régióink paradox módon gyakran a legszebb természeti környezetben található. Dél-Szlovákia egy-egy jobb sorsra érdemes vidéke, mint a Gömör, a Bodrogköz, az Ipoly-mente, de sorolhatnánk a szebbnél-szebb, erdős, ligetes, hegyes-dombos vidékeinket, akár az Alpok-aljával is versenyre kelhetnének. Feltéve, hogy lenne a helyiekben fantázia, ha képesek lennének az összefogásra, és természetesen az uniós pályázatok kihasználására. Mert nem mindig lehet mindent elsöprő érv a több évtizedes lemaradottságunk. Évtizedek óta járva a vidéket, a legtöbb helyen már a könnyökön jön ki a sóhajtozás hallgatása, hogy hej, de szép is lenne. Meg mi mindent lehetne itt is. Meg hogy tervezgetjük, de csak nem akar összejönni a dolog. Pedig megvan a környezet, az „emberi forrás”, amely a szövetkezetek széthullása után felszabadult.

Falusi turizmus – halljuk a jelszót, ami mögött gyakran csak egy-egy fogadó, erdei tanösvény, kerékpárút álma lebeg, vagy valósul meg. Csakhát a kerékpárutaknak, ösvényeknek is vezetniük kell valahová. Krasznahorka, Betlér, Torna várát elnézve hányan sóhajtanak fel: boldogabb vidékeken egy ilyen gyöngyszem akár egy kisebb régiót is képes eltartani.

A Kis-Csallóköz vizei

Pedig néha nagyon egyszerű megoldások is megtennék. Számtalanszor jut eszembe egy emlék, amelyet idestova egy évtizede éltem meg. Ausztriában élő barátom, aki szintén szenvedélyes horgász, egy szép napon beállított Pozsonyba egy csapat osztrák ismerősével, hogy pecáznia szeretnének. Mivel elég jól ismertük a felvízcsatornával a Csallóköztől elszakított „Kis-Csallóköz” (Bodak, Vajka, Doborgaz) ágvizet, úgy gondoltuk, elvisszük őket egy

hamisítatlan holtág-rendszerre horgászni. Itt aztán próbálkozhatnak csukára, harcsára, pontyira, süllőre, de akár fehér halra is. Miután elintéztük számukra a szükséges engedélyeket, elvittük őket a bodaki vizekre.

„Csak az a fránya komp ne lenne, amire minden nap várni kellett! És hát a fogadó, a szállás hiánya.”

A több napos túra azzal kezdődött, hogy osztrák barátaink el voltak képedve a gyönyörűségtől. Ők még soha ilyen szépet nem láttak! Csak egyet nem bírtak felfogni: hogy a manóba lehetséges, hogy ebben a csodálatos vadvízi világban nem találni egy szál panziót, vendégházat, ahol meg lehet szállni. Jobb híján egy somorjai szállodában vettek ki pár szobát, és onnan jártak át a keszölcési kompon a szigetre. (Hoz-

zá tartozik, hogy az egyik este, viszszafelé tartva, erős szél kerekedett, és a felvízcsatorna tengerhez hasonló hullámain jól megdobálta őket a komp. Becsületükre szóljon, félelmüket leküzdve állták a sarat.) A néhány napos túra után nem győzték köszönni, milyen remek horgász helyre vittük őket. Csak az a fránya komp ne lenne, amire minden nap várni kellett! És hát a fogadó, a szállás hiánya.

Azóta többször eszembe jutott, valóban, miért is nincs a Kis-Csallóközben legalább egy panzió, amely a hasonló „csendes bolondokat” el tudná látni? És ezzel párhuzamosan jut eszembe balatonszárszói nyaralásunk, amikor a társaság nem bírta megállni peca nélkül. Mivel a Balaton horgászat szempontjából számunkra a nagy ismeretlent jelentette, a közeli horgásztavon próbáltunk szerencsét. Ha nem lett volna velünk felszerelés, vendéglátónk azzal is ellátott volna. De milyen horgász az, aki pecabot nélkül indul nyaralni? (Hátha a

kapanyél is elsül alapon.) Sosem szerettem az ilyen tavakat, de családi pecára kiválóak. A „kiszolgálás” pedig minden képzeletet felülmúlt. A tulaj nem csak a napijegy árát igyekezett bevasalni, de volt ott minden: csali, etetőanyag, kávé, barckpálinka, szendvics, nyugágy, mi szem-szájnak ingere. S ha nem akaródzott odaballagni, jött a „kifutófiú” a bicaján, és hozta a kávé és a felest.

Mindig a külföld?

Ha azt halljuk, hogy horgászturizmus, a többségnek az olasz Pó, a spanyol Ebro jut eszébe, ahová harcsázni jár a hazánkfia, ha ideje és pénze engedi. Vagy a romániai Duna-delta, a hamisítatlan horgászparadicsom, ahol szinte már iparaggá vált a horgásztatás. Aztán lehet Finnországban pisztrángozni, lazacozni, de ha valakit felvet a pénz, akár Afrika egzotikus országaiba jár nilusi sügért fogni, vagy a tengeri horgászatot is kipróbálhatja.

Nálunk a horgászturizmus gyerekcipőben jár. Többnyire kimerül abban, hogy egy-egy kis, pár hektáros tavat teliraknak kövér pontyokkal, nagy amurokkal, csukákkal. Pedig a természetes vizeink is megérnének egy misét. Az ilyen horgászvezetést azonban az egy kezemen meg tudnám számolni. Amit kínálni tudnak az ilyen vezetők, az a helyismeret, bár a fogás, lévén szó folyóról, sosem száz százalékosan garantált. Szemben a fizetős „műanyag” tavakkal, ám azoknak a sportértéke a horgász számára igencsak csekély. Ezekben a tavakban csak az nem fog semmit, aki a partra dobálja a horgait.

„Nálunk a horgászturizmus gyerekcipőben jár.”

Mit tudna például Dél-Szlovákia kínálni a horgászturizmus terén? Többet, mint gondolnánk! Itt van például a már említett Vág, a Garam, a Kis-Duna, keleten a Tisza egy darabja, a Bodrog, az Ung vagy a Laborc, a Latorca. Több vizünk van, mint hinnénk elsőre. Legtöbbjükre éppen a kiserőművek jelenthetik a veszélyt, a betonlobbi nagyon nyomul az összes közepes folyóra. De akár egy-egy kisebb folyónak (Ipoly, Sajó, Rima) is megvan a megismételhetetlen varázsa, s aki nem a rekordokat hajszolja, hanem a természetet kedveli, akár többre becsülheti a kisebb vizeket, mint a nagyokat. Persze, ebben az esetben nem árt elengedni a fantáziát.

„Itt van például a már említett Vág, a Garam, a Kis-Duna, keleten a Tisza egy darabja, a Bodrog, az Ung vagy a Laborc, a Latorca. Több vizünk van, mint hinnénk elsőre.”

Hogy miért olyan elképzelhetetlen nálunk a horgászturizmus? Talán a fentiekből is kiderül, hogy elsősorban a kezdő tőke hiányzik, de talán még inkább a fantázia. Senki se gondolja, hogy egy-egy kis folyóra a leggazdagabb nyugati turisták fognak rácuppanni. A pénzes sznobokat a rekordok és a böhm nagy fogások érdeklik. Hanem érdemes megnézni, micsoda horgászparadicsomot alakítottak ki a Balkánon! Az ottani pisztrángozás igazi csemege, ráadásul jobbnál-jobb fogadók, panziók várják a horgászokat. Lehet, hogy a pejoratív előjellel emlegetett Balkán nálunk van? Horgászturizmus tekintetében mondjuk Montenegró, ahol például a Tara folyóra járnak galócát, pisztrángot, pért, domolykót, paducot fogni a külföldiek.

Ezekből a halakból Dél-Szlovákiában szinte csak a galóca hiányzik. De említhetnénk akár Bulgáriát is.

Nem kell ilyen messzire menni a követhető példáért. A magyarországi horgászmagazinok teli vannak csalogató reklámokkal, melyik tónál (s nem csak a Balaton vagy a Tisza-tó frekventált), holtágnál nyaraljunk, horgásszunk és élvezzük a szálláshoz tartozó turistaellátást. Ahogy mondani szokás: ott sem fonják kolbászból a kerítést, de van fantázia. Ráadásul az új halászati törvény alapján az idén januártól (végre) megszűnt a folyami halászat, és az összes magyar folyót a horgászokra bízta. Tegyük hozzá, mifelénk a halászat nem is dívott igazán soha. A Duna szlovák szakaszára mindössze néhány tucatnyi „táplis” horgászengedélyt adott ki a szövetség évente. Hal tehát van bőven.

Nagy Sándor tanyája

Végül, hogy pozitív példával is szolgáljunk, említsük meg, hogy Komáromban, a Vág partján akad egy hamisítatlan horgásztanya, ahonnan főleg a Vág-Duna vizére lehet horgászkirándulásokat tenni. A tanya a várostól 3 kilométernyire található. A vendégek számára összkomfortosan kialakított faház áll rendelkezésre, a házban két szobával, konyhával, zuhanyozóval. A horgásztanya 6 vendég befogadására alkalmas. A házhoz terasz tartozik, míg a ház közelében egy úszóstég, ahol pihenésképpen jókat lehet pecázni. A horgászokat motoros csónakok várják.

„Nagy Sándor házigazda fehér hollónak számít a hazai, dél-szlovákiai horgászturizmusban.”

Mindez egy megszállott, vállalkozó szellemű horgász nevéhez fűződik. Nagy Sándor házigazda fehér hollónak számít a hazai, dél-szlovákiai horgászturizmusban, ezért megérdelem, hogy a hozzáférhetőségét itt is közzé tegyék. Kapcsolatot a www.csallokozi-horgaszat.hu weboldalon találunk, de kereshetjük az alábbi telefonszámon is: +421 905 912 813.

(kövi)

LOVAS TANYA A HATÁRBAN

A Szenci járásban nehéz konkurálni a szenci Napfényes Tavak és a koronázó város turistákat vonzó hatásával. A települések némelyike mégis megpróbálja látványosságaira felhívni a figyelmet, több rendezvényt szervez, elsősorban a nyári időszakban. És vannak vállalkozó szellemű, kreatív helyiek is, akik további érdekességekkel próbálják meg megszólítani a falubelieket és az ide látogatókat.

Dunasápújfalú határában a helyiek által régi szeredi útnak nevezett út mellett található a Ludovika Lovas Tanya. A farmon rengeteg állat várja a látogatókat, elsősorban a kisgyermekes családok keresik fel. Már csak azért is, mert az úttól egy fás rész választja el, így a tanyán csend van és nyugalom. Aki büfés, éttermes luxus tanyát képzel el, az nagyot téved. A Ludovikán nincsen egyéb, mint gémeskút, állatok, virágok és nyugalom. A csendet pedig csak az állatok hangja töri meg. Még villany sincsen, a vizet a kútból húzzák, kézzel.

A Ludovika Lovas Tanya a Balogh házaspár álma volt. Balogh Katalin elárulta: a férje, István szívügye volt a farm. Miután visszaigényelte a nagypapjától elvett földeket, és végre ismét a családé lett a föld, elkezdődhetett a munka. „Van egy érdekes családi történet. Amikor elvették a földet a férjem nagyszüleitől, volt itt egy körtefa, nagyjából 7-8 éves lehetett, de kiásták és átültették a családi ház udvarára. Megéledt, és ez a fa a mai napig megvan, most mi élünk ott. Ez számunkra az erőt és élni akarást

is szimbolizálja, valószínűleg a nagypapa is büszke lenne ránk. Azért is, mert sokat dolgozott, hogy a birtokot együtt tartsa, és most mi folytatjuk a munkáját” – mesélte el Balogh Katalin.

„A Ludovika Lovas Tanya a Balogh házaspár álma volt. Balogh Katalin elárulta: a férje, István szívügye volt a farm.”

Nem csupán a körtefa emlékeztet a régi időkre, hiszen a nagypapa, Takács Lajos és a lovas hagyományok összevonásából született a tanya neve. A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia és a Lajos latin megfelelőjéből (Ludovicus, ahogy a nagypapa keresztleveleiben szerepel) farmjukat Ludovika Lovas Tanyának nevezték el. „Azok a magyarok, akik idelátogatnak, megértik a párhuzamot. Ők tudják, milyen jelentőségű volt a Ludovika Akadémia. A nagypapmra is emlékezni akartam, és

mivel ő Lajos volt, ezzel neki is emléket állítok” – mondta Balogh István.

„Néhány éve egyszerre több lovat vásároltunk, akkor hoztuk a nóniusz lovakat is. A lovakat jó egyszerre telepíteni, hogy megszokják egymást az új környezetben. Nem sokkal később birkákat és kecskéket is hoztunk. Volt velük némi gond, ugyanis először nem találták a helyüket, de megszokták. Majd a tyúkokat és kakasokat is vettünk. Ákos, a kos volt a következő állat. Azóta nagyon sok állatunk van” – emlékezik az indulásra Kati.

Visszatérés a természethez

A Ludovika Lovas Tanya célkitűzése, hogy a gyermekeket és a családokat visszavonzza a természetbe. Az állandó hajsza miatt sokan stresszben élünk, a farmra kilátogatók felszabadultan, boldogan térhetnek haza. A gyerekek nem ismerik az állatokat, hisz már a falvakban is ritkán tartanak háziállatokat. A tanyán megismerhetik az állatokat és a

gondozásukat is. A természethez való visszatérés a cél, a nagyszüleink még úgy éltek, hogy természetes volt számukra az állatokról való gondoskodás, erre szeretné felhívni a figyelmet a Balogh házaspár is.

„A gyerekek nem ismerik az állatokat, hisz már a falvakban is ritkán tartanak háziállatokat.”

A farm létrehozásánál nem titkolt cél volt a falusi turizmus lehetőségének megteremtése. Ugyan nincsen szállás lehetőség a tanyán, hiszen villany sincsen, illetve az állatok világát sem lenne szerencsés megzavarni az építkezésekkel, a kilátogatók száma jelzi, sikerült idecsalogatni az embereket. A tanyát a helyieken kívül a környékbeli településekről is sokan látogatják. Éberhardról, Vökről, Hegysúrról, Magyarbélről, Félből és Zoncról is sokan kijárnak ide, de több pozsonyi lakos is felfedezte már a béke szigetének nevezhető Ludovika farmot.

A tanyán nemcsak egyszerűen lovagolni lehet, hanem mozgásfejlesztő és beszédindító lovaglásokon vehetnek részt a gyerekek. Katalin Magyarországon volt képzésen. Az oktatás lényege, hogy a bezárkózott gyermekek megnyíljanak. Sok gyermek egész nap csak ül. Az iskolából hazaérve sokuk a számítógép mellett tölti az idejét, ezek a gyerekek kiszabadulnak a természetbe és mozognak lovaglás közben. „A beszédfejlesztő lovaglás sem pótolja a pedagógus és a logopédus munkáját, de a szülő odafigyelését sem, csak megkönnyítik a feladatukat a gyermekkel való kommunikációban, hiszen azok nyíltabbá válnak, lóháton szórakozva tanulnak. Ezt a képzési, oktatási módszert Szlovákiában még nem ismerik, Magyarországon pedig már befutott metodikája van, amelyet használnak a gyermekek képességeinek fejlesztésében” – árulta el Balogh Katalin.

„A tanyán nemcsak egyszerűen lovagolni lehet, hanem mozgásfejlesztő és beszédindító lovaglásokon vehetnek részt a gyerekek.”

Rendezvények a tanyasi világ jegyében

A farmon rendezvényeket is tartanak, májusban kézműves piacot szerveztek, ahol házi készítésű termékeket árultak, volt házi kecskesajt, joghurt, tehéntejből készült házi joghurt, házi marlenkát (süteményfajta – a szerző megj.) is árultak. Tojást, szörpöket, mézet, bort is vehettek az érdeklődők. De lepényt és pogácsát is árúsítottak, és a háziasszony, Kati alföldi gulyással várta a vendégeket. A házigazdák egyébként hagyományos öltözetben várták a vendégeket. Az árusok a környékről érkeztek, Félből, Csenkéről, Bazinból, Sárosfárról, és volt egy gömöri árus is, ő hozta a házi marlenkát. Kérdésünkre, hogy került ilyen messziről ide egy gömöri árus, megtudtuk: a hölgy a pozsonyi magyar óvodában dolgozik, és különféle dzsemekeket, lekvárokat is hoztak magukkal.

„legalább ezeken az alkalmon van lehetőségük a vásárlóknak hazai termékeket kóstolni és beszerezni”

Az otthoni körülmények között készült bio élelmiszert árusító vásárnak nagy sikere volt. Az ilyen rendezvényekkel a hazai termékeket is népszerűsíteni lehet. Ez már csak azért is fontos, mert egyre többször elhangzik: a szlovákiai üzletekben egyre kevesebb a szlovák áru, legalább ezeken az alkalmon van lehetőségük a vásárlóknak hazai termékeket kóstolni és beszerezni. A kézi készítésű termékek ráadásul bio alapanyagokból készülnek, így nem

tartalmaznak tartósítószerket és vegyszereket. Ennek következtében ezek a termékek nem állnak el hónapokig, és a nyári időszakban, a nagy meleg miatt kockázatos is ezeket árusítani, de ősszel ismét szeretnének megszervezni egy hasonló piacot. „A termelőket régebben ismerjük. Tudjuk, hogyan tartják az állataikat, és hogyan készítik a termékeiket, ezért mertem őket megszólítani és ajánlani azoknak, akik ellátogattak a piacra” – mondta el István.

A farmon szombatoként kiscgazda napot is tartanak. Ezek az alkalmak a gyerekek kipróbálhatják az állatgondozást. Olyan foglalkozások ezek, amelyekkel a gyereket nevelni lehet, ugyanis a kiscgazda nap, nemcsak a lovaglásról szól, megismerik, hogyan tartották az állatokat a gazdák a múltban. Mivel sok állat van a Ludovikán, több tevékenységet is kipróbálhatnak a tanulók. Megtapasztalhatják ezzel a felelősségérzetet is. Ilyenkor a gyerekek saját maguk készítik a tízórait és az ebédet is. Többször dagasztottak és sütöttek már lángost. A gyerekeknek sokkal jobban ízlik így az ebéd, hiszen ők készítették azt elő. De nemcsak dolgozni szoktak szombatoként a gyerekek a tanyán, hanem játszani és énekelni is.

„A farmon szombatoként kiscgazda napot is tartanak. Ezek az alkalmak a gyerekek kipróbálhatják az állatgondozást.”

Sok szülő nem ismeri a gémeskutat. Ezért a gyerekek sem ismerik. Nem tud-

ják, hogy a múltban ezen a vidéken is gyakori volt a gémeskút, hiszen szinte minden háztartásnak volt, illetve a határban, a legelőkön is voltak kutak, amelyekből az állatokat itatták és öntözték.

„A Ludovika Lovas Tanya polgári társulása tagja a Kis-Duna Menti Helyi Akciócsoportnak.”

A Ludovika Lovas Tanya polgári társulása tagja a Kis-Duna Menti Helyi Akciócsoportnak (Miestna akčná skupina Malodunajsko). A jövőben szeretnék közös pályázatokat beadni, amelyekkel fel tudják hívni a környék látványosságaira, szépségeire a figyelmet. Mivel Pozsony megyében található a tanya, az európai uniós források nagy részére nem tud pályázni, ezért a cél elsősorban az önellátás. De több tervük is van, amelyekhez pénzforrásra lenne szükség: ilyen egy áramfejlesztő megépítése, Balogh István egy kis szélerőművet szeretne megépíteni, hogy a tanyán legyen áram. A háziasszonynak pedig egy kemence az álma.

Magyaros és hagyományos

A gémeskúton kívül más jellegzetesen magyar elemek is megjelennek a tanyán, pontosabban fogalmazva olyan

dolgok, amelyek erre a vidékre jellemzőek voltak, így a huszadik század eleji portákat idézik. Nem mellesleg pedig: magyar állatfajtákat tenyésztenek a farmon. Magyar lófajtákat tartanak, például a nóniusz egy Magyarországon a mezőhegyesi ménesben kitenyésztett lófajta. Kutyából mudit taratunk, ez egy ősi magyar pásztorkutyafaj. „Petőfi Sándor versében is megjelenik ez a kutyafajta, a 'Morzsa kutyánk, hegyezd füled' ugyanis arra utal az Anyám tyúkja című versben, hogy éppen mudijuk volt, hiszen ez az egyetlen olyan magyar kutyafaj, amely hegyezni tudja a fülét, a többi magyar kutya erre nem képes. És ha már a tyúkoknál tartunk, a kendermagos tyúk is magyar fajta” - magyarázta Balogh István.

A farmon van egy vadászkocsi, amellyel további turistaattrakciókat terveznek, hiszen lovas kocsikázást is szeretnék majd szervezni, a lovakat most törlik be ahhoz, hogy biztonságossá válják a kocsikázás. A vadászkocsi lényege, hogy a két oldalán ülőalkalmatosság van, tehát tökéletesen megfelel erre a célra, tudtuk meg Balogh Istvántól.

„A farmon van egy vadászkocsi, amellyel további turistaattrakciókat terveznek, hiszen lovas kocsikázást is

szeretnék majd szervezni, a lovakat most törlik be ahhoz, hogy biztonságossá válják a kocsikázás.”

„Érzem, hogy ebben a régióban van erre fogadókészség, hiszen az emberek szeretnek ide járni, megpróbálunk olyan dolgokat csinálni, amellyel felhívjuk a figyelmet a természetre. Nem mellékesen pedig keressük a lehetőségeket, hogy segítsünk is. Ezért járunk Magyarországra képzésekre, hogy a különböző, már jó bevált lovasterápiákat átültessük. Sok módszert kidogoztak már, Szlovákiában mégis ismeretlenek, szerencsénkre, nincsenek nyelvi akadályaink, így el tudjuk sajátítani ezeket a módszereket. Tervünkben van a lovászat és a gasztronómia összekapcsolása is. A tradicionális ételek elkészítése egy-egy rendezvényen még meghittebbé, családiasabbá teszi a programokat és a tanyát magát. Ez a falu szempontjából is értékes lehet, hiszen meg tudjuk mutatni és tanítani az őseink kultúráját, hagyományait” – mondta el Balogh István.

A falusi turizmusra a Szenci járásban is van igény. A rengeteg szórakozási lehetőség mellett, amelyet Pozsony vagy Szenc kínál, ugyanis az embereknek szükségük van egy kis nyugalomra is. Hol másutt találhatnák ezt meg, mint egy családias, régies portákat idéző farmon.

Neszmeri Tünde
Kép: a szerző

„Édes élet” az Ipoly mentén

Hogy milyen a turisztikai-vidékfejlesztési családi magánvállalkozás élete, arról a Lévai járás egyik legjelentősebb ilyen vállalkozója, az ipolyszakállosi Németh Árpád beszélt nekünk. A tevékenységükben a vidékfejlesztést, a turizmust és a helyi termékeken alapuló gazdálkodást ötvözik. Igyekeznek több lábon állni.

A családi vállalkozást 1992-ben indították el. A méhészkedés mellett mézfelvásárlással és importálással foglalkoztak. Az évek során felépítették a falu központjában található Méhecske Panziót. Majd az ezredfordulót követően Ipolyszakállos határában, a főút mentén új mézüzemet építettek, étteremmel kiegészítve. Az étterem részben a panzió vendégeit látja el, emellett természetesen az átutazó vendégekre is számítanak.

Méhecske panzió

„Abban az időben Ipolyság és Párkány között nem működött szálláshelyet is biztosító vendéglátóhely. A Méhecske Panzió megnyitásával a saját tevékenységünket már méltó helyen tudtuk prezentálni. Emellett célunk a vendégeink részére a környék természeti, épített és kulturális nevezetességeinek bemutatása is” – fogalmazott **Németh Árpád**, a panzió tulajdonosa, a **Natur Products – Németh** családi cég vezetője. A panzió a nyári turistaszezon idején, április végétől őszi közepéig tart nyitva. A vendégek nagy részét csoportos turisták alkotják. Egyszerre mintegy nyolcvan vendéget tudnak elszállásolni.

„Az érdeklődő csoportoknak programcsomagot is kínálnak. Ennek részét képezi a mézüzeme megtekintése szakvezetéssel, a természetjárás. A környező szlovákiai és magyarországi épített örökség bemutatása szintén a programban szerepel. Emellett megismerkedhetnek a helyi termékekkel, őstermelőkkel, helyi gazdákkal munkájával.”

Késő tavasszal az iskolai csoportok keresik fel előszeretettel a létesítményt. Már több éve helyet adnak a természetiszkolai tanulmányutaknak. A diákcsoportok a panzióban laknak. Innen járják be a környéket. Az említett programcsomag részeként megtekintik a Börzsöny és Ipoly mente természeti kincseit, épített örökségét, valamint az Ipoly mente néphagyományait is megismerkednek.

A vendégekkel kapcsolatban Németh Árpád megjegyezte: „Visszatérő vendégekre építünk. Nyár folyamán különböző táboroknak, workshopoknak, összpontosításoknak adunk helyet.” A Szlovákiai Magyar Írók Társasága évente több alkotótáborot és egyéb rendezvényt szervez Ipolyszakállosra. A Szóttos Kamara Néptáncgyűttes szintén a visszatérő vendégek közé tartozik. 2015 nyarán mintegy kétszáz fős népzenei és néptánc táborot szervezett a létesítményben. Ez volt az eddigi egyik legnagyobb létszámú vendégcsoport a panzióban. Külföldi csoportok is felkeresik. Plock város nyolcvanfős kórusa nyári összpontosítást tartja az Ipoly menti kis faluban.

Fejlesztések zömmel önerőből

A fejlesztések túlnyomó többsége önerőből valósult meg. Magánvállalkozóként Németh Árpád találkozott az utófinanszírozás problémájával. Állami támogatáshoz és uniós forráshoz nagyon nehezen jutottak. 1997-ben részben állami támogatásból építették fel a római katolikus templom mellett álló panziót. A másfélmillió szlovák korona állami dotáció mellett természetesen saját forrásra is szükség volt. A tervezett fejlesztések anyagi háttérét több milliós hitel formájában tudták biztosítani. Az új üzem kialakítása részben uniós forrásokból valósult meg. A mézüzeme, étterem és panzió működtetéséhez elengedhetetlen a megfelelő alkalmazotti létszám biztosítása. Hús-huszonöt főt alkalmaznak állandó jelleggel. Emellett a nyári turistaszezonban alkalmi munkásokat is felvesznek. Mint kifejtette: a munkáltatásnál preferálják a helyi munkaerőt. Ipolyszakállos mellett környező településekről vannak az alkalmazottjaik.

„Az érdeklődő csoportoknak programcsomagot is kínálnak. Ennek részét képezi a mézüzem megtekintése szakvezetéssel, a természetjárás. A környező szlovákiai és magyarországi épített örökség bemutatása szintén a programban szerepel. Emellett megismerkedhetnek a helyi termékekkel, őstermelőkkel, helyi gazdák munkájával.”

„A mézüzem, étterem és panzió működtetéséhez elengedhetetlen a megfelelő alkalmazotti létszám biztosítása. Húsz-huszonöt főt alkalmaznak állandó jelleggel.”

– Turisztikai fejlesztés alapfeltétele a megfelelően kiépített infrastruktúra, ez hiányzik nálunk – mondja Németh Árpád. – A térség gazdasági helyzete nagyban meghatározza a társadalmi és kulturális életszínvonalat.

A térségben nincs nagy piaca a ven-

déglátásnak. A vidéki turizmus így kezdetleges szinten mozog. Vannak kezdeményezések, melyek felfedezték a környékben rejlő potenciált. S a helyi adottságok által meghatározott lehetőségeket anyagi háttérükhöz és képességeikhez mérten próbálják a lehető legjobban kiaknázni.

Pásztor Péter
A szerző felvételei

Megépül az R7-es és a pozsonyi körgyűrű

Az Önkormányzati Szemle ez évi első számában már szoltunk a Pozsony környéki agglomerációról, és azokról a problémákról, amelyekkel a nagyarányú betelepülés kapcsán a fővároshoz közeli települések küzdenek. Az egyik ilyen gond az infrastruktúra, ezen belül a megfelelő úthálózat hiánya. A Pozsony megyei és a felső-csallóközi települések lakóinak minden új útszakasz, melyet átadnak, segítheti az életét.

A kormány döntése értelmében a pozsonyi autópálya-körgyűrű és új Duna-híd, valamint a Csallóközt átszelő R7-es út 4 év és 4 hónap alatt épülhet meg. Ezzel párhuzamosan megépülne a D4-es autópálya néhány szakasza is, amely szükséges ahhoz, hogy a körgyűrű hatékonyan kivezesse a forgalmat a belvárosból. A környék lakóinak az életminősége is javulhat ezzel a döntéssel. Az R7-es a Somorja és Pozsony közötti településeken segítene, azaz a Felső-Csallóköz felől oldaná meg a közlekedési problémákat, a pozsonyi körgyűrű pedig a Szenci járás lakóinak lenne nagy segítség. Az új utak megépítésének ezidáig is inkább a pénz szabott gátat, hiszen azokat a kormánnyal egyeztetve a megyei önkormányzatok belefoglalták a régiófejlesztési terveikbe.

Pozsony megye 2013-ban fogadta el régiófejlesztési tervét. Az elfogadást több éves előkészítő munka előzte meg, egyeztetni kellett ugyanis azokat a kormányzaton kívül a helyi önkormányzatokkal is. A régiófejlesztési bizottság tagját, korábbi elnökét, a közlekedési bizottság tagját, Hegysúr község polgármesterét Gujber Lászlót kérdeztük. „Nemcsak a főváros, hanem Pozsony megye szempontjából is nagyon fontos, hogy megépüljenek a fővárost elkerülő utak. Azt a hírt, hogy

végre a kormány aláírta a beruházásról szóló szerződést, azt hiszem, minden polgármester nagy örömmel fogadta. A megyei önkormányzat minden lehetséges fórumon próbált lobbizni azért, hogy végre megkezdődjenek az építkezések. Ez nem megyei jogkör, ezért mi csak szorgalmazni tudtuk, hogy végre ilyen irányú beruházásokba kezdjen az állam. A Szlovák Nemzeti Autópálya Társaság és a közlekedésügyi minisztérium kompetenciája az országos utak kiépítése, de a kormány jóváhagyása

„Az R7-es a Somorja és Pozsony közötti településeken segítene, azaz a Felső-Csallóköz felől oldaná meg a közlekedési problémákat, a pozsonyi körgyűrű pedig a Szenci járás lakóinak lenne nagy segítség.”

szükséges hozzá.” Gujber László bevallása szerint a megyei régiófejlesztési tervek készítésekor teljes mértékben a kormány és a közlekedési minisztérium javaslatai kerültek be, ami az úthálózat bővítését illeti.

A megye régiófejlesztési tervén egy korridor jelöli az út vonalát, ez azt jelenti, hogy van némi mozgásteret az autópálya társaságnak, hiszen nem a sávokat rajzolták be, hanem hagytak mozgási lehetőséget. „A fejlesztési terv elfogadása után felmerült egy probléma: a repülőtér miatt, ugyanis a Pozsonyivánkát elkerülő útszakasz érintette volna az új reptéri kifutót, de mivel nem bővül kifutóval a repülőtér, ez a gond megoldódott. A mi érdekünk, hogy megépüljenek az elkerülő utak, elkészüljön a Kárpátok alatt átvezető alagút, és elkészüljön az osztrák határig az autópálya, amelynek a vonala szintén elkerüli a fővárosunkat.

Az R7-es megépítésének csak akkor van értelme, ha elkészül a D4-es út is. Az elkerülő utak megfelelő levezetőkkel megoldhatnák a környék közlekedési gondjait. A Szenci járás falvainak főújtjai leterheltek, a jelenleg meglévő, Pozsonyba vezető utakról el kell terelni a forgalmat, ez pedig csak akkor valósulhat meg, ha elkészülnek a megígért útszakaszok.” – mondta Gujber László.

A gyakorlat azt mutatja, hogy a magántőke bevonásával készült utak jó minőségűek. A kivitelezővel kötött szerződés értelmében a spanyol Cintra Infrastructures vezette konzorcium

2020-ig 59 kilométer utat épít meg. Szlovákia 30 év alatt nagyjából 1,9 milliárd eurót fizet majd ki a befektetőnek az elkövetkező harminc évben, annak lejárta után az út az állam tulajdonába kerül. Ezzel kapcsolatban Gujber László kiemelte: „a környékbeli polgármesterekkel egyetértettünk abban: amennyiben magántőke bevonásával képes csak a kormány megépíteni az R7-es gyorsforgalmi utat és a D4-es autópályát, akkor be kell vonni a magántőkét.”

„Az R7-es megépítésének csak akkor van értelme, ha elkészül a D4-es út is. Az elkerülő utak megfelelő levezetőkkel megoldhatnák a környék közlekedési gondjait.”

A megye lakosságának további segítséget jelentene, ha tovább bővítenék a D1-es autópályát. A régiófejlesztési tervekbe ez is bekerült, ez is a kormány javaslatát figyelembe véve. Ennek értelmében a D1-es autópálya ötsávossá válna, három sáv lenne az autópálya, és mellette megépülne két sávban a felvezető út, azaz összesen tízsávossá bővílné az autópálya. Erre azért lenne szükség, hogy több lehajtó épülhessen. „A gondot az jelenti, hogy jelen pillanatban nem készek azok az útszakaszok sem, amelyekről felvezetőt, vagy amelyekre lehajtót lehetne építeni” – hívta fel a figyelmet Gujber a Szenci járás problémájára.

„Gond van a triblavinai kereszteződéssel is, ez szintén a kormány kérésének megfelelően került be a megyei régiófejlesztési tervbe. A kereszteződést a fent említett elv alapján kezdték építeni, azaz a három sáv mellé két felhajtó sávot. Ezt időközben leállították és egy tárgyaláson már azt az információt kaptuk, hogy nem öt sáv épül, hanem csak négy. Néhány aktivista petíciót is megfogalmazott ennek kapcsán, és kéri, hogy tartsák be az eredeti terveket az építők. A tervek módosítása ugyanis legalább két évvel kitolná a munkálatokat. A régiófejlesztési terv megváltoztatása nagyjából két éves munkát jelentene, ez idő alatt hivatalosan nem folytatódhatnak az építkezési munkálatok” – tudtuk meg a megyei képviselőtől.

Gujber László szerint megoldás lehetne, „ha a 61-es főutat (amely Pozsonyt és Szencet köti össze Cseklészen és Magyarbélén keresztül – a szerk. megj.) négy sávossá bővítenék. Az ideális az lenne, ha Cseklész előtt megépülne egy Magyarbél és Szencet elkerülő útszakasz, egy körgyűrűt alkotva a járási székhely körül, ezzel nagyban megoldódna a Pozsony megyei közlekedés.” A kerületi önkormányzat tervei között ez is szerepel, de mivel állami utakról van szó, Pozsony megye csak javaslatot tehet a kormányzatnak, hogy a továbbiakban ezeket az útszakaszokat is megépítse – fogalmazott Gujber László.

„Ideális az lenne, ha Cseklész előtt megépülne egy Magyarbél és Szencet elkerülő útszakasz, egy körgyűrűt alkotva a járási székhely körül”

A polgármester szerint elengedhetetlen, hogy a Pozsonyba vezető utakat bővítsék, és fontos, hogy megépüljön a körgyűrű, egy új Duna-híd és az R7-es gyorsforgalmi út, de a régió közlekedési problémáit ez még mindig nem oldja meg, csak enyhít a gondokon.

Neszmeri Tünde

Az útvonal vázlata
Forrás: obchvatbratislavy.sk

A vadászparadicsom, ahol a művészet és az ökológia találkozik

Jablonca község területének több mint hetven százaléka erdő. Határa kedvelt túrázó hely és vadászparadicsom. Európa minden égtájáról érkeznek ide vadászok. „A turisták számára irányjelző táblákat helyeztünk el a faluban, ha látogatóba érkeznek, tudják, mit tekintsenek meg, és mely irányba induljanak tovább. A községi hivatal előtti parkban pedig a Tornáról induló és Jabloncán véget érő borút vonalát bemutató táblát tanulmányozhatják át” – világosít fel **Angyal Bertalan**, a község polgármestere.

A Jabloncához tartozó vadászterület 4 418 hektár. Elsősorban a magas vad jellemzi a tájat. A község kataszterében néha 50 – 60 darab, szarvasbikából és szarvastehenekből álló csordákat is látni. Van azonban vaddisznó és róka is bőven, télen pedig még farkas is akad. Néha azért találkozhatunk apróvaddal is, mint a fácán illetve a nyúl.

Nem csoda, hogy a falu két várrom árnyékában fekszik

A régió egyik legszebb mondája nem a gazdag várúr Bebekről, hanem a szegény Bebek juhászról szól, aki drágakövet talál, melyet a királynak aján-

dékoz. Urától cserébe hét hegyet kér, amelyeken juhaklokat akar építeni. Az aklok helyett azonban hét vár épül fel. A monda szerint ezek: Krasznahorka, Csetnek, Berzéte, Torna, Pelsőc, Szádvár és Solyomkő.

Jablonca határában található a Solyomkő vára is. A 13-14. században szoros kapcsolatban állhatott Szádvárral. A két várat összekötő szekérút nyomai máig mesélnek a látogatóknak. Bizony ezek az utak sok mindent láttak már a történelem során. Látták a Fekete-erdőben és a Szörnyű-völgyben a gyilkolásokat, a Solyomkő rablóit, Szádvár vitézeit, Patócsi Zsófia kiruccanásait, Horthy Miklós vadászatait. Torna vármegye 1247-ben készült jegyzékében Jabloncán hatvan portát említ, tehát népes településről van még szó. A porták a pelsőci Bebek család tulajdonában voltak. A vár árnyékában növekszik vagy fogy Jablonca lakossága, ahogy minden más váruradalomhoz tartozó faluban is. A jabloncaiaknak azonban őrző – védő – vámszedő feladataik voltak. Azt az utat védték, amely összekötötte a Sajó völgyét a Torna völgyével, a Bódvamedencével és a távolabbi Szepességgel. Jablonca neve a szláv Jablonica magyaros alakja, almafát jelent. Megfigyelhető, hogy más helyeken elő-

forduló ilyen és ehhez hasonló megnevezést viselő falvak is – Jablonka, Jablonové,... - mind fontos utak mellett, hágók és határok közelében fekszenek. Utalások találhatóak arról, hogy az almafák határfákként, veszély esetén pedig torlaszként is szolgáltak. Első írásos említése az 1386-os évből való. Régi temploma 1500 körüli, melyet 1867-ben elbontottak és felhasználásával építették meg az új katolikus templomot. Jablonca temploma tehát nem a legrégebbi a környéken, de az egyik legérdekesebb. Évente csak két alkalommal tartanak misét: a Péter-Pál napi búcsúkor és Szenteste.

Ház a falu végén

A Kassai kerület Rozsnyói járásában található. A Szilicei – fensík keleti lábainál és a település létrejöttét meghatározó Solyomkő várromjai alatt terül el. Jablonca községet nevezhetnénk a turisták szemszögéből egy központnak is. Az ember bármelyik irányba indul, mindenképpen valamilyen turista-látványosságra bukkan. Sajnos, ezek nagy része nem a község kataszterében található.

Jablonca katasztrális területe 2 556 ha. A falu határa részben kiterjed az öt öve-

zó két fennsík, a Szilicei- és az Alsó-hegy területeire, melyek karsztképződményekben gazdagok. Erdeire a bükk és a tölgy, a fennsíkokra a tölgy és a gyertyán jellemzők. Határát a Torna-patak szeli ketté. Jelenleg Jabloncán 187 ember él. Ebből tizenhat gyerek, tehát 18 éven aluli. A nyugdíjasok száma 55 fő, ami 29,41 %. „Az adatok egy kicsit elszomorítóak. Még ha csak fejben számolok is. Ha az összes 25 és 40 év közötti fiatalnak két gyermeket számolok, 54 gyerek lehetne a faluban. Sajnos, csak fejtegetni lehetne, ki miért nem vállal gyermeket” – elmélkedik a falu első embere.

A faluban azonban nem mindennapi szállás- és kikapcsolódási lehetőség rejtőzik. A járás talán egyetlen ökovendégháza, a Somos ökoporta és vendégház várja a látogatókat tavasztól ősziig. A porta egészen az erdő széléig ér, így a külső kertjében rendszeresen vadnyomokat találhatnak. Szeptemberben pedig a kertben bögnek a szarvasok. A házat 1926-ban építették jó minőségű anyagok felhasználásával, ugyanis a mai napig eredeti állapotában áll. A földszinti szobák régi parasztbútorokkal vannak berendezve, az ebédlőt is korabeli használati tárgyak díszítik. **Szigeti Edina** és **Dr. Rémiás Tibor** szervezésében rendszeres öko-, természetjáró-, természetbúvár- és életmód táborok valósulnak meg. Ezek elsődleges célja a környezettudatos szemlélet kialakítása, ami élményszerűen és kalandosan történik.

„ökovendégháza, a Somos ökoporta és vendégház várja a látogatókat tavasztól ősziig”

Említésre méltó a Sólýomkő. A legjárhatóbb hozzá vezető turistaösvény Jabloncán át vezet, a sárga jelzésű mezei-erdei turista ösvényen, a Sólýomkő patak völgyében, egészen annak a forrásához, amelyik merőlegesen fekszik a Rabló-barlangra. Felette található a Sólýomkő szikla és az azt körülvevő terület, melyet 1981-ben védett területté nyilvánítottak. A Rabló-barlang több denevérfajta otthona, a szirteken pedig ritka ragadozó madárfajok fészkelnek. A nemzeti parkot Szilice köz-

ség felől is meg lehet közelíteni.

Munkalehetőség híján

Köztudomású, hogy a Rozsnyói járás magas munkanélküliséggel küszködik. Ez jabloncai viszonylatban 27 regisztrált munkanélkülit jelent. Vannak közöttük fiatalok is, 35-40 évesek. „A fiatalok között népszerűvé vált a külföldi munkavállalás. Jelenleg kilenc lakosunk dolgozik különböző országokban. Ausztriában, Németországban, illetve Hollandiában, ott keresik meg mindennapi kenyerüket. Mivel kevés a munkalehetőség a járásban, vannak, akik Kassára utaznak munka után, de dolgoznak Pozsonyban, Dunaszerdahelyen is” – tudtuk meg Angyal Bertalantól.

„Népszerűvé vált a külföldi munkavállalás. Jelenleg kilenc lakosunk dolgozik különböző országokban. Ausztriában, Németországban, illetve Hollandiában, ott keresik meg mindennapi kenyerüket.”

Az első népszámlálási adatok szerint Jabloncán 1785-ben 64 házban 70 család lakott, ami összesen 402 fő. 1828-ban érte el a község a legnagyobb lélekszámát, amikor a faluban 695 lakos élt. Ez a szám sajnos azóta évről évre csökken. 2001-ben 254 lakosa, 2011-ben 203 lakosa volt a falunak, melyből 194 magyar. „Ha a lakosság összetételét nézzük, szintiszta magyarnak mondható, bár akad néhány szlovák, illetve van egy roma lakosunk. A lakosság nagy része református felekezetű. Mindössze 6,4 %-a katolikus. Ezért is van évente csak két alkalommal szentmise” – magyarázza a polgármester.

A Szádvárért Baráti Kör kezdeményezésére első alkalommal 2013-ban szerveztek zarándoklatot az éjjeli szentmisére. Évről évre egyre többen vesznek rajta részt. Ilyenkor az egyre üresedő templom szinte megtelik. „A derenki-

jabloncai szent estére egyre többen látogatnak el, így az 1943-ban megszakadt derenki szép zarándokút talán ismét hagyománnyá válhat” – vallják élménybeszámolójukban Bubenkó Gábor és Miliczki Imre, az SzBK tagjai. 2015-ben első alkalommal valósult meg a kassai Rovás polgári társulás festészeti alkotóműhelye a lenyűgöző szépségű Jabloncán. A nemzetközi program keretén belül neves festőművészek, előadók egy teljes hetet töltöttek a faluban. „Idén július 25. és 31. között fogják újra megszervezni a Rovás Nemzetközi Képzőművészeti Alkotótábort. Az ide látogatók remélhetőleg messzire viszik majd Jablonca jó hírét” – mondta bizakodva a polgármester.

A falu élni akar

A községben a Csemadok alapszervezete aktívan tevékenykedik, így a falu kulturális élete napjainkban is színes. A hagyomány megtartására is hangsúlyt fektetnek, így évről évre télbúcsúztató és tavaszköszöntő ünnepséget tartanak, melyen szalmabábu égetésével, patakba dobásával üzik ki a telet. A járásban egyedi rendezvénynek számít az általuk immár négy alkalommal

megrendezett Szalvéta-mánia, a szalvétagyűjtők találkozója. Az ünnepkörorék környékén is szerveznek szórakoztató és közösségépítő rendezvényeket.

„A kultúra szervezéséből kiveszi részét az önkormányzat is. Minden évben megrendezzük a falunapunkat, amiről bátran elmondhatjuk, hogy nagy jelentőséggel bír. Az ünnepség

megmozgatja a falu apraját, nagyját. A Bikaréten zajlik a rendezvény. A délutáni órákban kultúrműsorral kezdődik, sportolással, vetélkedőkkel folytatódik, és a reggelig tartó buliról a jabloncai Alldevils zenekar szokott gondoskodni” – ecseteli Angyal Bertalan. A jabloncai emberemlékezet óta szerették a dalokat, a jókedvet, a mulatozást. Mindig is volt zenekaruk. A rendszerváltozást követően 1994-ben Kovács Károly, ifj. Bazin István és Kovács Oszkár alapították meg a mára már ismertté vált Alldevils zenekart.

Az önkormányzat a mulatozás mellett nemzeti ünnepeinkről sem feledkezik meg, mint ahogy a nyugdíjasokról és gyermekekről sem. Mindkét célcsoport számára különböző programokat szerveznek. „Minden évben megtartjuk a nyugdíjas napot, amikor falunk nyugdíjas polgárait köszöntjük. Fontosnak tartjuk, hogy megköszönjük nekik azt a sok munkát, amit a falunk érdekében fejtettek ki. Igyekszünk ünnepi hangulatot teremteni számukra, és ez által kiragadni őket a mindennapokból” – magyarázza a falut vezető úriember.

Az első nagyobb befektetések a faluban a 70-es években valósultak meg. Kiepült a járás több községében még máig sem létező ivóvízhálózat. A falu azóta is a jabloncaiak között “Szörnyűkút” ként ismert forrásból kapja az ivóvizét. Szintén ebben az időszakban került kiépítésre a sokat emlegetett, közkedvelt Bikarét is. „Tekéző épült,

amit mi kuglizónak nevezünk. Ez akkoriban jelentős dolognak számított, ugyanis a környéken sehol sem volt lehetőség ilyen jellegű szórakozásra. Természetesen, ma már van bárhol bowling, de aki szeretné kipróbálni ennek az elődjét, az nyugodtan megetheti a jabloncai Bikaréten” – biztat a polgármester.

Kiepült a járás több községében még máig sem létező ivóvízhálózat.

A réten színpad, asztalok, lócák, kisebb teniszpálya biztosítja az aktív pihenést. A 2007 – 2008-as években pályázatok útján játszótérrel bővítették. Szintén pályázati forrásokból sikerült rendbe tenniük a kultúrház udvarát. Új burkolatot, kerítést készítették, és dísznövényeket, lócákat helyeztek el.

„Szeretnénk felújítani az egykori óvoda épületét is. Községi könyvtárat tervezünk létrehozni. Oktatási intézmények hozzánk legközelebb Szádmáson vannak, ami 7 kilométer. Ide járunk orvoshoz is, viszont gyerekorvos már csak a 25 km-re levő Rozsnyón van” – tudatja Angyal Bertalan polgármester, majd további terveiket ismerteti.

„Községi könyvtárat tervezünk létrehozni. Oktatási intézmények hozzánk legkö-

zelebb Szádmáson vannak, ami 7 kilométer.”

2016 januárjától üzembe helyezték hálottasházukat. Az épület környékének rendbetételére már nem jutott pénz. A hangosbemondó felújításához és ehhez is pályázati forrás kellene. Idén már hét pályázatot nyújtottak be különböző helyekre, melyeknek elbírálásáról nem tud közelebbit mondani a polgármester, de mindenképpen bíznak benne, hogy pályázataik sikeresek lesznek.

„Nagyon fontosnak tartjuk megérteni azon fiatalokkal, akik még nem szánták rá magukat a családalapításra, hogy nincs mire várni, és bele kell fogni úgy, ahogy azt tették elődeink is. Én azt vallo, hogy ők sem voltak sokszor jobb helyzetben, mint mi és mégis felvállalták a családot. Igaz más idők voltak azok, de a világ és a rendszer mindig is változik” – állítja Jablonca községet mintegy másfél éve irányító fiatalember.

Beke Beáta

Jablonca látnivalói:

- Református templom - 1789.
- Római katolikus templom – 1867, a Szent Kereszt Felmagasztalása tiszteletére épült, és több községet szolgált. Ide jártak a szilicei, illetve a derenki katolikusok is. A templomot 2006-ban újjították fel.
- Súlyomkö várának romjai.

Hogy ne vesszenek el a "láthatatlan" gyermek

A Balog-völgy településein a kisiskolákban nagyon sok a hátrányos helyzetű gyerek. Vannak olyan iskolák, ahová csak cigány gyerekek járnak, közülük sokan speciális foglalkoztatási módszert igényelnek. Bátkában és Rimaszécsen teljes szervezettségű iskolák működnek, megközelítőleg 70% a hátrányos helyzetű tanulók száma. Utóbbi helyen külön speciális iskola is üzemel, Bátkában az iskolán belül nyitottak speciális osztályokat.

„a környező falvakból érkező gyerekek az autóbusról reggelente nem mindig az iskola felé veszik az irányt”

A legnagyobb problémát jelenleg az okozza, hogy a gyerekek eljussanak az iskolába. S ha éppen nem esik vagy fűj, s elindulnak az iskola felé, vagy felülnek az autóbuszra, még akkor sem biztos, hogy meg is „találják” iskolát. Ugyanis a környező falvakból érkező gyerekek az autóbusról reggelente nem mindig az iskola felé veszik az irányt. Hiányzik a motiváció, hogy szeressenek iskolába járni, s az első órára pontosan beérjenek.

A bátkai iskola a probléma kezelése érdekében módosította a csengetési rendet, hogy a gyerekek a buszról leszállva még megvásárolhassák a tízórait. A falu vezetése kísérőket biztosít, akik segítenek a gyerekeknek, hogy időben megjelenjenek az iskolában. Délután pedig a pedagógusok vállalnak ügyeletet, hogy az alsó tagozatos gyerekek biztonságosan feljussanak az autóbuszra, s ne cselengjenek el.

Bodon Sándor, a Rimaszécsi Speciális Alapiskola igazgatója elmondta, hogy iskolájukban valóban azokkal a láthatatlan gyerekekkel foglalkoznak, akik elvesznek a közösségünkben. „A gyerekek az iskola hátsó padosaiból kerülnek hozzánk. Átlagban 70 az IQ

szintjük. Redukált tantervvel dolgozunk, a gyerekek értelmi és szellemi képességeihez mérten. Osztályonként 8-10 tanulónk van, akikkel egyénileg tudunk foglalkozni. Igyekszünk olyan eredményeket elérni, amellyel növelni tudjuk az önbizalmukat, s így ők is elhiszik magukról, hogy valamire képesek” – nyilatkozta egy találkozón, melyet Bátkában rendeztek még május 12-én.

A Balog-völgyében a Pressley Ridge Magyarország Alapítvány képviselői tettek látogatást, s találkoztak a helyi pedagógusokkal, családokkal. Dr. Louis A. Picard, a Pressley Ridge Magyarország Alapítvány kuratóriuma új elnökének kíséretében ott volt Pauline Greenlick gyógypedagógus, fejlesztő és Gruber Andrea nemzetközi fejlesztési szakértő, az alapítvány ügyvezetője, a kuratórium tagja, illetve Rózsa Mónika klinikai szakpszichológus, az alapítvány szakmai vezetője.

„A Balog-völgyében a Pressley Ridge Magyarország Alapítvány képviselői tettek látogatást, s találkoztak a helyi pedagógusokkal, családokkal.”

A találkozót, melynek során vidéki iskolákat, falvakat és családokat is meglátogattak, Sebők Csilla, a Bátikai Alapiskola igazgatója és Gyurán Ágnes igazgatóhelyettes szervezte. A tanácskozáson megjelent Ádám Zita, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének alelnöke és Bodon Sándor, a Rimaszécsi Speciális Alapiskola igazgatója, akik bemutatják a vendégeknek az intézményeiket. Bátikából – a polgármester megbízásából – Bódi Andrea önkormányzati képviselő vett részt az összejövetelen, s biztosította a jelenlévőket, hogy a szakmai programok iránt továbbra is nyitottak maradnak, és segítségükre lesznek az oktatási intézményeknek.

„A most a Pressley Ridge Magyarország Alapítvány segítségével a gyerekek magatartásán, viselkedésén szeretnék javítani az iskolafejlesztéssel, pedagógus-továbbképzésekkel.”

A bátikai alapiskolában is már sok mindent kipróbáltak, több fejlesztő programba is bekapcsolódtak a hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztése érdekében. Elvégezték a Gondolkodó iskola programot, amely új tanítási módszerekre terjedt ki. A Szülő-iskola program a szülőkkel való együttműködésre

irányult. A most a Pressley Ridge Magyarország Alapítvány segítségével a gyerekek magatartásán, viselkedésén szeretnék javítani az iskolafejlesztéssel, pedagógus-továbbképzésekkel.

Amerikában a marginalizált társadalmi csoportokat láthatatlannak is nevezik. A pittsburghi Dr. Louis A. Picard, a Pressley Ridge Magyarország Alapítvány új elnöke egyúttal a Láthatatlan embercsoportokért szociális alap vezetője is. Láthatatlannak mondhatók a hátrányos helyzetű gyerekek is, akiknek a viselkedésén és magatartásán Gömörben is segítene az alapítvány.

A Pressley Ridge Magyarország Alapítvány kuratóriumának elnöke új kihívásként értékeli a gömöri hátrányos helyzetű tanulók viselkedési problémáinak a megoldását.

„szeretnék szakszerűen alkalmazni a Pressley Ridge intervenciós modelljét, az úgynevezett Re-Educationt, azaz „Az érzelmi zavarokkal küzdő fiatalok viselkedés- és magatartási mintáinak újra tanítása” módszertanát”

A Pressley Ridge Magyarország Alapítvány 2003-ban alakult. Viselkedésük

miatt „problémásnak” bélyegzett gyerekek és fiatalok oktatását, segítségét, gondozását végzik úgy, hogy mindközben kiemelt figyelmet fordítanak a családokkal, a nevelőkkel és a pedagógusokkal való együttműködésre, a velük való közös munkára. Intézményi fejlesztéssel, gyerekcsoportokkal folytatott közvetlen munkával, valamint képzéssel és tanácsadással foglalkoznak. Ezen szervezetet hívta külső segítséggül a gömöri Bátikai Alapiskola, mert szeretnék szakszerűen alkalmazni a Pressley Ridge intervenciós modelljét, az úgynevezett *Re-Educationt*, azaz „Az érzelmi zavarokkal küzdő fiatalok viselkedés- és magatartási mintáinak újra tanítása” módszertanát.

A budapesti alapítvány 2015-ben stratégiai megújulási folyamatba kezdett. Ennek részeként a kuratórium is megújul, s alapítót is váltanak, de a szakmai tevékenységük megmarad. Az alapítvány neve idővel megváltozik, de a Pressley-programot továbbra is használják majd. Ezekben a hónapokban felülvizsgálják és frissítik a stratégiai partnerségeiket és támogatói bázisukat is. Május első felében Magyarországra látogatott a kuratóriumuk új elnöke, aki az alapítvány munkatársaival meglátogatja korábbi partnereiket. Felmérik a munka folytatásának lehetőségeit, illetve kere-

sik az esetleges új lehetőségeket. Így jutottak el a rimaszombati járásbeli Bátka községbe is, ahol már ismerkednek a Pressley-programmal. A Bátkai Alapiskola pedagógusai a Pressley-programra Győrben figyeltek fel, ahol a Kossuth Lajos Általános Iskolában szinte csodát tesznek a hátrányos helyzetű gyerekekkel. A módszert Bátkában is szeretnék bevezetni.

„A fiatalok erősségeire koncentrálnak, és személyre szabottan, az őket érő összes környezeti hatás figyelembe vételével lépésről lépésre segítenek leküzdeni a fejlődésüket gátló rossz viselkedési mintákat.”

A Pressley-programot Amerikában a '60-as években a magatartási, beilleszkedési nehézségekkel küzdő fiatalok esélyeinek növelésére fejlesztették ki. A fiatalok erősségeire koncentrálnak, és személyre szabottan, az őket érő összes környezeti hatás figyelembe vételével lépésről lépésre segítenek leküzdeni a fejlődésüket gátló rossz viselkedési mintákat.

Gyurán Ágnes, a Bátkai Alapiskola igazgatóhelyettese szerint ezzel az új módszerrel olyan eszköz lenne a pedagógusok kezében, amellyel az életre tudnák nevelni a gyerekeket. „Hatóság, átlátható rendszerrel még nem

dolgoztunk. Az iskolánkban elvégzett önértékelés arra világított rá, hogy a gyerekek viselkedésével külön kellene foglalkoznunk. Nincs olyan tapasztalatunk, sikeres programunk, ahol eredményeket tudnának felmutatni a hátrányos helyzetű gyerekekkel, ezért külső segítséget kértünk. Tantestületünk olyan pedagógusokból áll, akik kész programokkal szeretnek dolgozni, így találtunk rá a Pressley-programra” – tette hozzá Gyurán Ágnes.

„a probléma átfogó megoldásában az iskoláknak és a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének együttesen kell részt venniük”

Dr. Louis A. Picard szintén úgy véli, hogy a probléma átfogó megoldásában az iskoláknak és a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének együttesen kell részt venniük. „Támogatási lehetőségként azt látom, hogy közös uniós pályázatokat írjunk. Majd projekten belül a különböző csoportokat, közösségeket vezetőit mintegy kommunikációs felületet teremtve szeretnénk összehozni” – mondta. Hozzátette, nemcsak problémamegoldásról beszél, hanem egy olyan kihívásról, aminek nagyon pozitív kimenetele is lehet. Hangsúlyozta, ehhez az kell, hogy a különböző szervezetek, oktatási intézmények, önkormányzatok valós partnerségben együtt dolgozzanak.

„Az eredmények elsőként mindig helyi szinten érzékelhetők. Magyarországon szép példák vannak a fejlődésre, biztos vagyok benne, hogy Szlovákiában is lesznek ilyen eredményeink” – nyilatkozta bizakodóan.

A Pressley Ridge Magyarország Alapítvány kuratóriumának elnöke, Dr. Louis A. Picard a közigazgatás és nemzetközi kapcsolatok professzora és a pittsburghi egyetem nemzetközi fejlesztés szakának igazgatója. Az USA Nemzetközi Fejlesztési Hivatala (USAID) állandó tanácsadója, tanácsadóként dolgozott az Amerikai Közigazgatási Társaságnál, a Ford Alapítványnál, az Inter-Amerikai Fejlesztési Banknál, a Közgazdasági Fejlesztési Intézetnél, az ENSZ Fejlesztési Programjánál, a Világbanknál, valamint együttműködött Botswana és Dél-Afrika kormányaival. Vendégprofesszor a Dél-afrikai, a Witwatersrand és a Dares Salaami Egyetemeken. Alapítója és támogatója a Bright Kids Uganda oktatási non-profit szervezetnek és az ASA Social Fund for Hidden Peoples (Szociális alap a láthatatlan embercsoportokért) oktatási és fejlesztési non-profit szervezetnek, utóbbinak az elnöke is. Remélik, szakmai tapasztalata valóban hozzásegíti ezt az elhanyagolt vidéket, hogy olyan projekteket hívjanak életre, melyben a „láthatatlan gyermekek” fejlődése lesz az elsődleges szempont, annak érdekében, hogy alkotó, közösségét gyarapító felnőttek válhassanak belőlük.

Homoly Erzsó

Feladat, de rang is önkéntes tűzoltónak lenni

Az önkéntes tűzoltó testületek, szervezetek fenntartását és működését törvény szabályozza Szlovákiában. Nem csupán az ilyen tevékenységhez kedvet érző legények – leányok szórakozását szolgálja, komoly feladatokat kell betöltenie a tűz elleni védelem, a tűz megfékezése és a műszaki mentés terén. Vannak szervezetek, amelyek hivatalosan szerepelnek az országos tűzmelegelőzési és tűzvédelmi hálózatban, rendszeresen vesznek részt kiképzéseken, bármikor mozgósíthatók, központi támogatást is kapnak, s hogy mekkora szükség van rájuk, mi sem bizonyítja jobban, minthogy van hivatásos országos szervezetük is pozsonyi székhellyel.

A törvény úgy rendelkezik, hogy a Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága a tevékenysége végzéséhez szükséges eszközöket tagdíjakból, a saját tevékenysége és vagyona hozamából, természetes személyek és jogi személyek adományaiból és hagyatékból szerzi. Vagyonával önállóan gazdálkodik, miközben joga van az állami és önkormányzati vagyon és eszközök használatára is. Mind az állam, mind a megyék és helyi önkormányzatok kötelesek költségvetésükből támogatni az önkéntes tűzoltókat. Az önkéntes tűzoltó egyesület vagy testület a megnevezését csak a központi testület beleegyezésével viselheti.

Számos nagy hagyományokkal bíró, akár már százéves tűzoltó egyesület létezik tájainkon. A Dunaszerdahelyi járásban is nagyon aktívak az önkéntes tűzoltó szervezetek, és tevékenységük nemcsak mások megsegítésében merül ki, hanem évtizedek óta fontos társadalmi szerepet is betöltenek. Többek közt erről is beszélgettünk Czajlik Jenővel, az önkéntes tűzoltóság járási elnökével.

Mennyire aktívak a járás önkéntes tűzoltói?

– Országos szinten az egyik legélénkebb munka itt tapasztalható, nem véletlen, hogy éppen ez a járás kapta a legtöbb modern berendezést az elmúlt időszakban. Úgy gondolom, hogy a tűzoltó fogalom kitágult, gazdagabb tevékenységet folytatnak a tagjaink, mindennemű katasztrófa elhárításában részt veszünk, emellett autóbalesetek esetén és természetesen a tűzeseteknél is segítünk. A járásunkban az önkéntesség nagy hagyományokkal bír. Személy szerint elmondhatom, nekem negyven éve nyitották ki a járási szervezet kapuját, s immáron 32 éve vezetőként segítem a tevékenységét az önkénteseknek. Ennek köszönhetően mindenkit személyesen ismerek.

Mekkora a taglétszám?

– Összesen 3105-en vagyunk a Dunaszerdahelyi járásban. Ez hatalmas szám, főként, ha megnézzük a környező járásokat. Ez a létszám azonban

aktív tagokat jelent, akik a csekély tagilletéket, az évi 2 eurót minden évben befizetik. A járásban 72 tűzoltótestület van, még olyan helyeken is, ahol nincs községi hivatal sem – mint Felbár-Süll, Hegyété-Balázsfá, Illésháza-Tonkháza – létezik szervezetük. Mindezt az teszi lehetővé, hogy nagy az összetartás, és az alulról építkezés is jól működik. Igyekezünk a rendszerváltozás előtti pozitívumokat megőrizni, az alapokat nem bontottuk le, hanem rájuk építettünk.

„A járásban 72 tűzoltótestület van, még olyan helyeken is, ahol nincs községi hivatal sem – mint Felbár-Süll, Hegyété-Balázsfá, Illésháza-Tonkháza – létezik szervezetük.”

Milyen alapokra gondol?

– Nálunk a mai napig félévente személyes találkozót tartunk vezetői szinten.

Mindezt a politikus uraknak is ajánlám, mert így nem csupán a kampányidőszakban működne a kommunikáció! A bürokratikus terheket igyekeztünk leépíteni, így hatékonyabbá tudtuk tenni a valós munkát. A járás egyébként hét körzetre van osztva, nevezhetjük őket oltási körzeteknek, ezeken a régiókon belül egymásnak segítenek a szervezetek tagjai szükség esetén. Az egyes körzetek képviselői is rendszeresen találkoznak egymással, legalább fél évente megbeszélik eseményeket és céljaikat. Emellett internetes alapon is folyik a kommunikáció. A munka hatékonyságát pedig az jelzi leginkább, hogy ha a gyakorlatban kell bizonyítani a felkészültséget, akkor az önkénteseink kiválóan teljesítenek. Nálunk van ugyanis országos szinten a legtöbb kivonulás.

Hogyan értékeli az együttműködést a hivatásos tűzoltókkal?

– Példaértékű, ami nem véletlen. Míg sok testületben Szlovákiában a féltékenység a jellemző, nálunk ez másként működik. Minket az együttműködés jellemez, rengeteg professzionális tűzoltó tevékenykedik az önkéntes szervezetekben is, Somorján, Bősön, Vásárúton, Nagymegyeren, Tejfalun. Ennek köszönhetően jól képzettek az önkénteseink is, partneri a kapcsolatuk, ezt alapozza meg a jó hangulatot a csapatokban. És hát a kulturális életben betöltött szerepe is fontos a tűzoltóknak. Különböző rendezvényeket szerveznek, illetve segítenek a rendfenntartásban vagy más szinten, ott, ahol éppen szükség van a munkájukra.

Mi a helyzet az utánpótlással?

– Már a kisiskolásokkal is foglalkozunk, az alsó- és f elsőtagozatosok számára is szervezünk versenyt, amely során elméleti és gyakorlati feladatok is várnak rájuk. Júniusban Dióspatonyban szervezzük viadalt, amelyen minden évben 30-36 kisraj, vagyis 300-360 gyermek vesz részt. A 15-18 éves fiatalokkal is foglalkozunk, ők alkotják majd a felnőtt tűzoltók magját. A tagságunkban hölgyek is helyet kapnak, összesen 482-en, akik ugyancsak kiveszik a részüket a csapatmunkából.

Milyen a kapcsolatuk az önkormányzatokkal?

– Az önkormányzatoknak törvényből eredően kötelességük biztosítani a tűzvédelmet. Az önkéntes szervezetekkel való együttműködés helyi színvonala természetesen mindenhol eltérő. Ott, ahol a polgármester szíven viseli a tevékenységünket, az egyértelműen meglátszik. Szerencsére, nálunk ez a jellemző, és a települések vezetői eljárnak a versenyekre, a rendezvényekre, sok helyütt maguk is aktív tagjai a szervezeteknek. Mi pedig igyekszünk rendszeres kapcsolatot tartani, meglátogatjuk a polgármestereket. Úgy tapasztaljuk, község anyagi helyzetétől függően igyekszik támogatni a helyi önkéntes tűzoltó testületet. A finanszírozás szintjén nagy előrelépés következett be az elmúlt választási időszakban, amikor megtörtént az önkéntes tűzoltó szervezetek besorolása. A kategorizáció A, B, C, D csoportba sorolta a szervezeteket, a legmagasabb szinten lévő az A-csoportba tartoznak, ez már a hivatásos tűzoltói szinthez közeli fokozatot jelenti, s az állami támogatás ebben az esetben 3 000 euró. A B-nél 2 000, a C-nél 700 euró, a D-nél pedig 300 euró. Ez utóbbi arra szolgál, hogy a nem aktív szervezetek is el tudjanak indulni. Mindezen támogatás természetesen nem jelenti azt, hogy az önkénteseket az önkormányzatnak nem kellene támogatnia, ez törvényileg előírt kötelezettség. Tegyük hozzá, hogy állami támogatás a rendszerváltozás után nem volt, és az önkormányzatokra maradt a tehervállalás, a testület fenntartása.

„A kategorizáció A, B, C, D csoportba sorolta a szervezeteket, a legmagasabb szinten lévő az A-csoportba tartoznak, ez már a hivatásos tűzoltói szinthez közeli fokozatot jelenti, s az állami támogatás ebben az esetben 3 000 euró. A B-nél 2 000, a C-nél 700 euró, a D-nél pedig 300 euró.”

Szerencsére, mi már a rendszerváltozás előtt a legjobban felszerelt régiók közé tartoztunk, s ebből éltünk. A megkapott 20 Iveco Daily tűzoltóautó és a 22 árvízvédelmi kocsit sokat segít rajtunk. Természetesen, volna még igény továbbiakra, amelyekre van is ígéret. Hát majd meglátjuk...

Mit tart a jövő legnagyobb kihívásának?

- Azt tapasztaljuk, hogy az időjárás szélsőséges megnyilvánulásai olyan helyeket is veszélyeztetnek, amelyek korábban problémamentesek voltak, ezért az önkormányzatoknak is elővigyázatosabbnak kell lenniük, mert megjósolhatatlan, hol alakul ki az időjárás következtében vészhelyzet vagy természeti katasztrófa. Ez pedig még fontosabbá teszi az önkéntesek munkáját.

Rajkovic Péter

A Tt. 37/2015. számú törvénye A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG ÖNKÉNTES TŰZOLTÓSÁGÁRÓL, valamint egyes törvények módosításáról

Kelt: 2014. január 29.

Módosítva:

Tt. 129/2015. sz. törvényével, hatályos 2015. szeptember 1-től

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa az alábbi törvényt hozta meg:

I. cikkely

A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltóságának jogállása

1. §

(1) A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága pozsonyi (Bratislava) székhellyel rendelkező, tevékenységét a Szlovák Köztársaság egész területén kifejtő önálló jogi személy(1), amely feladatokat tölt be a tűzvédelem, a tűz megfékezése és a műszaki mentés terén.

(2) A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága a Szlovák Köztársaság alkotmányával, alkotmányerejű törvényével, a többi általános érvényű jog-

szabállyal, valamint a Szlovák Köztársaság számára kötelező érvényű nemzetközi szerződésekkel összhangban fejti ki tevékenységét.

2. §

A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága a Tűzoltóságok és Mentőszolgálatok Nemzetközi Egyesülete Szlovák Nemzeti Bizottságának tagja, aminek révén a Nemzetközi Tűzmegeelőzési és Tűzoltási Műszaki Bizottság és a tokiói székhelyű Önkéntes Tűzoltók Világszövetségének tagja. A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága együttműködik az önkéntes tűzoltók külföldi szervezeteivel.

3. §

A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltóságának céljai és feladatai

(1) A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltóságának célja a lakosság oktatá-

sa és felkészítése tűz elleni védelem és a nem kívánt események megelőzése terén.

1a) E cél elérését a Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága az alábbi területeken történő feladatteljesítéssel biztosítja:

a) a lakosság tűzmegeelőzés terén történő oktatása, különösen a gyerekek és fiatalok vonatkozásában,

b) a lakosság szakmai oktatása, kiképzése és felkészítése a tűzmegeelőzés, a tűz megfékezése és a műszaki mentés, valamint a nem kívánt eseményekkor végzett műszaki mentési feladatok ellátása terén, 1a)

c) az erők és eszközök országos szintű széthelyezésébe sorolt községi önkéntes tűzoltó testületek és más polgári társulások pénzügyi támogatása,

d) a Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága tagjainak bevetési tevékenysége,

e) a lakosság polgári védelme,

f) tűzvédelem és nem kívánt események megelőzése terén végzett önkéntes tevékenység,

g) közhasznú tevékenység, oktatási tevékenység, ismeretterjesztő tevékenység és kulturális tevékenység,

h) sporttevékenység és tűzvédelemre irányuló versenyek szervezése,

i) a tűzvédelmi tárgyú történelmi és kulturális örökség megőrzése és gyarapítása, j) határokon átnyúló együttműködés, k) a környezet alakítása, védelme, karbantartása vagy javítása.

(2) A minisztériumok, a többi központi államigazgatási szerv és a községek a külön jogszabály²⁾ által meghatározott terjedelemben működnek együtt a Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltóságával.

(3) A tűzvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása céljából a Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága oktatási intézményeket hozhat létre.

3.a § A község önkéntes tűzoltó testületeinek pénzügyi támogatása

(1) A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága a 4. § 3. bekezdése szerinti támogatásból származó pénzügyi forrásokból pénzügyi támogatás céljából

pénzügyi eszközöket nyújt a községeknek az önkéntes tűzoltó testületek támogatásához, valamint az erők és eszközök országos szintű széthelyezésébe besorolt polgári társulások számára.

(2) A községek önkéntes tűzoltó testületeinek pénzügyi támogatása átalányrészből és változó elemből áll.

(3) Az átalányrész függ a község önkéntes tűzoltó testülete külön jogszabály szerinti^{2a)} kategóriába sorolásától. A változó elem függ a Tűzoltó és Mentő Testület műveletirányítási központja utasítása alapján megvalósított bevételektől, miközben ez magában foglalja az üzemanyag térítési díját is.

(4) A bevételek száma és azokon való részvétel függvényében a pénzügyi támogatás részét képezhetik a pénzáradmányok is.

(5) A pénzügyi támogatás biztosításának részletei és az átalányrész összege a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma (a továbbiakban, „belügyminisztérium”) által kiadott általános érvényű jogszabályban kerülnek meghatározásra.

4. § A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltóságának vagyona és bevételei

(1) A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága önállóan gazdálkodik a vagyonával és a külön jogszabályok³⁾ értelmében használhatja az állam, a községek és a megyei önkormányzatok vagyonát is.

(2) A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága a tevékenysége végzéséhez szükséges eszközöket főképp tagdíjakból, a saját tevékenysége és vagyona hozamából, természetes személyek és jogi személyek adományaiból és hagyatékból szerzi.

(3) A Szlovák Köztársaság éves szinten nyújt támogatást a Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltóságának a költségvetésből, a külön jogszabály⁴⁾ értelmében legalább a 3. § 1. bekezdés c) pontjába foglalt feladat elvégzéséhez szükséges összegben.

5. § A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltóságának költségvetése

(1) A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága az alapszabályába foglalt

szervei által jóváhagyott költségvetés alapján gazdálkodik.

(2) A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltóságának költségvetése tartalmazza az összes költségvetési bevételt és kiadást, és az adott naptári évre kerül összeállításra és elfogadásra.

6. § A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltóságának számvitele

(1) A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága a külön jogszabály⁵⁾ alapján vezeti a számvitelét (könyvelését).

(2) A könyvviteli zárlat a Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága székhelyén hozzáférhető a nyilvánosság számára és a külön jogszabály⁶⁾ alapján nyilvánosságra hozatali kötelezettség alá esik.

7. § A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága címerének és megnevezésének használata

(1) A Szlovák Köztársaság Önkéntes

Tűzoltósága címerének és a „Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága” megnevezésnek a használata csakis az e törvény szerinti célokkal és feladatokkal összhangban lehetséges.

(2) A Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága címere és a „Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága” megnevezés használata az 1. bekezdésben foglaltaktól eltérő célokra csakis a Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltóságának kimondott beleegyezése alapján lehetséges.

8. § Szabálysértések

(1) Szabálysértést követ el az, aki a 7. §-al ellentétben használja a Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága címerét vagy a „Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága” megnevezést, vagy ezeket utánzó címet vagy megnevezést, vagy más személyt az ilyen utánzatok használatban tudatosan segít.

(2) A szabálysértésért az 1. bekezdés értelmében 250 euró összegig terjedő bírság róható ki.

(3) A szabálysértéseket az 1. bekezdés értelmében a Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága kezdeményezése alapján a belügyminisztérium tárgyalja le.

(4) A szabálysértésekre és megtárgyalásukra a szabálysértésekről szóló általános érvényű előírás⁷⁾ vonatkozik.

9. § Egyéb közigazgatási szabálysértések

(1) A belügyminisztérium a Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága javaslata alapján 100 eurótól 500 euróig terjedő pénzbírsággal sújtja azt a jogi személyt vagy vállalkozó természetes személyt, mely a 7. §-al ellentétben használja a Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága címerét vagy a „Szlovák Köztársaság Önkéntes Tűzoltósága” megnevezést, vagy az ezeket utánzó címet vagy megnevezést, vagy más személyt az ilyen használatban tudatosan segít.

(2) Amennyiben a pénzbírság kirovását követő egyéves időszakban az 1. beke-

dés szerinti köteleességek ismételt megszegésére kerül sor, a belügyminisztérium az 1. bekezdés szerinti díjszabás kétszereséig terjedő összegű pénzbírságot ró ki.

(3) A pénzbírság összege a jogellenes cselekedet súlya, módja, időtartama és következményei elbírálása után kerül meghatározásra.

(4) A pénzbírság mértékét megállapító eljárás azon naptól számított két éven belül folytatható le, amelyen a belügyminisztérium tudomást szerzett a köteleességszegés tényéről, de legkésőbb a köteleességszegés elkövetése napjától számított három éven belül.

(5) A pénzbírságokból származó jövedelem a költségvetés bevételét alkotja.

(6) A pénzbírság mértékét megállapító eljárásra a közigazgatási eljárásról szóló általános jogszabály vonatkozik.⁸⁾

IV. cikkely

Hatályba lépés

Jelen törvény 2014. április 1-én lép hatályba.

Ivan Gašparovič s. k.

Pavol Paška s. k.

Robert Fico s. k.

1) A Tt. 83/1990. sz., a polgárok egyesülési jogáról szóló, többször módosított törvénye. 1a)) A Tt. 314/2001. sz., a Tt. 287/1994. törvényével módosított törvény 2. §-a 6. bekezdése a) pontja.

2) A Tt. 314/2001. sz., a tűzvédelemről szóló, többször módosított törvénye 57. és 58. §-a 2a) A Tt. 314/2001. sz., többször módosított törvénye 33. §-a.

3) A Szlovák Nemzeti Tanács Tt. 278/1993. sz., az állami vagyon kezeléséről szóló, többször módosított törvénye 13. §-a 1. bekezdése.

A Szlovák Nemzeti Tanács Tt. 138/1991. sz., a települési önkormányzatok vagyonáról szóló, többször módosított törvénye.

A Tt. 446/2001. sz., az önkormányzati meggék vagyonáról szóló, többször módosított törvénye.

4) A Tt. 526/2010. sz., a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma által nyújtott támogatásokról szóló, többször módosított törvénye.

5) A Tt. 431/2002. sz., a számvitelről szóló, többször módosított törvénye.

6) A Tt. 211/2000. sz., az információkhoz való szabad hozzáférésről, valamint egyéb törvények módosításáról (információs szabadságtörvény) szóló, többször módosított törvénye.

7) A Szlovák Nemzeti Tanács Tt. 372/1990. sz., a szabálysértésekről szóló, többször módosított törvénye.

8) A Tt. 71/1967. sz., a közigazgatási eljárás szabályairól (közigazgatási eljárási rend) szóló, többször módosított törvénye.

Erdélyi magyar lett a FUEN új elnöke

A lengyelországi Boroszlóban (Wroclaw) tartott kongresszusán az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniója (FUEN*) új elnököt választott Vincze Loránt személyében, akit az RMDSZ jelölt a tisztségre, miután az elmúlt három évben a FUEN alelnökéként dolgozott az európai őshonos kisebbségek érdekében.

Vincze Loránt jelölését az RMDSZ nevében Sógor Csaba európai parlamenti képviselő tartotta fenn a FUEN Közgyűlésén. Sógor méltatta az elnökjelölt eredményeit a kisebbségvédelem területén, szakmai felkészültségét, politikai tapasztalatát, valamint nyelvtudását, és kiegyensúlyozott személyiségét, amelyeket mind a tisztség betöltésére ajánlják.

Vincze Loránt programbeszédében három kulcsszóban nevezte meg mandátuma központi elemeit: a kisebbségi szolidaritást, a prioritások átrendezését, a szervezet átláthatóságának és ismertségének fokozását említette.

„Megtiszteltetés számomra a FUEN vezetőségét átvenni, amely történelme során különböző időköt élt meg, jó és rossz pillanatokot egyaránt. Elnökként büszkén viszem tovább a FUEN 67 éves örökségét és képviselem az európai nemzetiségek nagy közösségét.” – mondta köszönőbeszédében a FUEN új elnöke.

A Közgyűlés soraiból érkező kérdésre a FUEN új elnöke az európai kisebbségvédelem esélyeiről elmondta: *„Többet kérdezték tőlem, hogy milyen esélyeink vannak az európai szinten. Válaszomban mindig kiemelttem, minden bizonynyal jó úton vagyunk, mert határozott lépéseket tettünk a megfelelő irányba. Mi tudjuk, hogy a kisebbségi ügyek európai szintű rendezését akarjuk, miközben ellenfeleink a többség soraiból vagy egyes nemzetállamok részéről maguk sem tudják, mit is védenek, egyszerűen közömbösek, távolságtartók vagy éppen ellenségesek. Ez a gyengéjük és ez a mi esélyünk is egyben, hogy sikerrel vívjuk közös ügyeinket.”*

Az MKP delegációja kezdettől fogva támogatta Vincze Lóránt jelöltségét, és a határon túli magyarok további tagszervezeteivel közösen, jelentős mértékben hozzájárult ezen nemzetközi jelentőségű sikerhez. Az MKP delegációját Berényi József, Horony Ákos és Lancz Attila alkották. A szavazás során Vincze Loránt 189 szavazatot szerzett, míg ellenfele, a németországi dán származású Dieter Paul Küssner 174 szavazatot kapott.

* A FUEN az európai nemzeti kisebbségeket 1949 óta képviselő, 84 tagszervezetből álló nemzetközi civil ernyőszervezet. A FUEN hosszú évekig a nyugat-európai tagszervezetek által dominált ernyőszervezetként létezett, amelynek csak rendkívül ritkán volt kapcsolata Közép- és Kelet-Európával. Az 1989/1990-es történelmi fordulat után azonban ez egyszerre megváltozott. A közép- és kelet-európai nemzeti kisebbségeknek megnyílt a lehetőségük arra, hogy érdekképviseleti szervezeteket alapítsanak és jogukat követeljék. Ezekben az években a FUEN számos új tagszervezettel gyarapodott, és egy igazi páneurópai ernyőszervezetté fejlődött. A kilencvenes évek elején a FUEN erőteljesen támogatta egy fenntartható és átfogó európai kisebbségvédelmi rendszer létrejöttét Európában. A FUEN Cottbus-i Nyilatkozata például jelentősen befolyásolta az Európa Tanács erre vonatkozó, jelenleg is hatályos jogi dokumentumait; a Nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményt (Kisebbségi Keretegyezmény), valamint a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartáját.

KÖZÖS ÜGYÜNK – A RÁKÓCZI SZÖVETSÉG BEIRATKOZÁSI PROGRAMJA GYERMEKEINK ANYANYELVI NEVELÉSÉÉRT

A Beiratkozási Program értékelése

A Rákóczi Szövetség Beiratkozási Programja 2015-ben is segített abban, hogy közügygé váljon a magyar iskolaválasztás a Felvidéken, a kárpátaljai Felső-Tisza vidéken, a partiumi Bihar megyében, Temes megyében, a dési régióban, valamint a délvidéki szórványban, Horvátországot is beleértve.

Ezt szolgálták az óvodásokat és szüleiket megszólító iskolaválasztási kampányok, az ösztöndíj-átadási ünnepek és a programról a média által közölt tájékoztató beszámolók. A program kifejezésre juttatta a magyarországi civil társadalom és az települési önkormányzatok szolidaritását a külföldi magyarság iránt. Augusztus 29-én Gútán vette kezdetét a Rákóczi Szövetség Beiratkozási Programjának keretében a magyar iskolakezdők ösztöndíjainak átadása. 2015 őszen 221 helyszínen 3 337 felvidéki, 1 325 partiumi, 242 vajdasági, 23 horvátországi és 119 kárpátaljai magyar iskolakezdő részesült ösztöndíjban. A Rákóczi Szövetség arra törekedett, hogy az egyes ösztöndíj átadási ünnepeken a program támogatói is jelen legyenek, hogy ebben a formában is kifejezzék szolidaritásukat és bátorításukat a gyermeküket magyar iskolába írató családokkal. Az ösztöndíj-átadási ünnepeken részt vett többek között Czunyiné Bertalan Judit, Herczeg Anita, Hoffmann Rózsa, Lezsák Sándor, Lévai Anikó, Pánczél Károly, számos magyarországi önkormányzat polgármestere és képviselője, és sokan mások.

2015-ben a Felvidéken mind a magyar diákok számának (2014: 3 818 2015: 3 837), mind arányuk (2014: 35,71% 2015: 36,14%) változása pozitív előjelű – 2007 óta nem volt annyi magyar iskolakezdő a Felvidéken, mint 2015 szeptemberében. Ezen értékek még a 2014/2015-ös tanév kiemelkedő eredményeihez képest is növekedést jelentenek.

Megállapítható, hogy sikerült a 2004-2015 közötti 12 éves időszakban a felvidéki magyar iskolák pozícióit stabilizálni, bár természetesen továbbra is tény, hogy a magyarul beszélő gyermekek 13-15%-át szüleik téves meggyőződésből, a jobb érvényesülés reményében szlovák tannyelvű iskolába íratják be. A Szövetség Beiratkozási Programjának felvidéki eredményeit az alábbi táblázat szemlélteti.

Magyar iskolakezdők száma és aránya Felvidéken (2004-2015)										
	2004	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
magyar elsős	4 359	3 881	3 641	3 695	3 689	3 662	3 679	3 672	3 818	3 837
szlovák elsős	7 027	6 612	5 755	5 974	6 326	6 381	6 416	6 611	6 874	6 781
magyar elsősök aránya	38,28%	36,98%	38,75%	38,21%	36,83%	36,46%	36,44%	35,71%	35,71%	36,14%

A többi régióról is elmondható, hogy javult a helyzet. Temes megyében nyolc éve nem volt annyi magyar iskolakezdő, mint 2015-ben, a partiumi Bihar megyében sikerült stabilizálni a korábban elért növekedést, a kárpátaljai Felső-Tisza vidéken első ízben megvalósult program segítette a magyar iskolakezdők számának emelkedését és a dési régióban, valamint a délvidéki szórványban is a negatív tendenciák lassulása figyelhető meg.

Magyar iskolaválasztási kampány a Kárpát-medencében

A Rákóczi Szövetség Beiratkozási Programjának keretében magyar iskolaválasztási kampányt indított a Kárpát-medencében, különös figyelemmel a szórványvidékekre.

A tavaszi általános iskolai beiratkozások előtt mintegy 6500 külföldi magyarul beszélő nagycsoportos óvodásnak küldött ajándékot a Szövetség a szüleiknek szóló levéllel együtt. A magyar iskolaválasztási kampány célkitűzése meggyőzni a határon túli magyar családokat arról, hogy gyermekük későbbi boldogulása és a magyar közösség hosszútávú megmaradása szempontjából is az a leghelyesebb, ha magyar iskolát választanak gyermeküknek. A külföldi magyar iskolák többszöri nyújtást nyújtanak, hiszen a magyar nyelv és kultúra mellett magas szinten biztosítják a többségi nemzet nyelvének és kultúrájának oktatását. Az iskolaválasztási kampány érinti a teljes Felvidéket, ahol idén 4200 iskolakezdés előtt álló gyermeket szólított meg, továbbá a kárpátaljai Felső-Tisza vidéken 120, a partiumi Bihar megyében 1400, Désen és régiójában 70, a dél-erdélyi Fehér megyében 70, Temes megyében 150, a vajdasági szórványban 500, Horvátországban és a Muravidéken 30-30 magyarul beszélő óvodást. A kampány végrehajtásában helyi oktatási szakemberek és civilek működnek együtt a Rákóczi Szövetséggel. A megszólított gyermekek szüleinek a Rákóczi Szövetség ígéretet tett arra, hogy a szeptemberi iskolakezdést követően – magyar iskolaválasztás esetén – számíthatnak a magyarországi civil társadalom és a települési önkormányzatok elismerését kifejező beiratkozási ösztöndíjra, amelyet személyesen, iskolai ünnepek keretében adnak át az ősz folyamán.

TÖRVÉNYTÁR

WWW.TORVENYTAR.SK

A Törvénytár.sk portál a Pro Civis polgári társulás törvényfordítási tevékenysége nyomán jött létre annak érdekében, hogy a hatályos szlovák jogszabályok elérhetőek legyenek könnyen használható formában magyar nyelven is.

Az oldalon található törvények alapértelmezetten az épp aktuális időállapotukban jelennek, de visszakereshetőek egyes korábbi időállapotok is, amennyiben elkészült a fordításuk. Az épp megtekintett időállapotban zöld háttérrel jelöltük azokat a szakaszokat, amelyek módosultak az előző időállapothoz képest. A jogszabályok között lehet keresni szám, kulcsszó, a hatályosság dátuma vagy forrás (Szk Nemzeti Tanácsa, kormány, minisztériumok stb.) szerint.

A törvények, kormányrendeletek vagy minisztériumi hirdetések mellett a Törvénytár.sk portálon nemzetközi szerződések és hasonló dokumentumok is megtalálhatóak. Emellett lehetőséget adunk községek és városok részére, hogy közzétegyék általános érvényű rendeleteiket.

A portál működésével, a jogszabályi szövegekben esetlegesen előforduló hibákkal kapcsolatban szívesen fogadjuk észrevételeiket, hozzászólásaikat, melyeket a főoldal alján található kapcsolattartó mező kitöltésével, vagy a torvenytar@torvenytar.sk elektronikus postacímen oszthatnak meg velünk.

A Törvénytár működését a Bethlen Gábor Alap támogatja.